

Jaarverslag 2013

Inhoudopgave

1. Jaarverslag op hoofdlijnen	5
1.1 Inleiding	5
1.2 Met kracht naar kwaliteit	7
1.3 Resultaten op hoofdlijnen	8
1.4 Analyse resultaten	13
2. Programmaverantwoording	17
2.1 Steenwijkerland werkt en leert	18
2.2 Steenwijkerland leeft	25
2.3 Steenwijkerland woont	36
2.4 Steenwijkerland schoon, heel en veilig	44
2.5 Steenwijkerland duurzaam	53
2.6. Steenwijkerland tot uw dienst	58
2.7. Steenwijkerland biedt kwaliteit	65
3. Specifieke paragrafen	69
3.1 Lokale heffingen	70
3.2 Verbonden partijen	74
3.3 Risicomanagement en weerstandsvermogen	83
3.4 Onderhoud kapitaalgoederen	87
3.5 Financiering	93
3.6 Bedrijfsvoering	97
3.7 Uitvoering grondbeleid 2013	100

1. Jaarverslag op hoofdlijnen

1.1 Inleiding

Met het jaarverslag over 2013 ronden wij de bestuursperiode af die gebaseerd was op het collegeprogramma “Met kracht naar kwaliteit”. Wij leggen met dit document verantwoording af over het gevoerde beleid en de financiële resultaten, m.n. van het afgelopen jaar maar vanwege het eind van de bestuursperiode kijken we ook iets verder terug.

In de afgelopen vier jaar is de wereld om ons heen aanzienlijk veranderd. Het economisch klimaat en het landelijke politiek beleid hebben een forse stempel gedrukt op wat op gemeentelijk niveau wel en niet mogelijk was. Daarmee is ook de context waarbinnen wij onze ambities wilden realiseren sterk gewijzigd en hebben we onze koers gaandeweg bij moeten stellen. Op financieel gebied waren we steeds meer genoodzaakt terughoudendheid in acht te nemen met nieuwe investeringen. Desondanks heeft Steenwijkerland in de turbulente jaren die achter ons liggen veerkracht getoond en zijn dank zij de inzet van velen aansprekende resultaten geboekt.

2013 werd nog gekenmerkt door de aanhoudende economische crisis, die ook Steenwijkerland niet onberoerd liet. Dat vond zijn weerslag in stilvallende projecten, stagnatie in de gronduitgifte voor woningbouw en bedrijventerreinen, een middenstand die onder druk staat, minder mogelijkheden voor verduurzaming van de woningvoorraad en bedrijfsgebouwen en uiteraard een toenemend beroep op uitkeringen en onze minimaregelingen.

Daarnaast was er in 2013 sprake van voortdurende onduidelijkheid over de overdracht van rijkstaken in het sociaal domein: wij worden als gemeente met ingang van 2015 verantwoordelijk voor de uitvoering van de participatiewet, de functie AWBZ-begeleiding en een groot deel van de jeugdzorg, maar tot op dit moment hebben we nog steeds geen zekerheid over de wettelijke kaders en de budgetten.

Dat alles neemt niet weg dat in 2013 hard gewerkt is aan het realiseren van de ambities uit ons collegeprogramma “Met kracht naar kwaliteit”. Met als resultaat dat 69 van de 88 doelstellingen die we ons in de programmabegroting voor 2013 hadden voorgenomen daadwerkelijk zijn gerealiseerd; afgerond is dat 78%, in de najaarsnota verwachtten we nog uit te komen op 72%. Onze inspanningen vinden ook waardering bij onze inwoners. Eind 2013 maakten bijna 3000 inwoners gebruik van de mogelijkheid om via de Omnibusenquête hun mening te geven over een veelheid aan onderwerpen. In het algemeen laat de uitkomst een beeld zien dat redelijk stabiel is vergeleken met voorgaande onderzoeken. Op een aantal onderdelen zien we door de jaren heen een gestaag stijgende lijn (b.v. de waardering voor Steenwijkerland als gemeente om te ontspannen, Steenwijkerland als culturele gemeente en Steenwijkerland als geheel). In de verantwoording van de bestuursprogramma's zijn de specifieke resultaten van het Omnibusonderzoek opgenomen.

Wat ons betreft kende 2013 een aantal hoogtepunten:

- de afronding van de meerjarenprogramma's voor de inrichting van het landelijk gebied (ILG) en Leader, die de afgelopen jaren voor een investering van 50 miljoen euro hebben gezorgd in diverse vormen van nieuwe infrastructuur (allerlei toeristische voorzieningen en vele kilometers fiets- en wandelpaden);
- de samenwerking met de Businessclub en Parkmanagement is verder geïntensiveerd, waarbij een project is gestart om 25 jongeren te plaatsen bij het lokale bedrijfsleven en afspraken zijn gemaakt over een integrale arbeidsmarktbenadering (sociaal akkoord);
- de ingebruikname van het Onderwijs Expertise Centrum (OEC) 't Ravelijn, waar het speciaal onderwijs van Steenwijk nu onder één dak gehuisvest is, en de komst van twee schoolbedrijven (MBO-academies “op locatie”) die kansen bieden voor ons bedrijfsleven;
- de start van het pilotproject “In eigen hand”, waarbij geschoolde vrijwilligers worden ingezet om mensen te begeleiden bij het weer zelfstandig regelen van hun bankzaken, met als resultaat dat ondanks de financiële crisis meer mensen uit het budgetbeheer zijn gekomen;
- de nieuwbouw en renovatie van diverse dorpshuizen en multifunctionele accommodaties en de (financiële) afronding van de ingrijpende renovatie van De Meenthe;
- de vaststelling van de nota Grond- en Ontwikkelbeleid waarin de kaders voor de gemeentelijke grondposities tot 2017 zijn vastgelegd en waarmee we een reëler en stabielere grondbedrijf hebben;

- de uitvoering van een aantal grote infrastructurele projecten die de openbare ruimte een belangrijke impuls hebben gegeven: het herstel van cultuurhistorische kwaliteit in Blokzijl, de herinrichting van de Tukseweg, de revitalisering van Scheerwolde en de herinrichting van de stationsomgeving in Steenwijk.
- de regionalisering van de brandweer, die opgegaan is in de Regionale brandweer IJsselland
- het succes van de vele schaatstochten aan het begin van het jaar, waarin inwoners, vrijwilligers en professionals eendrachtig hebben samengewerkt aan het veilig verloop van deze evenementen;
- het grote aantal bedrijven dat een energieonderzoek heeft uit laten voeren en het stijgende succes van de gescheiden afvalinzameling (meer dan 80% van de huishoudelijke afvalstromen wordt intussen gescheiden en hergebruikt);
- het feit dat we een financieel gezonde gemeente zijn met een sluitende meerjarenbegroting en dat we middelen hebben gereserveerd voor het uitvoeren van (nieuwe) rijkstaken;
- dat we in de bedrijfsvoering werken aan een wendbare organisatie, gestart zijn met het verkennen van de mogelijkheden van samenwerking met andere gemeenten en over de hele linie een positieve beoordeling hebben kregen van de provincie in het kader van interbestuurlijk toezicht en daarmee op alle punten onder het lichtste toezichtregime staan.

Uiteraard waren er in 2013 ook tegenvallers. We noemden al de effecten van de aanhoudende economische crisis waardoor we opnieuw ontwikkelingen zagen vertragen of stilvallen (b.v. het Steenwijkerdiep en de “gele gebieden”) en we niet bij machte waren onze doelstelling voor de uitstroom van WWB-cliënten naar regulier werk te realiseren. Ook het niet kunnen doorgaan van de geplande Botterwerf in Vollenhove past in dit rijtje. Verder hebben we voor het eerst niet het geplande aantal woningen aan de voorraad toe kunnen voegen en bleef de teller steken bij 97. Ten slotte is een stijgende trend zichtbaar geworden in onze schuldpositie. Dit is het gevolg van het hoge investeringsniveau van de afgelopen jaren ten behoeve van de inwoners van Steenwijkerland. De financiering hiervan is tot stand gekomen door aantrekking van langlopende geldleningen.

In 2013 hebben we opnieuw een zorgvuldig financieel beleid gevoerd. Op basis van de koers die in de Perspectiefnota 2013 – 2016 is aangegeven heeft u in november een sluitende meerjarenbegroting vast kunnen stellen.

De jaarrekening 2013 toont een positief saldo van ruim € 2,9 miljoen, waar we bij de najaarsnota 2013 nog uitgaven van een resultaat van € 1,7 miljoen. In hoofdstuk 1.4 van dit jaarverslag is aangegeven hoe dit saldo is opgebouwd.

Evenals vorig jaar past bij dit positieve jaarresultaat de kanttekening dat de gemeentefinanciën al geruime tijd onder druk staan en dat structurele taakstellingen zijn vastgesteld om de begroting meerjarig op orde te houden. Dit betekent dat er forse inspanningen nodig blijven om naast de bestuurlijke ambities ook de opgelegde taakstellingen te realiseren. De jaarstukken over 2013 laten zien dat dit proces op koers ligt, zowel in het beleid als in de bedrijfsvoering. In de wetenschap dat de komende jaren meer taken uitgevoerd moeten worden met een krimpende formatie moeten we deze koers scherp blijven bewaken.

Met het verslag over 2013 dragen wij Steenwijkerland over aan een nieuw bestuur, dat in de nieuwe periode voor forse uitdagingen komt te staan. Maar de basis is sterk, met een financieel gezonde en solide gemeente die voorbereid is op rijksbezuinigingen.

1.2 Met kracht naar kwaliteit

Het collegeprogramma is de programmatische basis van onze ambities en voorgenomen beleid in deze programmabegroting. De programma's zijn opgesteld vanuit vier samenhangende en voor ons belangrijke invalshoeken: kwaliteit, streekeigenheid, eigen kracht en participatie.

Kwaliteit

We willen investeren in kwaliteit. De kwaliteit van leven, wonen en werken staat voorop. In onze groei- en investeringsplannen streven we naar een mooie, schone en sterke gemeente met uitstraling, waarbij we de beleving van de gebruiker centraal stellen. Dit houdt in dat we inzetten op vitale, levendige sociale structuren. Dat woningen afgestemd zijn op de wensen van de verschillende doelgroepen en bedrijventerreinen aantrekkelijk zijn voor bedrijven. En dat we die werkgelegenheid willen aantrekken die aansluit bij de kracht van ons eigen gebied en de vraag vanuit de samenleving.

Streekeigenheid

Kwaliteit hangt sterk samen met het behoud en de versterking van de streekeigenheid van ons gebied. Het unieke en mooie Steenwijkerlandse landschap, de saamhorigheid in de kernen en wijken: dat willen we behouden en waar nodig versterken. De streekeigen geschiedenis en het specifieke streekeigen karakter vormen onze kracht. Vanuit die kracht willen we Steenwijkerland verder ontwikkelen.

Eigen kracht

We geloven in de eigen kracht van inwoners. Die eigen kracht van mensen gaan we aanspreken. Dat is inspirerend voor de mensen, het geeft zelfvertrouwen en het versterkt het verantwoordelijkheidsgevoel. We willen dat mensen zich in hun omgeving thuis voelen en op hun eigen benen kunnen staan. Waar nodig ondersteunen wij mensen die net een zetje in de rug nodig hebben.

Participatie

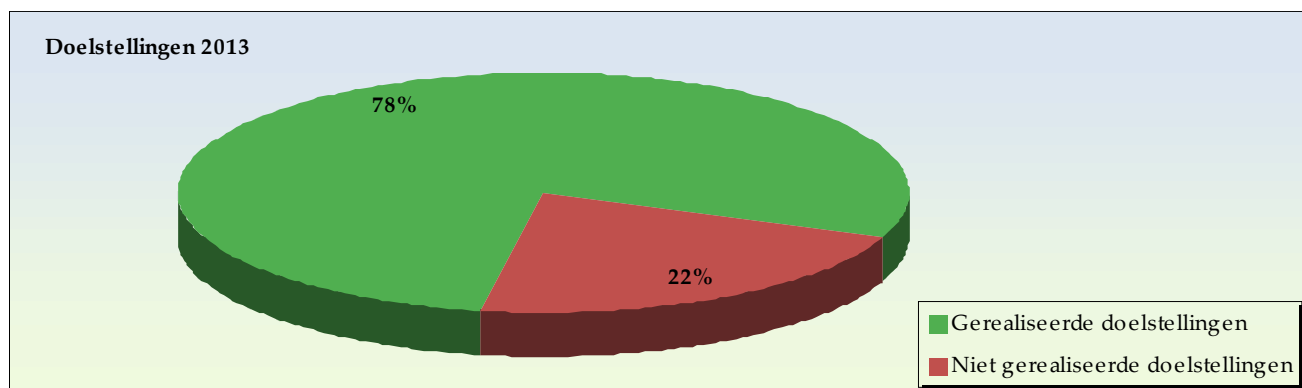
We vinden het belangrijk dat inwoners actief deel uitmaken van de samenleving. Dat inwoners de samenleving maken. Meedoen is het motto. Werk, vrijwilligerswerk, meehelpen op school of zorgen voor iemand: samen gaan we het doen.

Onze inwoners krijgen meer en eerder mogelijkheden om mee te praten over zaken die hen aangaan. Dit hangt nauw samen met het idee van eigen kracht. Voorstellen worden beter als inwoners vanaf het begin meepraten. Onze plannen sluiten dan beter aan bij de behoeften van gebruikers en versterken de verantwoordelijkheid en het draagvlak.

1.3 Resultaten op hoofdlijnen

Dit hoofdstuk toont het totaaloverzicht van de behaalde en niet behaalde doelstellingen. In de hoofdstuk 2 zijn deze resultaten per bestuursprogramma gegroepeerd en voorzien van een toelichting.

• Totaal gerealiseerde doelstellingen

Van de 88 doelstellingen in 2013 zijn er 69 gerealiseerd. Dat is een percentage van afgerond 78%. Ten opzichte van de prognose in de najaarsnota is dat een verschil van 6%. In de najaarsnota is gerapporteerd dat 72% van de doelstellingen zou worden gehaald.

Totaaloverzicht realisatie doelstellingen 2013

Aangegeven is of een doelstelling is gerealiseerd of niet is gerealiseerd. In het programma is deze voorzien van een toelichting.

Doelstelling 2013	Resultaat
Programma: Steenwijkerland werkt en leert	
Maatschappelijk effect 1: werkgelegenheids groei	
• Doorontwikkelen ondernemersklimaat met het oog op een waardering van een 6,5 of hoger voor het ondernemersklimaat in 2014 (score 2010: 6,0)	Gerealiseerd
Vergroten kwaliteit bedrijventerreinen met het oog op waardering van drie sterren voor te herstructureren bedrijventerreinen in 2013	Gerealiseerd
• 2 hectare ruimtewinst op bedrijventerreinen	
Meer arbeidsplaatsen in de vrijetijdseconomie:	Niet gerealiseerd
• Het realiseren van extra arbeidsplaatsen gerelateerd aan de vrijetijdseconomie is gewenst	
• In stand houden agrarische sector en natuurbeheer in samenhang	Gerealiseerd
Maatschappelijk effect 2: alle Steenwijkerlanders zijn actief	
Afstemmen van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt:	Gerealiseerd
• Een op de landelijke ontwikkelingen afgestemde effectieve en efficiënte uitvoeringsorganisatie voor burgers die zich aan de onderkant van de arbeidsmarkt bevinden (WWB, WIJ, WAJONG en WSW) en die opereert vanuit de één loket gedachte	
Alle WWB klanten die inactief zijn worden geactiveerd tot participatie	Niet gerealiseerd
• 100 WWB cliënten stromen uit naar betaalde arbeid	
• 150 langdurig werkzoekenden stijgen één trede op de participatieladder (inclusief uitstroom naar werk)	
Effectieve en efficiënte dienstverlening gericht op participatiebevordering:	Niet gerealiseerd
• Alle cliënten van het inactieve bestand van de IGSD zijn geactiveerd tot participatie, primair naar betaald werk en als dat niet of nog niet lukt naar maatschappelijke participatie. Bij dit laatste dient voorrang gegeven te worden aan instroom in de bestaande en nieuwe projecten bij de IGSD in plaats van externe	
• Alle jongeren zijn in beeld en worden op een traject gezet met als doel het verkrijgen van werk, het volgen van een opleiding of het hebben een startkwalificatie	Gerealiseerd
Maatschappelijk effect 3: kinderen ontwikkelen hun talenten	
Kinderen met een taalachterstand volgen een taalachterstandsprogramma	Gerealiseerd

Doelstelling 2013	Resultaat
<ul style="list-style-type: none"> Uitbreiding/ handhaving van het aantal VVE- plaatsen naar/ op 100 	
<ul style="list-style-type: none"> Tot stand komen van nieuwe brede scholen in het basisonderwijs 	Niet gerealiseerd
Programma: Steenwijkerland leeft	
Maatschappelijk effect 4: voorkomen van schulden en het bieden van een financieel vangnet	
Beter gebruik minimaregelingen:	Gerealiseerd
<ul style="list-style-type: none"> Nulmeting van het aantal vrijwilligers binnen het netwerk formulierenbrigade 	
Voorkomen van een toename van schuldsituaties t.o.v. 2012:	Gerealiseerd
<ul style="list-style-type: none"> Meer mensen maken gebruik van budgetbeheer (score 2009: 264 personen) 	
Onze inwoners zijn bekend met schuldhulpverlening:	Gerealiseerd
<ul style="list-style-type: none"> Minstens 61% van de inwoners kent de schuldhulpverlening (score 2011: 59%, bron: Omnibusenquête 2011) 	
Wachttijden schuldhulpverlening terugdringen:	Gerealiseerd
<ul style="list-style-type: none"> 100% van de klanten schuldhulpverlening wordt binnen de wettelijke gestelde termijn geholpen Handhaven hoge tevredenheid bijzondere bijstand (cijfer 7,4 in 2011) 	
Maatschappelijk effect 5: iedereen kan zich redden in de samenleving	
Voorzieningen als aanvulling op eigen kracht:	Niet gerealiseerd
<ul style="list-style-type: none"> Klanten geven een 7,8 voor de individuele WMO voorzieningen (score 2011: 7,7, benchmark WMO) Klanten geven voor een 8,1 voor de hulp bij het huishouden (score 2011, 8,0, benchmark WMO) 	
Zo lang mogelijk thuis wonen:	Gerealiseerd
Ondersteuning mantelzorg	Niet gerealiseerd
<ul style="list-style-type: none"> Stijging van het aantal advies- en ondersteuningsaanvragen naar 340 (bron: steunpunt mantelzorg) Daling van het percentage mensen dat NIET weet waar ze terecht kunnen voor hulp en ondersteuning bij mantelzorg (score 2008: 45% van de volwassenen, bron: GGD monitor) 	
Voorkomen eenzaamheid	Gerealiseerd
<ul style="list-style-type: none"> Minder dan 7% van de volwassenen en 4% van de senioren is ernstig eenzaam 	
Maatschappelijk effect 6: versterken cement in de samenleving	
Versterken ontmoetingsmogelijkheden	Gerealiseerd
Stimuleren verenigingsleven:	Gerealiseerd
<ul style="list-style-type: none"> Verenigingen voeren vernieuwde concepten door 	
Stimuleren cultuureducatie:	Gerealiseerd
<ul style="list-style-type: none"> Alle scholen hebben een gezamenlijke aanpak voor cultuureducatie ingevoerd 	
Stimuleren vrijwilligerswerk:	Gerealiseerd
<ul style="list-style-type: none"> Stijging van het aantal succesvolle matches tussen vraag en aanbod vrijwilligerswerk t.o.v. 2012 89% van de vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties voelen zich voldoende ondersteund door de gemeente Alle middelbare scholieren volgen vanaf 2013 maatschappelijke stage 	
Maatschappelijk effect 7: gezonde voeding en voldoende beweging	
Aanpassen sportaccommodaties:	Gerealiseerd
<ul style="list-style-type: none"> In 2013 zijn 2 (gemeentelijke) buitensportaccommodaties aangepast op NOC-NSF normen Twee nieuwe gemeentelijke gymzalen gerealiseerd en een nieuwe sporthal in aanbouw 10 gemeentelijke sportaccommodaties aangepast op NOC-NSF normen 	
Verbeteren gezonde leefstijl:	Gerealiseerd
<ul style="list-style-type: none"> Het instrument combinatiefunctionaris wordt uitgevoerd in samenwerking met publiekprivate partijen Op minimaal 10 basisscholen is het project 'Ik Lekker Fit' geborgd Op 5 van de 17 basisscholen gaat het project 'Ik Lekker Fit' zelfstandig door zonder financiële ondersteuning van de gemeente Het deelnemersaantal aan Irun2Bfit blijft tenminste tussen 540 – 570 leerlingen (deelnemersaantal is afhankelijk van het aantal brugklassers in dit schooljaar) Het deelnemersaantal aan Scholierensport is vermeerderd tot 800 aanmeldingen Het percentage inwoners dat tevreden is over de speelvoorzieningen voor kinderen is 49% in 2013 	Gerealiseerd Gerealiseerd Gerealiseerd Niet gerealiseerd Gerealiseerd Gerealiseerd
Maatschappelijk effect 8: jongeren participeren in de samenleving	
<ul style="list-style-type: none"> Handhaving percentage (85%) ouders en jongeren dat weet waar ze terecht kan met opvoed- of opgroeivragen Onze inwoners geven minimaal een rapportcijfer 7 voor de kwaliteit van de informatie, advies en hulp die ze kregen bij opvoed- en opgroeivragen In het kader van "het CJG is voorbereid op de transitie (decentralisatie) jeugdzorg 2015": Voorbereidingen en pilots zijn gestart 	Gerealiseerd
Alcoholpreventie:	Gerealiseerd
<ul style="list-style-type: none"> Alle leerlingen van groep 8 van het basisonderwijs hebben een training alcoholpreventie gevolgd Supermarkten en horecagelegenheden verstrekken geen alcohol aan jongeren jonger dan 16 jaar 	
<ul style="list-style-type: none"> Er is een jongerenraad opgericht 	Gerealiseerd

Doelstelling 2013	Resultaat
<ul style="list-style-type: none"> De jongerensite jong in Steenwijkerland.nl is gelanceerd 	
Programma: Steenwijkerland woont	
Maatschappelijk effect 9: nieuwe woonplannen sluiten aan bij de (toekomstige) behoefte	
De kwaliteit op het gebied van wonen in Steenwijkerland verder vergroten: <ul style="list-style-type: none"> Rapportcijfer voor de gemeente om te wonen minimaal een 7,3 	Niet gerealiseerd
Bouwen voor iedereen en specifiek de doelgroepen: <ul style="list-style-type: none"> huishouden met een laag inkomen vitale senioren starters en jonge gezinnen zorgvragende senioren 	Niet gerealiseerd
<ul style="list-style-type: none"> Vergemakkelijking mogelijkheden voor particulier opdrachtgeverschap Inzicht in locaties waar CPO kan worden uitgevoerd 	Gerealiseerd
<ul style="list-style-type: none"> Minimaal 30% van de woningbouw betreft sociale woningbouw (inclusief verzorgd wonen) 	Gerealiseerd
<ul style="list-style-type: none"> Prestatieafspraken met corporaties waardoor acties en uitgangspunten uit de visie op wonen en leefbaarheid worden vertaald in concrete afspraken. Inwoners hebben een keuze uit en toegang tot verschillende vormen van sociale woningbouw 	Niet gerealiseerd
Maatschappelijk effect 10: in de woonbehoefte wordt voorzien	
<ul style="list-style-type: none"> Positioneren Steenwijkerland als woongemeente. Het aantal inwoners blijft stabiel > = 43.200 	Gerealiseerd
<ul style="list-style-type: none"> Uitvoering nieuwbouwplannen: 125 woningen 	Niet gerealiseerd
Maatschappelijk effect 11: inwoners zijn tevreden over de kwaliteit van hun woning	
<ul style="list-style-type: none"> Verduurzamen van de sociale woningvoorraad (40% van de sociale huurwoningen heeft minimaal energielabel C) Subsidie voor minimaal 700 particuliere woningen in 2014 Woningbouw eigenaren zijn geïnformeerd over de mogelijkheden van het nemen van preventieve maatregelen om zo lang mogelijk thuis te wonen <p>Door het voortzetten van de herstructurering Steenwijk-west, Canneveldstraat, Molenbuurt en Nieuwe Buurt is de kwaliteit van de woningvoorraad en de woonomgeving verbeterd</p>	Gerealiseerd
<ul style="list-style-type: none"> Er is een verkennend onderzoek knelpunten Oostermeenthe uitgevoerd 	Niet gerealiseerd
Versterken streekeigenheid <ul style="list-style-type: none"> Daar waar mogelijk opnemen streekeigen kenmerken in bestemmingsplannen 	Gerealiseerd
<ul style="list-style-type: none"> Inwoners geven de kwaliteit van de cultuurhistorie in de gemeente minimaal een 7,5 	Niet gerealiseerd
Maatschappelijk effect 12: het voorzieningenniveau wordt versterkt	
<ul style="list-style-type: none"> De structuur voor detailhandel, woningbouw en openbare ruimte is verbeterd. Grote structuurversterkende projecten zijn voortgezet Blijvend investeren in centrumontwikkelingen van Steenwijk, Vollenhove en Oldemarkt 	Gerealiseerd
<ul style="list-style-type: none"> Een helder geformuleerd ruimtelijk beleid (gereed in 2014) 	Gerealiseerd
<ul style="list-style-type: none"> Actuele bestemmingsplannen voor alle kernen op 1 januari 2014 	Gerealiseerd
<ul style="list-style-type: none"> Duidelijkheid over ontwikkelingsmogelijkheden in het buitengebied voor wonen en werken 	Gerealiseerd
Programma: Steenwijkerland schoon, heel en veilig	
Maatschappelijk effect 13: inwoners voelen zich veilig	
<ul style="list-style-type: none"> Het aantal misdrijven ligt blijvend onder het gemiddelde van de politieregio IJsselland 	Gerealiseerd
<ul style="list-style-type: none"> Stijging % van de inwoners dat uitgaan in de gemeente veilig vindt t.o.v. de nulmeting in 2011 	Niet gerealiseerd
<ul style="list-style-type: none"> Structurele (woon)overlast in beeld gebracht 	Gerealiseerd
<ul style="list-style-type: none"> Hulpdiensten zijn beschikbaar en voldoen aan de landelijk gestelde normen 	Gerealiseerd
<ul style="list-style-type: none"> Alle inwoners ontvangen informatie over brandveilig leven door informatiebijeenkomsten en een programma op scholen 	Gerealiseerd
<ul style="list-style-type: none"> Ondertekening van het convenant ten behoeve van de overgang van naar de regionale brandweer 	Gerealiseerd
Maatschappelijk effect 14: inwoners waarderen de verkeersveiligheid	
<ul style="list-style-type: none"> Minder dan 17 ernstige verkeersslachtoffers in de periode 2010-2014 	Gerealiseerd
<ul style="list-style-type: none"> Maximaal 40% van de inwoners ervaart overlast door te hard rijden in de wijk (2009: 41%) 	Niet gerealiseerd
<ul style="list-style-type: none"> Creëren van veilige (brom)fietsroutes: de fietsvriendelijkheid van de gemeente op minimaal 63% (2009: 60%) 	Gerealiseerd
<ul style="list-style-type: none"> Jaarlijkse inzet van € 2,- per inwoner aan verkeerseducatie 	Gerealiseerd
Maatschappelijk effect 15: inwoners waarderen de openbare ruimte	
<ul style="list-style-type: none"> Inwoners meer betrekken bij de inrichting en het onderhoud van de openbare ruimte: minimaal 50% is tevreden over de betrokkenheid 	Gerealiseerd
<ul style="list-style-type: none"> Bij aanleg en onderhoud openbare ruimte 'groen' prioriteit geven 	Gerealiseerd
<ul style="list-style-type: none"> Minder zwerfafval: daling aantal meldingen zwerfafval bij de servicelijn 	Gerealiseerd
<ul style="list-style-type: none"> Openbare ruimte goed onderhouden: in 2012 minimaal 80% van de meldingen binnen de afgesproken termijn 	Gerealiseerd

Doelstelling 2013	Resultaat
afdoen (2009: 75%)	
• Minimaal 5 projecten in de openbare ruimte integraal oppakken en uitvoeren	Gerealiseerd
• Duurzaam beheer openbare ruimte	Gerealiseerd
Maatschappelijk effect 16: inwoners zijn tevreden over het openbaar vervoer	
• Ouderen en inwoners met een beperking voorzien in hun specifieke vervoersbehoefte	Gerealiseerd
• Bekendheid Regiotaxi in 2014 > 35% (2009: 31%)	Gerealiseerd
Programma: Steenwijkerland duurzaam	
Maatschappelijk effect 17: Burgers en bedrijven passen duurzame maatregelen toe	
Duurzaamheid gemeentelijk beleid:	Gerealiseerd
• In al ons beleid en aanbestedingen is duurzaamheid een aandachtspunt	
• Het verduurzamen van de gemeentelijke gebouwen wordt verankerd in de reguliere onderhoudsplannen	
• Nieuw aan te schaffen auto's rijden zuinig	
Burgers en bedrijven informeren over duurzaamheid:	Gerealiseerd
• Alle huishoudens en bedrijven worden bereikt met communicatie over duurzaamheid	
• 400 huishoudens worden benaderd in de wijkgerichte aanpak van het energieloket particuliere woningen	
• 20 a 25 bedrijven laten een energieonderzoek uitvoeren binnen de aanpak van het energieloket bedrijven	
Jaarlijks krijgen 10 toeristische bedrijven het label Sustainable Tourism	Niet gerealiseerd
Stimuleren duurzaam wonen:	Gerealiseerd
• 40% van de woningen heeft minimaal energielabel C (en in 2015 50%)	
Energiezuinige nieuwbouw:	Gerealiseerd
• Woningen in nieuwbouwplannen worden zo energiezuinig mogelijk gebouwd, energieneutraal of energieleverend	
• Bouwen van minimaal 50% van de woningen op inbreidingslocaties	Gerealiseerd
Stimuleren groen varen en rijden:	Niet gerealiseerd
• Uitgifte van 10 beschikkingen voor elektrisch aangedreven	
• Behoud waardevol landschap	Gerealiseerd
Maatschappelijk effect 18: duurzame energie en afvalverwerking	
Een energieregio die in haar eigen energiebehoefte kan voorzien:	Gerealiseerd
• Een groeiend aandeel nieuwe energie wordt lokaal of regionaal opgewekt	
Beter gebruik biomassa	Gerealiseerd
• Het aandeel (publieke) biomassa geschikt voor hergebruik of voor energieopwekking is inzichtelijk	
• Gestreefd wordt naar volledig hergebruik van gemeentelijk groen	
Afname van de hoeveelheid restafval met 25% in 2014 of eerder (= 58 kg per inwoner) door:	Gerealiseerd
• Respons gft-inzameling te verhogen naar 85 kg gft per inwoner	
• Respons papierinzameling te verhogen naar 90 kg huishoudelijk papier per inwoner	
• Respons glaszameling te verhogen naar 23 kg glas per inwoner	
• Respons grofvuil te verhogen naar een hergebruikpercentage van 75%	
• Respons kunststofafval te verhogen naar 16 kg per persoon	
• Het kennisniveau bij inwoners over afvalscheiding te verhogen	
Programma: Steenwijkerland tot uw dienst	
Maatschappelijk effect 19: verbeteren 'tot uw dienst' algemeen	
Burgers hebben invloed op wat de gemeente doet:	Niet gerealiseerd
• rapportcijfer minimaal op landelijk niveau	
• Beter in beeld brengen van het vraagperspectief. Een onderzoek wordt uitgevoerd om het vraagperspectief en de tevredenheid van inwoners in kaart te brengen	Gerealiseerd
Met betere dienstverlening en minder regels meer bereiken:	Gerealiseerd
• meer dan 75% vindt dat men weinig tijd kwijt is aan gegevensverstrekking aan de gemeente (2009: 69%)	
• Het (digitale) burgerpanel minimaal 2 maal per jaar inzetten	Niet gerealiseerd
• Rol van plaatselijk belangenorganisaties versterken. 75% van de kernen en wijken hebben een wijk -of dorpsplan	Gerealiseerd
Maatschappelijk effect 20: inwoners als volwaardig partner	
• De invloed van inwoners op al datgene wat de gemeente doet zal worden versterkt.	Niet gerealiseerd
• Er is een instrumentarium ontwikkeld in de vorm van sociale netwerk analyse en EKC voor het collectieve domein (onder voorbehoud co-financiering)	
• De betrokkenheid van de inwoners bij de plannen wordt gevolgd en geëvalueerd	Gerealiseerd
• Er is een instrumentarium ontwikkeld voor de informatievoorziening aan inwoners middels de opzet van een communicatieprotocol	Niet gerealiseerd
• In geval van belangentegenstellingen wordt in 20% van de primaire processen in het kader van de besluitvorming mediation ingezet	Gerealiseerd

Doelstelling 2013	Resultaat
<ul style="list-style-type: none"> Rol van de plaatselijke belangenorganisaties is versterkt door hen actief en vroegtijdig te betrekken bij de ontwikkelingen. Er is ingezet op het stimuleren van de eigen kracht van de PBW's en het vergroten van de schakelfunctie van de PBW's tussen gemeente en de inwoners 	Gerealiseerd
Maatschappelijk effect 21: organiseren eigen kracht inwoners	
<ul style="list-style-type: none"> De dienstverlening wordt verbeterd door de openingstijden te verruimen en aan te passen 	Gerealiseerd
<ul style="list-style-type: none"> Het verbeteren van de digitale dienstverlening d.m.v. een stijging van het aantal aanvragen van 15% in 2013 ten opzichte van 2012 	Niet gerealiseerd
Verbetering afhandeling vragen en verzoeken. Doelen in 2013 <ul style="list-style-type: none"> minimaal 65 % van alle vragen kan direct afgedaan worden minimaal 90% van de afspraken heeft een wachttijd van maximaal 5 minuten 90% van de vrije inloop heeft een wachttijd van maximaal 30 minuten minimaal 80% van de telefoontjes wordt binnen 30 seconden opgenomen minimaal 95% van de binnengekomen telefoontjes wordt opgenomen 	Niet gerealiseerd
<ul style="list-style-type: none"> Burgers hebben voldoende invloed op datgene wat de gemeente doet door het nieuwe kanaal sociale media in te schakelen 	Gerealiseerd
Programma: Steenwijkerland biedt kwaliteit	
Maatschappelijk effect 22: we doen het financieel correct	
<ul style="list-style-type: none"> Sluitende meerjarenbegroting 2014 - 2017 	Gerealiseerd
<ul style="list-style-type: none"> Lastendruk in Steenwijkerland bij de goedkoopste helft van allen gemeenten (bij de eerste 225, 2012 plaats 259) 	Gerealiseerd
<ul style="list-style-type: none"> Meerjarenbegroting 2014 – 2017 waarin exploitatielasten 2014 < 2013 	Gerealiseerd
<ul style="list-style-type: none"> Verklaring van getrouwheid bij de jaarstukken van de accountant 	Gerealiseerd
Maatschappelijk effect 23: wij doen het in één keer goed	
Betrouwbare organisatie: <ul style="list-style-type: none"> Uitvoering van de paragraaf bedrijfsvoering 	Gerealiseerd
Efficiënte organisatie: <ul style="list-style-type: none"> uitvoering van de paragraaf bedrijfsvoering 	Gerealiseerd
Organisatie van en voor de Steenwijkerlandse samenleving <ul style="list-style-type: none"> uitvoering van de paragraaf bedrijfsvoering 	Gerealiseerd

1.4 Analyse resultaten

Met de koersbepaling in de perspectiefnota 2013-2016 en vervolgens met de vaststelling van de begroting 2013 -2016 in november is een sluitende meerjarenbegroting door de raad vastgesteld.

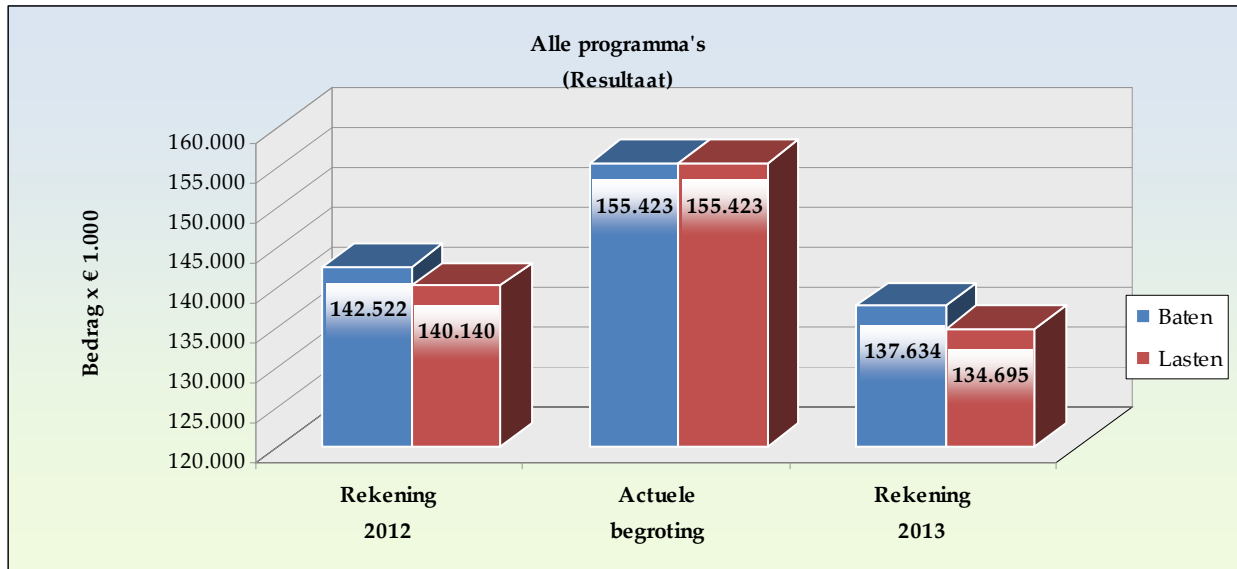
De jaarrekening 2013 laat een positief saldo zien van ruim € 2,9 miljoen. De "tussenstand" bij de najaarsnota 2013 bedroeg nog € 1,7 miljoen.

Onderstaand worden de belangrijkste verschillen, die na de vaststelling van de najaarsnota 2013 zijn opgetreden, weergegeven. In de jaarrekening 2013 is in elk programma een nog nadere specificatie en analyse opgenomen. Voor een toelichting op deze verschillen verwijzen wij u naar de rekening 2013.

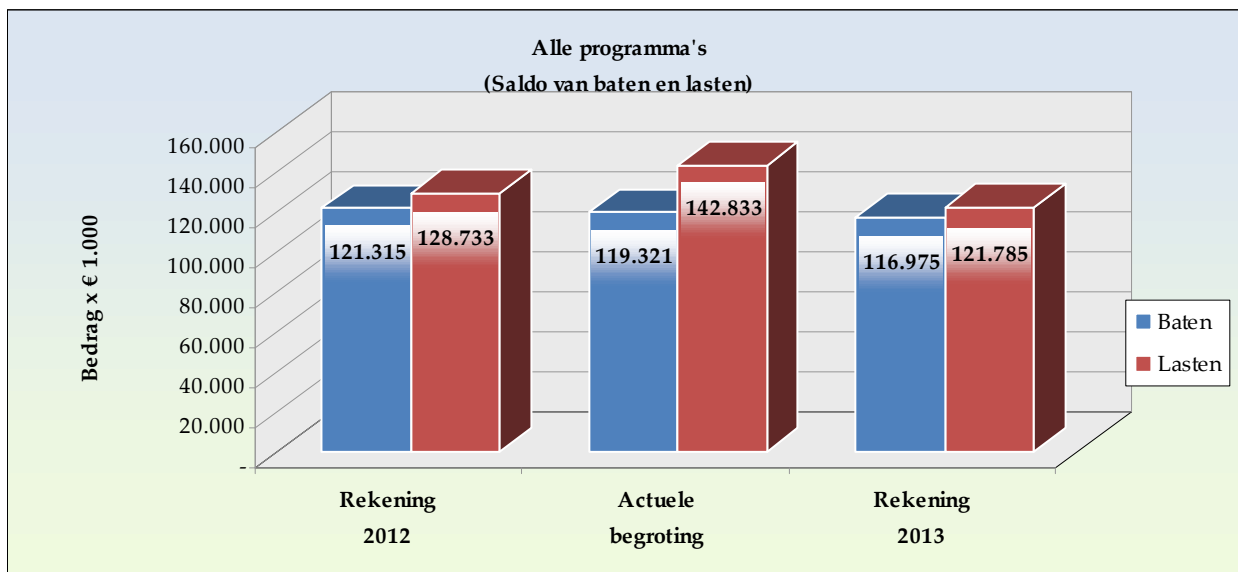
Het saldo wordt op hoofdlijnen bepaald door:

Analyse afwijkingen t.o.v. actuele begroting		bedragen x € 1.000
		Verschil
1	Saldo najaarsnota 2013	1.693 V
2	Leerlingenvervoer	- 144 N
3	Gymnastiekonderwijs	- 126 N
4	Toerisme , Hylkemaweg	- 526 N
5	Wet Sociale Werkvoorziening	- 221 N
6	Bibliotheek	76 V
7	Binnensportaccommodaties	100 V
8	IGSD , uitvoering WWB	- 267 N
9	Hulpverlening	83 V
10	WMO huishoudelijke verzorging / Ind. Voorzieningen	220 V
11	Centrum Jeugd en Gezin	511 V
12	Bestemmingsplannen	- 135 N
13	Woonbeleid	346 V
14	Stads- en dorpsvernieuwing	82 V
15	Bouw -en Sloopvergunningen	- 105 N
16	Algemene Reserve Grondexploitatie	- 373 N
17	Wegen straten en pleinen (incl fietspaden)	- 182 N
18	Wegen straten en pleinen, woldpoort	- 170 N
19	Maatschappelijk vastgoed	- 385 N
20	Milieu	132 V
21	Burgemeester en wethouders	78 V
22	Burgerzaken	112 V
23	Algemene Uitkering	443 V
24	Sept / december circulaire / Besluit De Oerthe	160 V
25	Voorziening dubieuze debiteuren	123 V
26	Bedrijfsvoering	1.088 V
27	Diversen	326 V
Totaal afwijkingen		2.939 V

De begroting en rekening van de gemeente Steenwijkerland bestaat uit 7 programma's. Het saldo van de baten en lasten (inclusief mutaties aan en van reserves) bedraagt:

In bovenvermelde tabel zijn de mutatie aan en van reserves meegenomen. De baten en lasten exclusief de reserves bedragen:

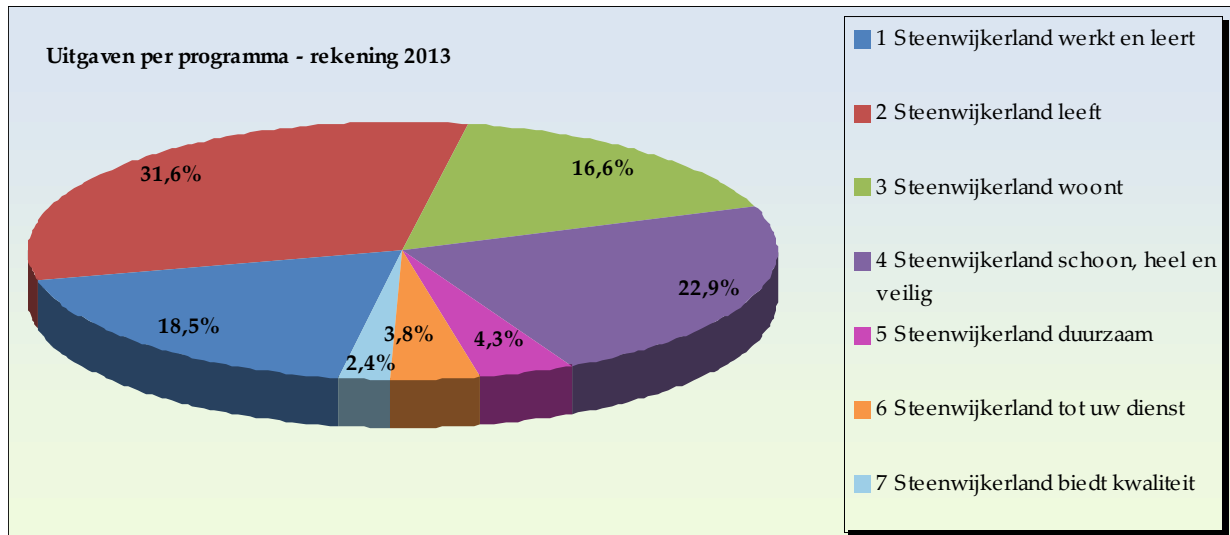

In boven weergegeven tabel zijn de mutaties in reserves buiten beschouwing gelaten. Dit geeft een beter beeld over de daadwerkelijke bestedingen in 2013.

Aandeel van de uitgaven per programma:

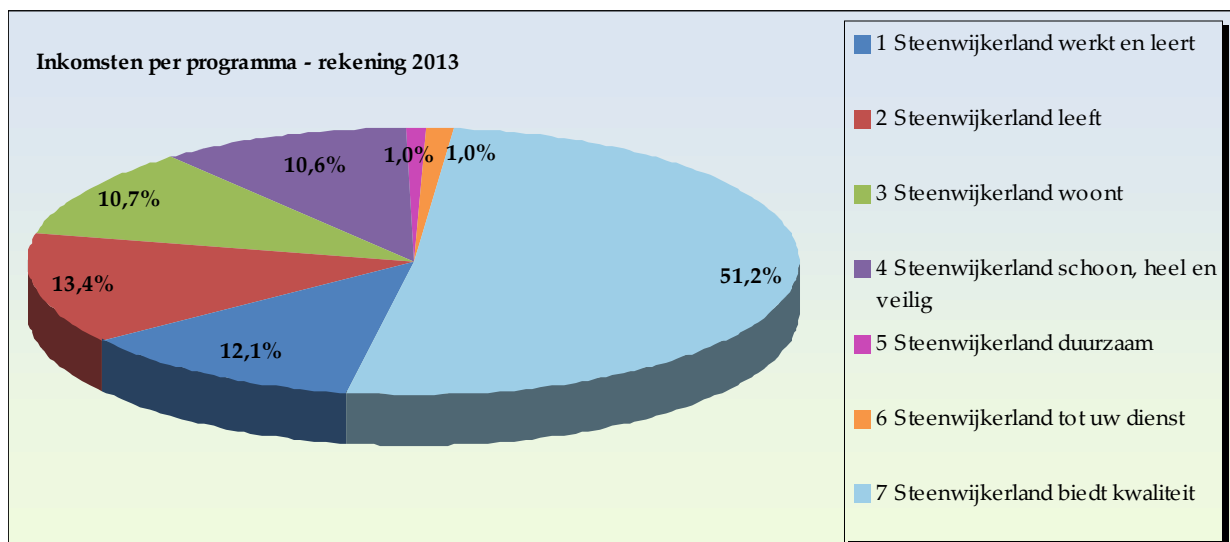
De begroting is opgebouwd uit 7 programma's overeenkomstig het collegeakkoord.

Om u een beeld te geven op welke gebied / programma de bestedingen in 2013 zijn gerealiseerd een verdeling van de lasten per programma.

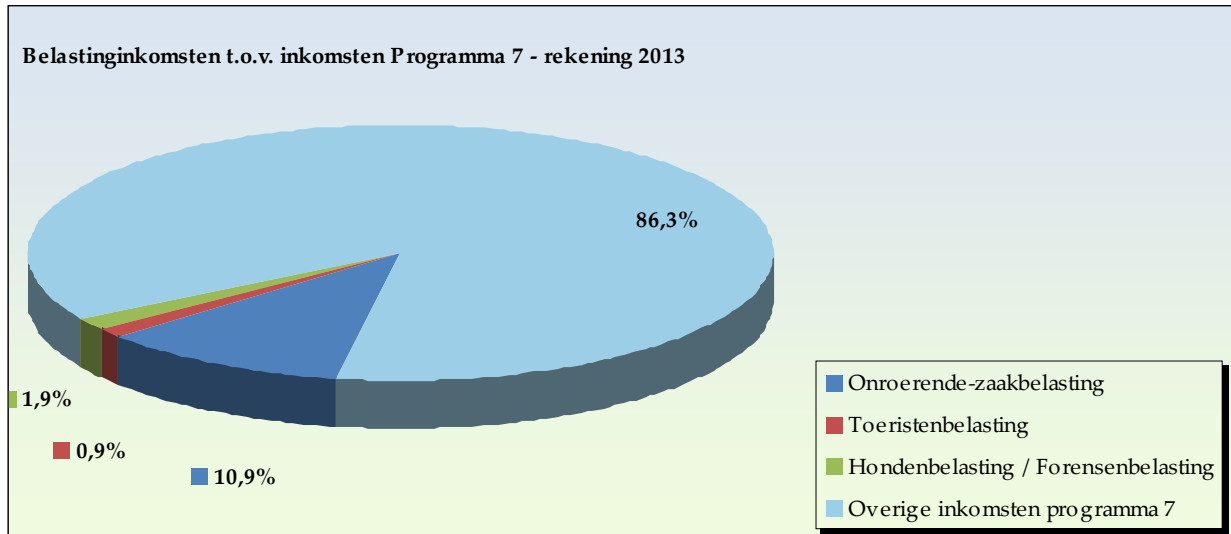

Aandeel van de inkomsten per programma:

Zoals u kunt zien wordt het overgrote deel van de inkomsten van de gemeente Steenwijkerland gerealiseerd in het programma Steenwijkerland biedt kwaliteit. In dit programma zijn de lokale belastingen (OZB, toeristenbelasting, forensenbelasting en hondenbelasting) en de algemene uitkering van het rijk verantwoord.

De lokale heffingen maken deel uit van programma biedt kwaliteit. Het aandeel in deze inkomsten bedragen :

2. Programmaverantwoording

2.1 Steenwijkerland werkt en leert

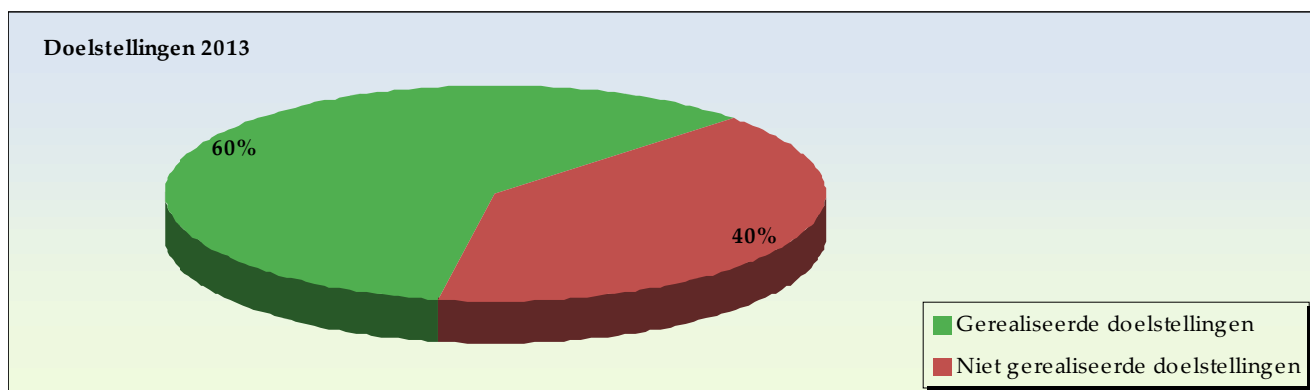
Waar gaan we voor?

Wij willen een aantrekkelijke werkgemeente blijven. Daarvoor investeren wij in (streekeigen) werkgelegenheid: banen in kansrijke sectoren voor ons gebied. Dat doen we door condities te verbeteren voor onze bedrijven. We gaan voor een beter ondernemersklimaat en ook voor betere bedrijventerreinen.

Daarnaast investeren wij in participatiekansen voor iedereen. Iedereen draagt zijn steentje bij aan de samenleving: iedereen heeft werk, volgt een opleiding of is actief als vrijwilliger. Kinderen ontwikkelen hun talenten.

Het programma is er ook op gericht om de werkgelegenheid en de verzorgingsstructuur in de gemeente te stimuleren. Steenwijkerland zal zich daartoe verder dienen te ontwikkelen als werk-, woon- en voorzieningengemeente.

Wij investeren in het landelijk en stedelijk gebied en nemen initiatieven. Dit om de leefbaarheid en het voorzieningenniveau in de gemeente op peil te houden dan wel verder te versterken. We spelen hierbij in op de kansen die het stedelijk gebied en het landschap ons biedt: een gevarieerd gebied, met het Nationaal park Weerribben- Wieden.

Trends en ontwikkelingen

- ▲ Draagvlak voor revitalisering van verouderde bedrijventerreinen
- ▲ De kleinschaligheid en de gevarieerdheid van de lokale economie biedt kansen.
- ▲ Samenwerkingsverbanden bieden kansen, o.a. regio Zwolle
- ▼ Economische crisis; effecten ook in Steenwijkerland (o.a. toename van het aantal uitkeringsaanvragen)
- ▼ Stagnatie gronduitgifte voor woningbouw en bedrijventerreinen
- ▼ Stagnatie projecten
- ▼ Positie binnensteden onder druk
- ▼ Continuïteit ondernemersloket, door wegvallen KvK en bezuinigingen belastingdienst.

Maatschappelijk effect 1: werkgelegenheidsgroei

Wat wilden we bereiken in 2013?	Wat is er bereikt in 2013?	Gehaald? ✓ = gehaald ✗ = niet gehaald
Doorontwikkelen ondernemersklimaat met het oog op een waardering van een 6,5 of hoger voor het ondernemersklimaat in 2014 (score 2010: 6,0)	Het ondernemerssprekkuur is in 2013 gecontinueerd. Tijdens dit spreekuur zijn door de Kamer van Koophandel (KvK) en de belastingdienst mini bijeenkomsten gehouden. Tijdens de 2 uur durende bijeenkomst kunnen startende ondernemers	

Maatschappelijk effect 1: werkgelegenheidsgroei

	<p>advies krijgen van een adviseur. Belastingdienst en KvK hebben afzonderlijk 6 x zo'n bijeenkomst georganiseerd, voor in totaal 59 ondernemers.</p> <p>Door betere communicatie (ruimere verspreiding persbericht, inzet netwerken) is veel aandacht gegeneerd voor het spreekuur. Naast de bezoeken komt dit o.a. tot uiting in de vele telefonische contacten met startende ondernemers met vragen over diverse zaken.</p> <p>In 2013 is wederom een Business Voice of Steenwijkerland georganiseerd, waar startende ondernemers op ludieke wijze worden gekoppeld aan een coach. Steenwijkerland heeft zich gepresenteerd op de Starterdag van de KvK in Zwolle, waar een record aantal startende ondernemers zich heeft gemeld op de Startersdag.</p> <p>De samenwerking met de BCS/PM is geïntensiveerd. Het acquisitietraject voor de binnenstad van Steenwijk is opgestart. Mede op basis van de eerste positieve signalen vinden er maatwerkgesprekken plaats met formules in combinatie met mogelijke locaties.</p> <p>De samenwerking met de regio Zwolle verloopt goed. Regio (en dus Steenwijkerland) heeft zich gepresenteerd in Den Haag. Steenwijkerland heeft een clusterbijeenkomst agro food regio Zwolle georganiseerd.</p> <p>Met ondernemers/burgers is een kenniskring zorgconomie gelanceerd, die haar resultaten heeft gepresenteerd. Dit wordt in 2014 nader uitgewerkt.</p>	<p>✓</p>
<p>Vergroten kwaliteit bedrijventerreinen met het oog op waardering van drie sterren voor te herstructureren bedrijventerreinen in 2013 - 2 hectare ruimtewinst op bedrijventerreinen</p>	<p>Uitvoeringswerkzaamheden fysieke revitalisering op de vier bedrijventerreinen afgerond. Start gemaakt met certificering KVO (audit januari 2014), evaluatie samen voor 3 sterren ingezet evenals trajectcommunicatie en terreinmarkering.</p>	<p>✓</p>
<p>Meer arbeidsplaatsen in de vrijetijdseconomie: - Het realiseren van extra arbeidsplaatsen gerelateerd aan de vrijetijdseconomie is gewenst</p>	<p>Voor de werkgelegenheidscijfers baseren we ons op de gegevens van het LISA databestand. De gegevens 2013 worden circa april 2014 bekend gemaakt. Naar verwachting zal het aantal arbeidsplaatsen in de vrijetijdseconomie van Steenwijkerland in 2013 ten opzichte van voorgaande jaren een stabiel beeld geven en wellicht zelfs een lichte stijging laten zien.</p> <p>Bij het toeristisch beleid van zowel de gemeente als de provincie staat het stimuleren van arbeidsplaatsen in de vrijetijdseconomie voorop. In 2013 is gewerkt aan het ontwikkelen van projecten in het kader van Gastvrij WaterReijk. Dit zal de basis zijn voor investeringen in de vrijetijdseconomie in de periode tot en met 2015.</p> <p>In de zomer van 2013 is het wandelroutenetwerk gerealiseerd. We hebben nu 550 km aan gemarkeerde wandelroutes in de gemeente. Bovendien zijn er 18 km nieuwe fietspaden aangelegd (o.a. bij Roekebosch en Vloddervaart) die worden geïntegreerd in het fietsknooppuntennetwerk. Dit geeft recreatieondernemers de mogelijkheid arrangementen hieraan te koppelen en evenementen te organiseren.</p>	<p>X</p>
<p>In stand houden agrarische sector en natuurbeheer in samenhang</p>	<p>Vanwege de decentralisatieafspraken over natuur (rijk/provincies) oriënteert Overijssel zich op de toekomst van de nationale parken. In een bestuurlijk overleg tussen gemeente en provincie is verkend hoe aan het Nationaal Park Weerribben-Wieden een nieuwe toekomst kan worden gegeven. Provincie en gemeente zullen samen met gebiedspartners (het gebied) optrekken om een nieuwe opzet</p>	

Maatschappelijk effect 1: werkgelegenheidsgroei

te zoeken.

Activiteiten uitgevoerd in het kader van de Rietimpuls, met als doel het bieden van een duurzaam perspectief voor particuliere natuurbeheerders die cruciaal zijn voor het beheer van Weerribben en Wieden. In 2013 is gewerkt aan oplossen van de biomassaproblematiek en een plan met bijbehorende realisatie van projecten en producten op het vlak van versterken van promotie en ondernemerschap.

Het project BIZ-buitengebied heeft als doel een breed gedragen alternatief voor de Toeristenbelasting te ontwikkelen, gebaseerd op de systematiek van de Wet Bedrijven Investerings Zone (zoals die in de binnenstad van Steenwijk). In 2013 is in samenwerking met het ministerie van EZ en het LEI/WUR Wageningen met name gewerkt aan een bijdrage systematiek. Het jaar 2014 is met name bedoeld voor peiling draagvlak.

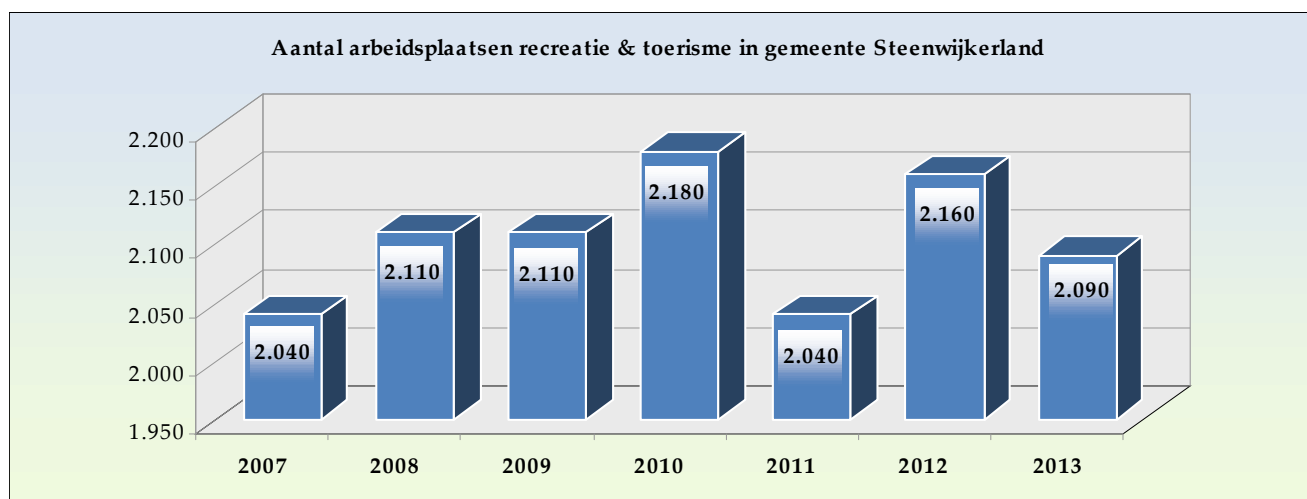

Ontwikkeling doelstellingen

Bij de realisatie van de doelstellingen wordt participatie steeds belangrijker. Als gemeente kunnen en willen we het niet meer alleen. Veranderende marktomstandigheden, economische crisis en een onzeker toekomstbeeld nopen ertoe samenwerkingsverbanden aan te gaan.

Zo is de samenwerking met de BCS/PM versterkt om het ondernemersklimaat te stimuleren en bedrijven te verankeren, en maken we deel uit van een grote economische regio Zwolle. Ook bij de uitvoering van projecten en het ontwikkelen van beleid wordt steeds meer (vroegtijdig) de samenwerking gezocht. Met het daarbij rekening houden met ieders rol, belang en verwachtingen, is dit vaak een complex proces.

Als het nu gaat om de ontwikkelingen in de binnenstad van Steenwijk of het in stand houden van de natuurwaarden van ons Nationaal Park, de verwachting is dat in de toekomst de samenwerkingsverbanden zullen worden geïntensiveerd. Investeren in netwerken en partijen in de regio wordt dan ook cruciaal voor het kunnen uitvoeren van onze doelstellingen.

Henk Boxum: **'Meerjaren-injectie landelijk gebied geslaagd'**

Lopende meerjarenprojecten voor de Inrichting Landelijk Gebied (ILG) en Leader Plus zijn in 2013 volledig afgerond. Tijdens de programmajaren 2007 tot en met 2013 is in totaal 50 miljoen euro geïnvesteerd in diverse vormen van nieuwe infrastructuur, bedoeld voor zowel eigen burgers als gasten van buiten de gemeentegrens.

Toeristische voorzieningen in kleine dorps- en stadskernen, maar ook liefst 18 kilometer aan nieuwe fietspaden kregen vorm in de afgelopen zeven jaar. 'Fysiek een enorme klus', zegt wethouder Henk Boxum, 'vooral omdat er veel werk in het natte najaar moest worden uitgevoerd. We hebben vanaf september nog meer dan 10 kilometer asfalt gedraaid.'

Vanwege de subsidievoorwaarden moest dit werk op 31 december zijn voltooid. In onder meer Wanneperveen, Zuidveen, Kalenberg en Vollenhove. 'En dat hebben we keurig gered.'

Vanuit de ILG-pot is in totaal 45 miljoen in landelijk Steenwijkerland geïnvesteerd, vanuit Leader kwam nog een injectie van 5 miljoen euro. Het niet doorgaan van de geplande botterwerf in Vollenhove noemt Boxum 'een van de grootste teleurstellingen in 2013'. De stichting kreeg de exploitatie niet rond, daarom ging de gemeenteraad uiteindelijk niet akkoord met de investering van negen ton. 'Jammer dat we dat niet voor elkaar kregen met elkaar.'

Maatschappelijk effect 2: alle Steenwijkerlanders zijn actief

Wat wilden we bereiken in 2013?	Wat is er bereikt in 2013?	Gehaald? ✓ = gehaald ✗ = niet gehaald
Afstemmen van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt: - Een op de landelijke ontwikkelingen afgestemde effectieve en efficiënte uitvoeringsorganisatie voor burgers die zich aan de onderkant van de arbeidsmarkt bevinden (WWB, WIJ, WAJONG en WSW) en die opereert vanuit de één loket gedachte	De raad heeft in april 2013 besloten tot 1 uitvoeringsorganisatie van IGSD en NoordWestGroep onder aansturing van 1 directeur . Op dit moment werkt de nieuwe directeur aan de implementatie van dit besluit .	✓
Alle WWB klanten die inactief zijn worden geactiveerd tot participatie - 100 WWB klanten stromen uit naar betaalde arbeid - 150 langdurig werkzoekenden stijgen één trede op de participatieladder (inclusief uitstroom naar werk)	In 2013 zijn vanuit de IGSD 83 WWB klanten uitgestroomd naar regulier werk. Vanwege de economische recessie is het niet gelukt deze doelstelling te halen. Over 2013 zijn 177 WWB klanten minimaal 1 trede op de participatieladder gestegen (inclusief de uitstroom naar werk).	✗
Effectieve en efficiënte dienstverlening gericht op participatiebevordering: - Alle klanten van het inactieve bestand van de IGSD zijn geactiveerd tot participatie, primair naar betaald werk en als dat niet of nog niet lukt naar maatschappelijke participatie. Bij dit laatste dient voorrang gegeven te worden aan instroom in de bestaande en nieuwe projecten bij de IGSD in plaats van externe	In verband met stijgende aantallen WWB en afnemende budgetten voor re-integratie lukt het de IGSD niet meer om alle klanten te activeren tot participatie. Daarom is medio 2013 besloten naast jongeren alleen de cliënten met groeipotentieel actief te begeleiden naar werk en participatie.	✗
Alle jongeren zijn in beeld en worden op een traject gezet met als doel het verkrijgen van werk, het volgen van een opleiding of het hebben een startkwalificatie	Alle jongeren tot 23 jaar zonder startkwalificatie zijn in beeld.	✓

Ontwikkeling doelstellingen

In 2013 is het aantal mensen dat valt onder de Wet Werk en Bijstand, met 17% toegenomen. De uitstroomdoelstelling van 100 WWB cliënten naar regulier werk hebben we in 2013 helaas niet kunnen realiseren. Voornaamste reden is de aanhoudende economische recessie.

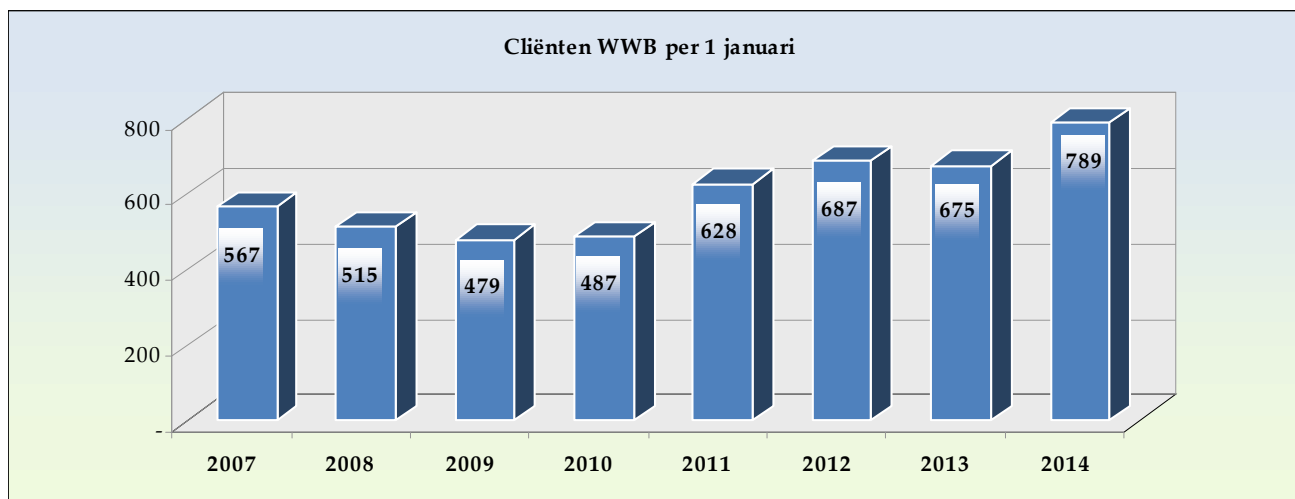
Ondanks deze recessie is de samenwerking met de Businessclub en parkmanagement verder geïntensiveerd in 2013. Zo is er gezamenlijk een project opgestart om 25 jongeren te plaatsen bij het lokale bedrijfsleven en verder zijn afspraken gemaakt over integrale arbeidsmarktbenadering. Voorshands heeft dit project een structureel karakter.

Daarnaast is er in het kader van het actieplan jeugdwerkloosheid een aantal nieuwe projecten opgestart om jongeren te plaatsen en/of te begeleiden naar de reguliere arbeidsmarkt. De stijgende cliëntenaantallen in de WWB zijn er de oorzaak van dat er in 2013 keuzes gemaakt moesten worden over de inzet van middelen en personeel van de IGSD, omdat niet langer het volledige

WWB bestand geactiveerd kon worden.

De gemeente Steenwijkerland heeft met de sluitende aanpak Wiedenmodel/Jongerenloket een goed instrument in handen om het vroegtijdige schoolverlaten terug te dringen. Hierdoor wordt voorkomen dat jongeren tussen wal en schip geraken. Dit model stelt zich tot doel alle jongeren een startkwalificatie te laten halen en waar dit echt niet mogelijk is, hen toe te leiden naar leer- werktrajecten of werk. Vanuit de samenwerking tussen leerplicht, RMC en IGSD is het mogelijk om alle jongeren tussen 11-27 jaar een sluitende aanpak aan te bieden. De RMC-consulent heeft bij de uitvoering van het Wiedenmodel een centrale functie en onderhoudt contacten met alle betrokken partijen, zowel binnen de gemeente als daar buiten.

Contacten met scholen buiten de regio (VO en MBO, dit betreft 50% van de jongeren) en het bedrijfsleven worden geïntensiveerd. Vanaf juni 2013 is het UWV in Zwolle gehuisvest, dit heeft een negatief effect op registratie en begeleiding van jongeren.

Maatschappelijk effect 3: kinderen ontwikkelen hun talenten

Wat wilden we bereiken in 2013?	Wat is er bereikt in 2013?	Gehaald? ✓ = gehaald ✗ = niet gehaald
Kinderen met een taalachterstand volgen een taalachterstandsprogramma: - Uitbreiding/handhaving van het aantal VVE- plaatsen naar/op 100	Het aantal VVE-plaatsen op 1 oktober 2013 was meer dan 100.	✓
Tot stand komen van nieuwe brede scholen in het basisonderwijs	Er is geen beroep gedaan op de stimuleringsregeling.	✗

● Ontwikkeling doelstellingen

De Brede school is een samenwerkingsnetwerk tussen diverse maatschappelijke partners. Het samenwerkingsnetwerk ondersteunt kinderen zoveel mogelijk in hun cognitieve, sociaal-emotionele, motorische en creatieve ontwikkeling.

Voor het tot stand komen van nieuwe brede schoolnetwerken in het basisonderwijs is er een stimuleringsregeling in het leven geroepen ter subsidiering van de opstart en coördinatie voor een periode van maximaal drie jaar. In het jaar 2013 is geen beroep gedaan op de stimuleringsregeling.

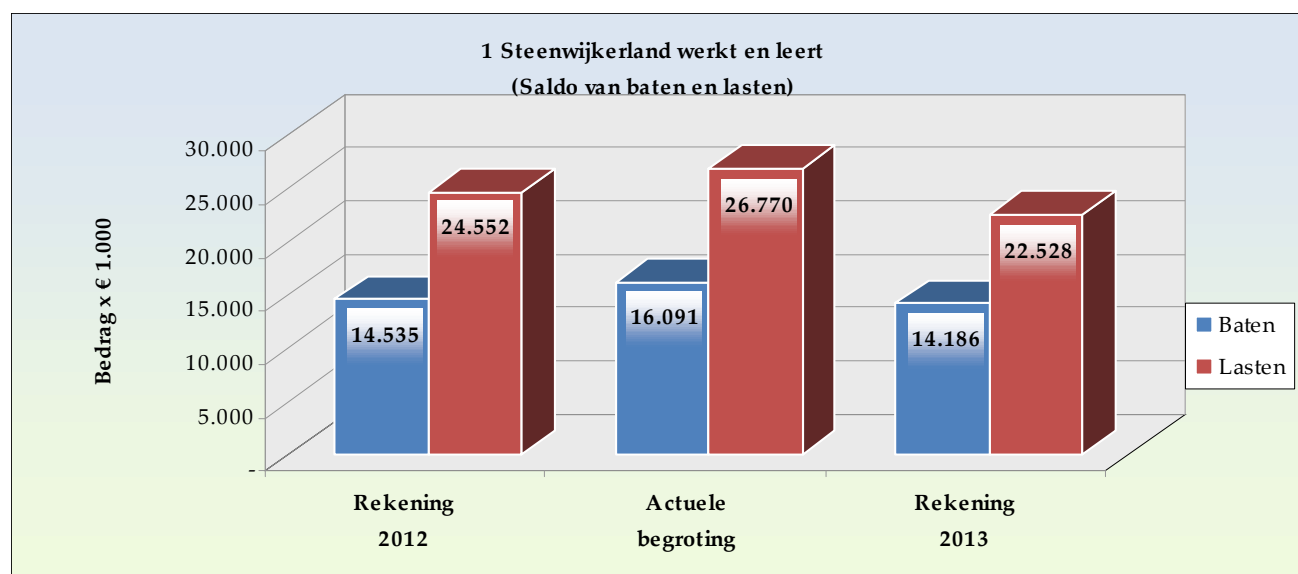
Luc Greven:
'MBO op locatie biedt bedrijfsleven kansen'

Innovatie en kennis naar Steenwijkerland halen, als gastheer van het Middelbaar Beroepsonderwijs. Dat is een positieve ontwikkeling die zich in 2013 aftekende, met de komst van twee schoolbedrijven naar deze gemeente. MBO Academies 'op locatie'. Ze bieden kansen voor het lokale bedrijfsleven, zo stelt wethouder Luc Greven.

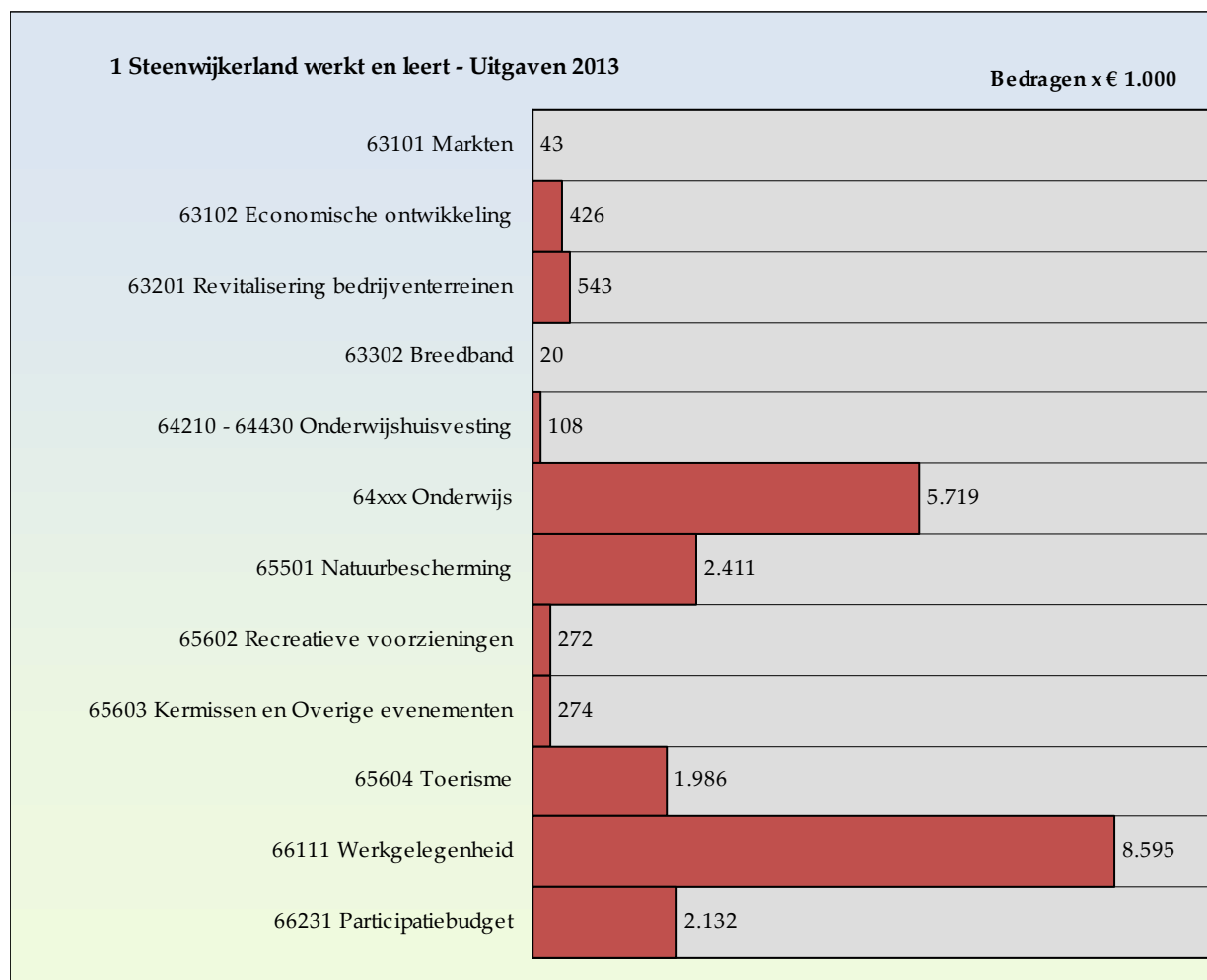
Leerlingen van het Deltion College die Toerisme kiezen kunnen praktijkervaring opdoen bij de WaterReijk Academie in Steenwijk. In de vorm van onderzoeken naar de toeristische ontwikkeling van het gebied en stages bij en opdrachten voor ondernemers in deze regio. 'We halen specifieke kennis naar dit gebied die rechtstreeks naar het bedrijfsleven gaat', zegt Luc Greven. Datzelfde geldt voor het Drenthe College; de MBO-opleiding Paardensport van het AOC Terra heeft met Manege Eehzerwold een eigen schoolbedrijf in Steenwijk. 'Ik hoop dat deze tendens zich ook in andere onderwijssectoren voortzet.'

Een ander, groot succes in 2013 was de ingebruikname van Onderwijs Expertise Centrum (OEC) 't Ravelijn, waar het speciaal onderwijs van Steenwijk nu onder één dak gehuisvest is. 'Een geweldige ontwikkeling voor De Ambelt en de Voetelinkschool', zegt Luc Greven. De nieuwbouwlocatie achter het station in Steenwijk maakt dat de bereikbaarheid van het speciaal onderwijs er met sprongen op vooruit is gegaan. 'Maar ook de kwaliteit van het gebouw en de samenwerking tussen de scholen. We zijn enorm blij dat dit gelukt is.'

Overzicht baten en lasten programma: Steenwijkerland werkt en leert

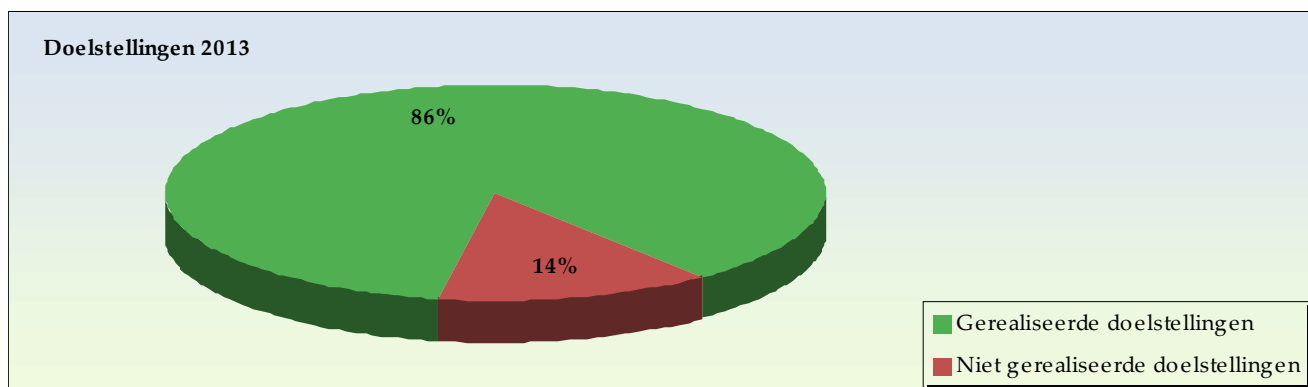
Waar aan is het geld besteed?

2.2 Steenwijkerland leeft

Waar gaan we voor?

Kern van het programma 'Steenwijkerland Leeft' is het versterken van de eigen kracht van inwoners, zodat iedereen mee kan doen. Het jaar 2013 heeft grotendeels gestaan in het teken van het bepalen van de kaders voor de decentralisaties in het sociaal domein. De uitkomsten hiervan zijn neergeslagen in het 'Beleidskader transitie sociaal domein 2014-2018' dat op 28 januari 2014 is vastgesteld door de gemeenteraad.

Trends en ontwikkelingen

Door de decentralisaties krijgt de gemeente de beschikking over een groot aantal nieuwe instrumenten om inwoners te ondersteunen bij het vergroten/behouden van de zelfredzaamheid en participatie van inwoners. Daarnaast brengen de decentralisaties grotere verantwoordelijkheden voor de gemeente met zich mee, zowel op financieel als bestuurlijk- en maatschappelijk vlak.

Hierdoor brengen de decentralisaties zowel kansen als risico's met zich:

- ▲ Grote beleidsvrijheid voor gemeenten, waardoor ruimte voor flexibiliteit, maatwerk en verminderen van bureaucratie;
- ▲ Breder verantwoordelijkheid voor de gemeente op het sociaal domein, waardoor meer mogelijkheden voor een integrale aanpak;
- ▲ Meer instrumenten voor gemeenten om inwoners te ondersteunen bij zelfredzaamheid en participatie.
- ▼ Financieel: de decentralisaties gaan gepaard met forse taakstellingen, in een periode van economische neergang;
- ▼ Het langdurig uitblijven van zekerheid over de wettelijke kaders in combinatie met een krappe tijdsplanning;
- ▼ De extramuralisering van de zorg, waardoor meer inwoners met een relatief zware zorgbehoefte zelfstandig blijven wonen;

Maatschappelijk effect 4: voorkomen van schulden en het bieden van een financieel vangnet

Wat wilden we bereiken in 2013?	Wat is er bereikt in 2013?	Gehaald? ✓ = gehaald ✗ = niet gehaald
Beter gebruik minimaregelingen: - Nulmeting van het aantal vrijwilligers binnen het netwerk formulierenbrigade	Het netwerk formulierenbrigade is sinds 2012 operationeel. Naast professionele organisaties maken hier ook diverse vrijwilligersorganisatie deel van uit. Er is afstemming met de ketensamenwerking die opgestart is voor de schuldhulpverlening. Er heeft nog geen nulmeting van het aantal vrijwilligers binnen het netwerk formulierenbrigade plaats gevonden. Wel zijn er inmiddels 35 vrijwilligers	✓

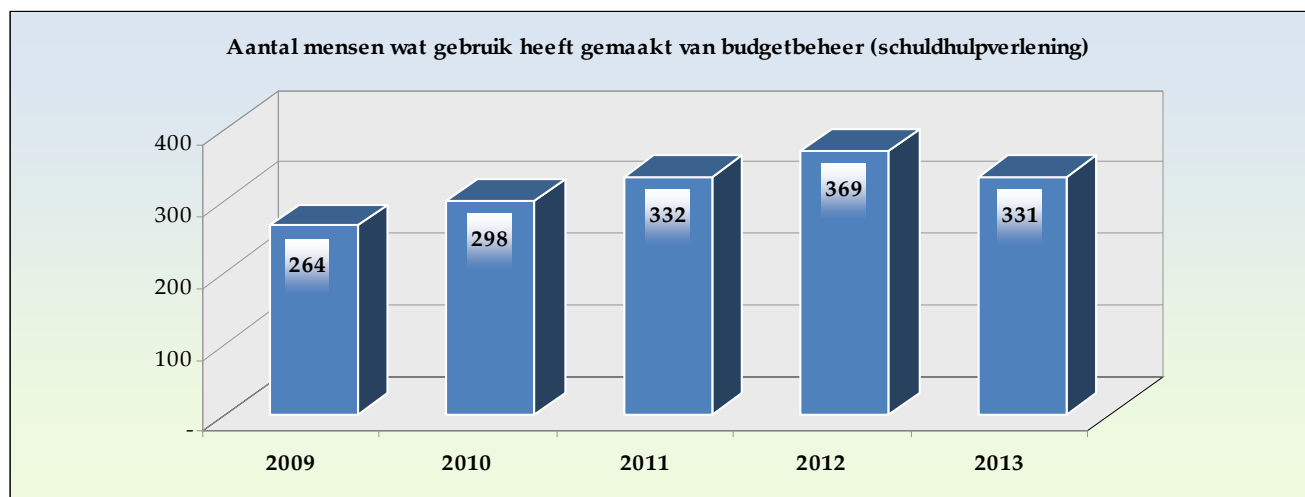
Maatschappelijk effect 4: voorkomen van schulden en het bieden van een financieel vangnet

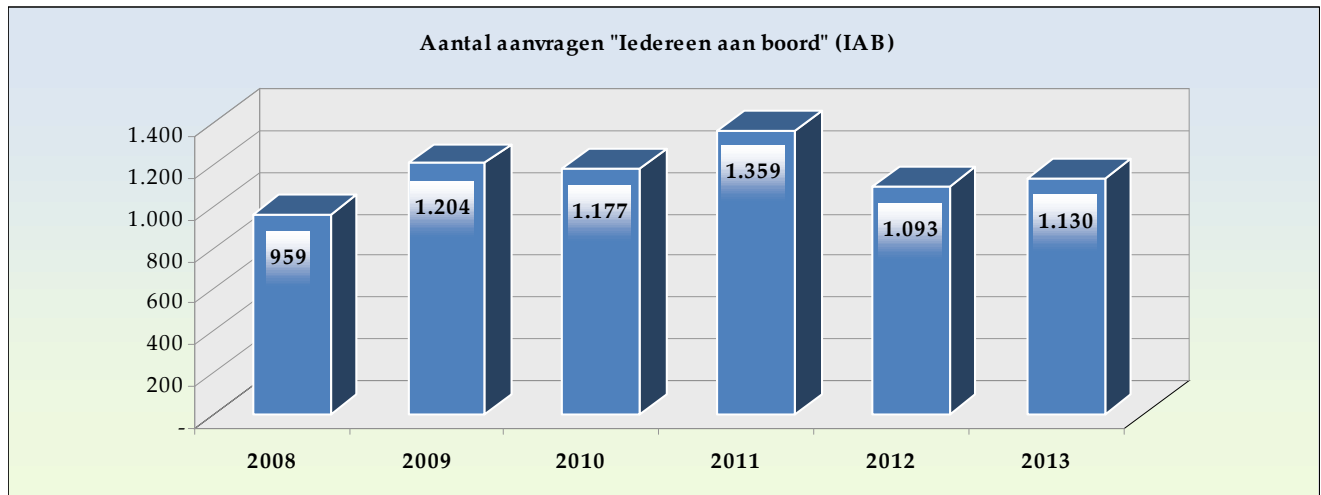
Wat wilden we bereiken in 2013?	Wat is er bereikt in 2013?	Gehaald? ✓ = gehaald ✗ = niet gehaald
	geschoold en worden ingezet bij de uitstroom uit het budgetbeheer. Hier zit wel een gedeeltelijke overlap in met de vrijwilligersinzet voor de formulierenbrigade.	
Voorkomen van een toename van schuldsituaties t.o.v. 2012: - Meer mensen maken gebruik van budgetbeheer (score 2009: 264 personen)	Ultimo 2013 maakten 331 mensen gebruik van het budgetbeheer. Dit is minder dan in 2012. Hoewel dit niet voldoet aan deze taakstelling voldoet het wel aan het nieuwe uitgangspunt van het beleidsplan om een uitstroom te realiseren uit het budgetbeheer en de mensen zoveel mogelijk weer hun eigen administratie te laten voeren, al dan niet met begeleiding en inzet van vrijwilligers.	✓
Onze inwoners zijn bekend met schuldhulpverlening: - Minstens 61% van de inwoners kent de schuldhulpverlening (score 2011: 59%, bron: Omnibusenquête 2011)	Uit de laatst gehouden Omnibusenquête in 2013 ligt dit percentage op 63%.	✓
Wachttijden schuldhulpverlening terugdringen: - 100% van de klanten schuldhulpverlening wordt binnen de wettelijke gestelde termijn geholpen - Handhaven hoge tevredenheid bijzondere bijstand (cijfer 7,4 in 2011)	De gemiddelde wachttijd bedroeg 4 weken en komt overeen met de wettelijk gestelde termijn. Er is geen nieuw tevredenheidsonderzoek voor bijzondere bijstand uitgevoerd in 2013.	✓

Ontwikkeling doelstellingen

Het beroep op de schuldhulpverlening is ondanks het feit dat de financiële crisis nog niet voorbij is, in 2013 niet verder toegenomen. Voor het eerst sinds jaren zijn er meer mensen uitgestroomd uit het budgetbeheer (124) dan ingestroomd (88). Dit is mede de verdienste van de pilot 'In eigen hand' waarbij in samenwerking met alle ketenpartners geschoolde vrijwilligers ingezet worden bij de uitstroom uit het budgetbeheer.

Met het onlangs vastgestelde beleidsplan zal deze ontwikkeling verder geïntensiveerd worden waarbij er ook meer een beroep gedaan zal worden op de eigen kracht en veerkracht van de inwoners en zijn omgeving. Voor wat betreft het minimale beleid zijn er in 2013 meer aanvragen 'Iedereen aan boord' ingediend dan in 2012, wat ook een gevolg is van de nog steeds oplopende cliëntenaantallen van de WWB.

**Henk Boxum:
'GKB uit met budgetcoach en schuldmaatjes'**

Om de forse toename in schuldhulpverlening te tackelen (400 aanvragen in 2013, dat is een stijging van ruim 10 procent ten opzichte van het jaar ervoor) doet de gemeente Steenwijkerland steeds meer aan preventie én nazorg. Bijvoorbeeld met hulp van de eigen budgetcoach.

'We proberen aan de voorkant te voorkomen dat mensen in financiële problemen raken', zegt wethouder Henk Boxum. Via de woningbouwvereniging, maatschappelijk werk. Maar ook de budgetcoach bij de IGSD wist vorig jaar al 120 van de 149 aanvragers uit de schuldhulpverlening te houden. 'Dan heb je al veel gewonnen. Samen zorgen we dat mensen weer in hun eigen kracht komen, hun financiële huishouden weer zelf oppakken.'

Dat gebeurt ook via het pilotproject 'In eigen hand'. 'We trekken mensen weg bij de Gemeentelijke Krediet Bank Assen en begeleiden ze bij het weer zelfstandig regelen van hun bankzaken. Dat werkt.' Een ploeg van meer dan dertig vrijwilligers – waaronder Henk Boxum zelf – is intussen opgeleid als 'schuldmaatje', de uitvoering begon in 2013. Een project dat meer vliegen in een klap slaat. 'Mensen worden zelfstandiger, krijgen weer perspectief in hun leven. En het scheelt de gemeente veel geld.' Eén cliënt in de schuldhulp kost Steenwijkerland € 630 op jaarbasis. 'Terwijl we, door deze aanpak, kunnen zorgen dat mensen niet onnodig jaren bij de GBK blijven hangen. Ik denk dat we zo honderd cliënten kunnen opvangen.'

Maatschappelijk effect 5: iedereen kan zich redden in de samenleving

Wat wilden we bereiken in 2013?	Wat is er bereikt in 2013?	Gehaald? ✓ = gehaald ✗ = niet gehaald
Voorzieningen als aanvulling op eigen kracht: - Klanten geven een 7,8 voor de individuele WMO voorzieningen (score 2011: 7,7, benchmark WMO)	Uit klantonderzoek Wmo 2013 over het jaar 2012 wordt door klanten een 7,6 gegeven voor de individuele Wmo voorzieningen.	✗
- Klanten geven voor een 8,1 voor de hulp bij het huishouden (score 2011: 8,0, benchmark WMO)	Voor de hulp bij huishouden wordt over het jaar 2012 een 8,0 gescoord.	
Zo lang mogelijk thuis wonen	Projecten worden mede met het door de provincie goedgekeurde aangepaste uitvoeringsprogramma gerealiseerd; prognose van 50% wordt in 2015 gehaald.	✓

Maatschappelijk effect 5: iedereen kan zich redden in de samenleving

Wat wilden we bereiken in 2013?	Wat is er bereikt in 2013?	Gehaald? ✓ = gehaald ✗ = niet gehaald
Ondersteuning mantelzorg: - Stijging van het aantal advies- en ondersteuningsaanvragen naar 340 (bron: steunpunt mantelzorg) - Daling van het percentage mensen dat NIET weet waar ze terecht kunnen voor hulp en ondersteuning bij mantelzorg (score 2008: 45% van de volwassenen, bron: GGD monitor)	In 2012 is een nieuwe koers voor het steunpunt mantelzorg geformuleerd. Deze is samengegaan met een bezuiniging. Om deze bezuiniging te realiseren is een netwerk mantelzorg-ondersteuning opgericht. Doelstelling is dat deelnemende organisaties (Tactus, Dimence, Auti Start etc.) zelf de mantelzorgers ondersteunen. Niet alle aanvragen komen dus bij het steunpunt Mantelzorg terecht. Omdat er komende jaren veel verandert met de nieuwe WMO is nu nog niet duidelijk welke indicatoren opgesteld zullen worden.	✗
Voorkomen eenzaamheid: - Minder dan 7% van de volwassenen en 4% van de senioren is ernstig eenzaam	Het aantal zeer ernstig eenzame ouderen is gedaald naar 2%. Bij de volwassenen is dit gedaald van 9% in 2008 naar 7% in 2013 (cijfers GGD monitor).	✓

Ontwikkeling doelstellingen

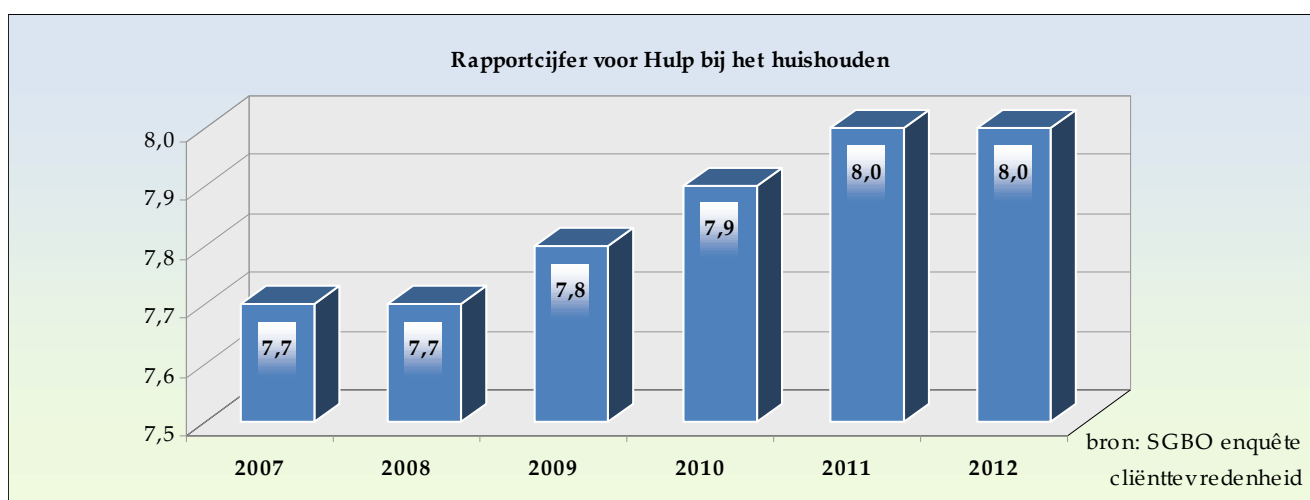
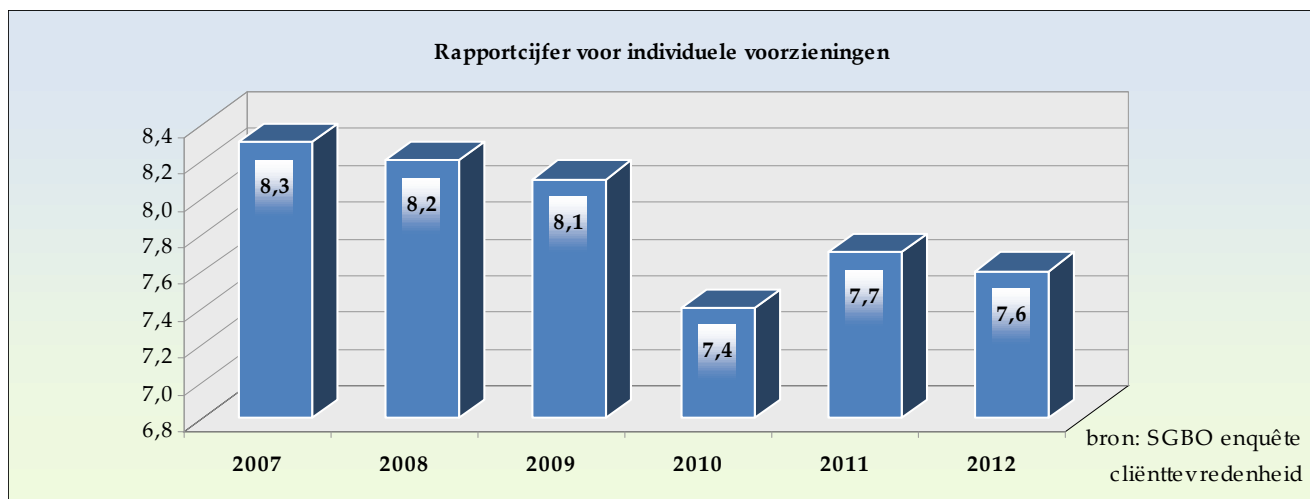
Er wordt al enige jaren intensief ingezet op “de kanteling”. De kanteling heeft tot doel om met een andere wijze van werken (de zogenaamde keukentafelgesprekken) niet meer aanbodgericht, maar vraaggericht te werken waarbij de eigen mogelijkheden van de inwoner (met beperkingen) centraal staan. Iedere nieuwe melding wordt gevolgd door een huisbezoek waarin volgens de principes van de kanteling wordt gekeken wat er voor hem of haar nodig is om zelfredzaam te blijven of te kunnen blijven participeren.

Er wordt onderzocht op welke wijze de Wmo-consulenten nog dichter bij de inwoners kunnen staan. Wij denken dit te bereiken door ze gebiedsgericht te laten werken waardoor ze nog beter zicht krijgen op de maatschappelijke - en sociale context van het lokale werkgebied en de inwoners die bij ons aankloppen voor ondersteuning.

Sinds de invoering van de Wmo heeft de gemeente Steenwijkerland een actief mantelzorg- en vrijwilligersbeleid gevoerd. Wij hebben ons ondersteuningsaanbod laten aansluiten bij de acht ‘basisfuncties mantelzorg en vrijwilligerswerk’ zoals deze door VWS en Mezzo zijn aanbevolen. Zowel Timpaan Welzijn als Zorggroep Oude en Nieuwe Land hebben de opdracht om de uitvoering ter hand te nemen.

Een zorgvrager en zijn of haar mantelzorgers maken deel uit van een sociaal netwerk, leven in wijk, kern of buurt, nemen deel aan de samenleving. De omgeving van zorgvrager en mantelzorger willen we meer betrekken bij het oplossen van ondersteuningsvragen. Hiermee spelen we in op de ontwikkelingen zoals Welzijn Nieuwe Stijl, de Kanteling en de decentralisaties.

Het door de raad vastgestelde beleid, mede ingegeven door de te realiseren bezuinigingen, heeft erin geresulteerd dat de bestedingen 2013 € 905.000 dan de bestedingen in 2012 en binnen de beschikbaar gestelde budgetten 2013 zijn gebleven. In de perspectiefnota, de najaarsnota en de rekening zijn financiële voordelen van respectievelijk € 1.300.000, € 750.000 en € 220.000 verantwoord. In totaliteit een bedrag van € 2.270.000.

**Henk Boxum:
'De routes naar transitie zijn uitgestippeld'**

De gemeente Steenwijkerland bereidt zich voor op drie transities (overgangen) in het sociaal domein. Rijkstaken die formeel vanaf 2015 op het bord van de lokale overheid liggen. Jeugdzorg, AWBZ en de Participatiewet. 'De routes zijn uitgestippeld', zegt Henk Boxum. Eigen kracht in de samenleving is het credo van deze tijd. 'In de praktijk betekent dat de balans zoeken tussen professionele zorg en veerkracht van mensen zelf.'

Eind 2013 zijn de beleidskaders gesteld, nodig om grote stappen te zetten. 'Het wordt een flinke operatie voor de komende jaren', beseft de wethouder. 'Samen met tien grote zorgpartijen die nu nog via de AWBZ zorg bieden aan gehandicapten, ouderen of chronisch zieken bekijken we hoe we zorg binnen de Wmo organiseren.' Bij dat proces komen veel vragen op de gemeente af. 'Hoe indiceren we onze cliënten? In hoeverre kan de familie of buurt een vangnet zijn?' Henk Boxum: 'We kijken meer naar wat iemand zelf nog kan, als zorgindicatie is vereist. Misschien kan een dochter of buurvrouw ook helpen met de steunkousen, of de pillen 's morgens klaarleggen?'

Een hele kluit, maar Boxum verwacht geen grote problemen. 'Onze Wmo-consulenten komen al langer bij de mensen thuis. Ook met het Centrum Jeugd en Gezin zijn we bekend met bijvoorbeeld crisisopvang. We zijn er nog niet, maar hebben al wel veel kennis en ervaring in huis.'

Maatschappelijk effect 6: versterken cement in de samenleving

Wat wilden we bereiken in 2013?	Wat is er bereikt in 2013?	Gehaald? ✓ = gehaald ✗ = niet gehaald
Versterken ontmoetingsmogelijkheden	Diverse projecten uit het programma woonservicegebieden zijn gerealiseerd.	✓
Stimuleren verenigingsleven: - Verenigingen voeren vernieuwde concepten door	Alle takken van de amateurkunst worden in de gelegenheid gesteld nieuwe initiatieven te ontwikkelen. Om de eigen kracht van de verenigingen te ontwikkelen is aan Scala de opdracht gegeven de amateurkunstverenigingen hierin te ondersteunen.	✓
Stimuleren cultuureducatie: - Alle scholen hebben een gezamenlijke aanpak voor cultuureducatie ingevoerd	De scholen in het primair onderwijs nemen deel aan het Cultuurmenu. In dit programma wordt in overleg met de scholen aansluiting gezocht bij de kerndoelen van het onderwijs en wordt gewerkt aan doorgaande leerlijnen in het cultuuronderwijs.	✓
Stimuleren vrijwilligerswerk: - Stijging van het aantal succesvolle matches tussen vraag en aanbod vrijwilligerswerk t.o.v. 2012 - 89% van de vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties voelen zich voldoende ondersteund door de gemeente - Alle middelbare scholieren volgen vanaf 2013 maatschappelijke stage	Uit de Omnibusenquête blijkt dat 46% van de inwoners vrijwilligerswerk doet. Ongeveer driekwart van de vrijwilligers besteedt 5 uur of minder aan vrijwilligerstaken.	✓

Ontwikkeling doelstellingen

De doelstellingen van het leefbaarheidsfonds zijn in hoofdlijnen gehaald, namelijk stimuleren van initiatieven van bewoners en anderzijds investeren in realisatie van ontmoetingsplaatsen voor bewoners in kernen en wijken. De renovatie of nieuwbouw van diverse dorpshuizen en multifunctionele accommodaties is gerealiseerd. De meeste kernen en wijken hebben visies opgesteld en het uitvoeringsprogramma Woonservicegebieden wordt uitgevoerd.

Sinds 2011 wordt een samenhangend beleid voor cultuureducatie gerealiseerd, waarbij de twee beleidsterreinen cultuur en onderwijs elkaar versterken. Gemeente en het onderwijs zelf ondersteunen mede de personele inzet (cultuurcoach) en de jaarlijkse afname van culturele (inclusief erfgoed) activiteiten (cultuurmenu) voor het basisonderwijs. Deskundigheidsbevordering en de ontwikkeling van doorgaande leerlijnen zijn pijlers, met als doel een betere verankering van het beleid.

Een platform Cultuureducatie, waarin ook de culturele instellingen zijn vertegenwoordigd, is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en afzet van de cultuureducatie. Cijfers: 40 basisscholen, 39 nemen structureel deel; jaarlijks 3 activiteiten per leerling; totaal ca. 3900 leerlingen; ca. 11.800 activiteiten. 18 contactpersonen cultuureducatie op de scholen (interne cultuur coördinatoren).

Peter van der Terp: 'De Meenthe is een plaatje geworden'

De ingrijpende renovatie van Steenwijk's theater De Meenthe is financieel afgesloten in 2013. Een miljoenenproject dat kon rekenen op kritische geluiden uit de lokale samenleving, maar uiteindelijk toch naar volle tevredenheid is voltooid, zo is de ervaring van wethouder Peter van der Terp. 'Het is echt een plaatje geworden.'

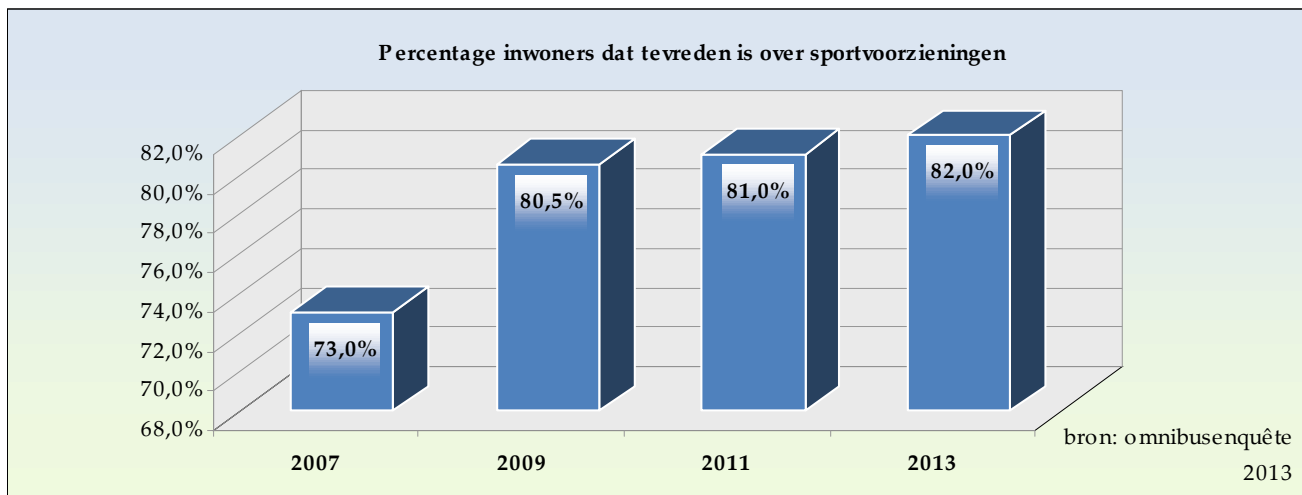
'Het draait hartstikke goed. De bezetting is hoog, ook vanuit een wijde regio en de reacties vanuit de bevolking zijn enthousiast.' Peter van der Terp noemt de metamorfose van De Meenthe zeer geslaagd. 'Dat zie je nu het theater alweer een volledig seizoen gedraaid heeft. Het is echt een avondje uit voor mensen.'

Een complex project, ook financieel-technisch. De kosten van verbouw bedroegen 7,5 miljoen euro, de inrichting van het theater- en Stationsplein ervoor kwam op 7,5 ton. 'Arbotechnisch waren veel aanpassingen nodig en de theaterzaal kreeg een A-status.' De theaterzaal telt nu 609 stoelen, het vestzaktheater 125. De evenementenhal is multifunctioneel inzetbaar. 'Het loskoppelen van sporthal en theater is van essentieel belang geweest', zegt Van der Terp van die ingreep. 'Twee totaal verschillende doelgroepen die met elkaar botsten en nu elk hun eigen, kwalitatief hoogwaardige locatie hebben.'

Ook de entree, vanaf het station, kreeg een fraaie make-over. Parkeerplaatsen verschoven naar de zijkant van het terrein, er kwam meer groen en 'spotlights' leiden het publiek nu richting rode loper. 'Het is echt een belevingsruimte geworden.'

Maatschappelijk effect 7: gezonde voeding en voldoende beweging

Wat wilden we bereiken in 2013?	Wat is er bereikt in 2013?	Gehaald? ✓ = gehaald ✗ = niet gehaald
<p>Aanpassen sportaccommodaties</p> <ul style="list-style-type: none"> - In 2013 zijn 2 (gemeentelijke) buitensportaccommodaties aangepast op NOC-NSF normen - Twee nieuwe gemeentelijke gymzalen gerealiseerd en een nieuwe sporthal in aanbouw - 10 gemeentelijke sportaccommodaties aangepast op NOC-NSF normen 	<p>3 sportaccommodatie zijn op NOC*NSF norm gebracht: v.v. Willemsoord, FC Oldemarkt en But'84 - Robin Hood (accommodatie Slingerbos)</p> <p>Gymzaal OEC en de sporthal Waterwyck zijn gereed gekomen</p> <p>Gymzaal Zuidwester wordt in maart 2014 opgeleverd.</p>	<p>✓</p>
<p>Verbeteren gezonde leefstijl:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het instrument combinatiefunctionaris wordt uitgevoerd in samenwerking met publiek private partijen - Op minimaal 10 basisscholen is het project 'Ik Lekker Fit' geborgd - Op 5 van de 17 basisscholen gaat het project 'Ik Lekker Fit' zelfstandig door zonder financiële ondersteuning van de gemeente <p>- Het deelnemersaantal aan Irun2Bfit blijft tenminste tussen 540 – 570 leerlingen (deelnemersaantal is afhankelijk van het aantal brugklassers in dit schooljaar)</p> <p>- Het deelnemersaantal aan Scholierensport is vermeerderd tot 800 aanmeldingen</p> <p>- Het percentage inwoners dat tevreden is over de speelvoorzieningen voor kinderen is 49% in 2013</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Instrument inzet combinatiefunctionaris is geëvalueerd en contract combinatiefunctionarissen is verlengd met drie jaar (2014-2016). In de uitvoering wordt samengewerkt met publiek private partijen. • Op 10 basisscholen is het project Ik Lekker Fit geborgd door kennisoverdracht en draaiboeken • 5 scholen hebben een overeenkomst met het Bewegeteam gesloten om gezonde leefstijlthema's structureel aandacht te geven binnen leerwerkplannen. In 3 wijken met 4 scholen wordt het project verlegd naar wijkniveau gefinancierd door de provincie; Wijk(k) Lekker Fit! • Alle brugklassers van de 2 VO-scholen blijven deel nemen aan Irun2Bfit binnen kennislesprogramma en in de gymlessen. Gemeentelijke financiering uit NASB-middelen is beëindigd volgens afspraak. In de continuering van het project is door de VO-scholen samenwerking gezocht met Start '78. Deze atletiekvereniging staat garant voor de organisatie van een runningevenement waarbij startplaatsen worden gereserveerd voor Irun2Bfit deelnemers (borging). Financiering evenement deels door gemeentelijk subsidie. • Het deelnemersaantal aan scholierensport is blijven steken op ca 100 deelnemers. Oorzaak: overgang naar digitaal systeem leidde tot minder aanmeldingen en het aanbod is versmald. Daarnaast werd de onderbouw van het VO niet bediend. Een tweetal duurdere maar aantrekkelijke cursussen is niet georganiseerd. Verwachte stijging in 2014 e.v. door gewenning aan nieuw systeem, coördinatie beweegen cultuurteam en uitbreiding aanbod met cultuur en verruiming activiteitenperiode. • Het percentage inwoners dat tevreden is over de speelvoorzieningen voor kinderen is gestegen van 52% naar 63% in 2013 	<p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✗</p> <p>✓</p>

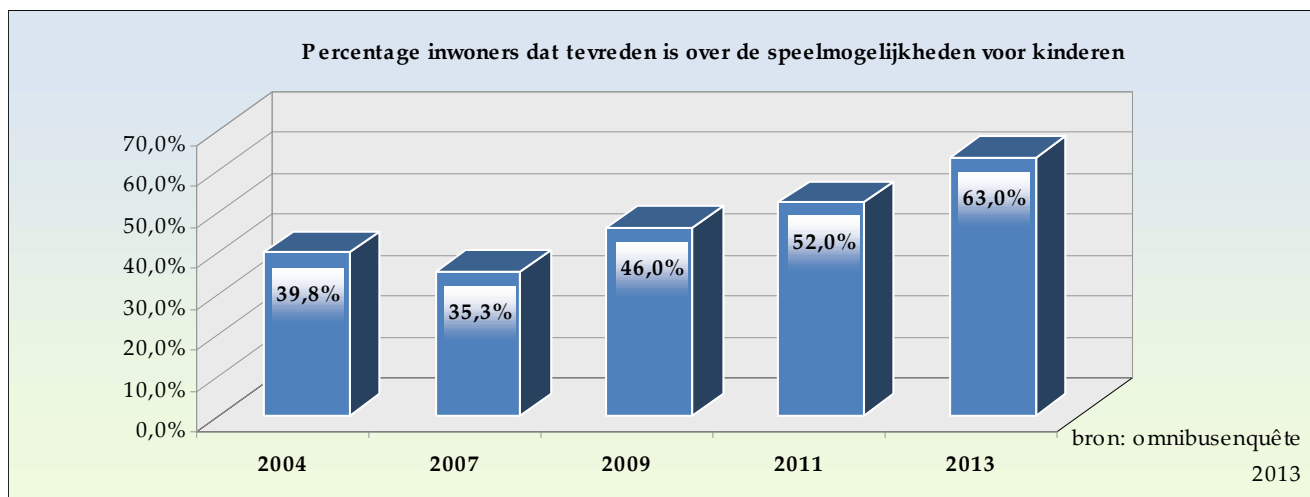

■ Ontwikkeling doelstellingen

In de afgelopen jaren is ingezet op het verbeteren van sportaccommodaties door renovatie en/of nieuwbouw zodat deze (gaan) voldoen aan NOC*NSF normen. Doel was om alle buitensportaccommodaties in 2014 op NOC*NSF niveau te hebben. Dit is zowel in de tijd als financieel niet mogelijk gebleken.

In 2014 worden de accommodaties van roeivereniging 't Diep en voetbalvereniging sv VENO aangepakt. Ook de renovatie van de kleedruimtes van sv Giethoorn Samen Een is in voorbereiding. Binnen het voor 2012-2014 gereserveerde budget is na aanpak van de hiervoor genoemde accommodaties nog 1 project mogelijk. Er zijn nog ca. 6 gemeentelijke accommodaties die moeten worden gerenoveerd.

Sinds 2013 betalen verenigingen een gebruikersvergoeding van €19 per m² voor de gerenoveerde kleedaccommodaties.

Maatschappelijk effect 8: jongeren participeren in de samenleving

Wat wilden we bereiken in 2013?

Wat is er bereikt in 2013?

Gehaald?

✓ = gehaald

✗ = niet gehaald

- Handhaving percentage (85%) ouders en jongeren dat weet waar ze terecht kan met opvoed- of

Van de ouders/opvoeders die de Omnibussenquête 2013 hebben ingevuld geeft 91% aan te weten waar men terecht

Maatschappelijk effect 8: jongeren participeren in de samenleving

Wat wilden we bereiken in 2013?	Wat is er bereikt in 2013?	Gehaald? ✓ = gehaald ✗ = niet gehaald
<p>opgroevragen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Onze inwoners geven minimaal een rapportcijfer 7 voor de kwaliteit van de informatie, advies en hulp die ze kregen bij opvoed- en opgroevragen - In het kader van "het CJG is voorbereid op de transitie (decentralisatie) jeugdzorg 2015": Voorbereidingen en pilots zijn gestart 	<p>kan bij opvoed- en opgroevragen. Dat is een stijging van 6% ten opzichte van 2011. Hiervan geeft 69% aan het CJG te kennen (ten opzichte van 53% in 2011).</p> <p>De tevredenheid is niet in een rapportcijfer gemeten.</p> <p>De pilots zijn gestart als voorbereiding op de transitie jeugdzorg en de daarmee in verband staande doorontwikkeling van het CJG</p>	<p>✓</p>
<p>Alcoholpreventie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alle leerlingen van groep 8 van het basisonderwijs hebben een training alcoholpreventie gevolgd - Supermarkten en horecagelegenheden verstrekken geen alcohol aan jongeren jonger dan 16 jaar 	<p>Project 'Op Tijd Voorbereid' is op alle basisscholen aangeboden. ¾ van de scholen heeft aangegeven hieraan mee te willen doen.</p> <p>Handhaving is pas per 1-1-2014 bij gemeenten komen te liggen. Wij hebben middelen vrijgemaakt om te kunnen handhaven hierop en er is ook iemand voor opgeleid.</p>	<p>✓</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Er is een jongerenraad opgericht - De jongerensite jongindekop.nl is gelanceerd 	<p>Jongerenraad is opgericht. Komt helaas nog niet goed van de grond.</p> <p>Jongerensite draait goed en behoorlijk zelfstandig. Zij hebben zelfs een prijs voor beste jongereninitiatief gewonnen.</p>	<p>✓</p>

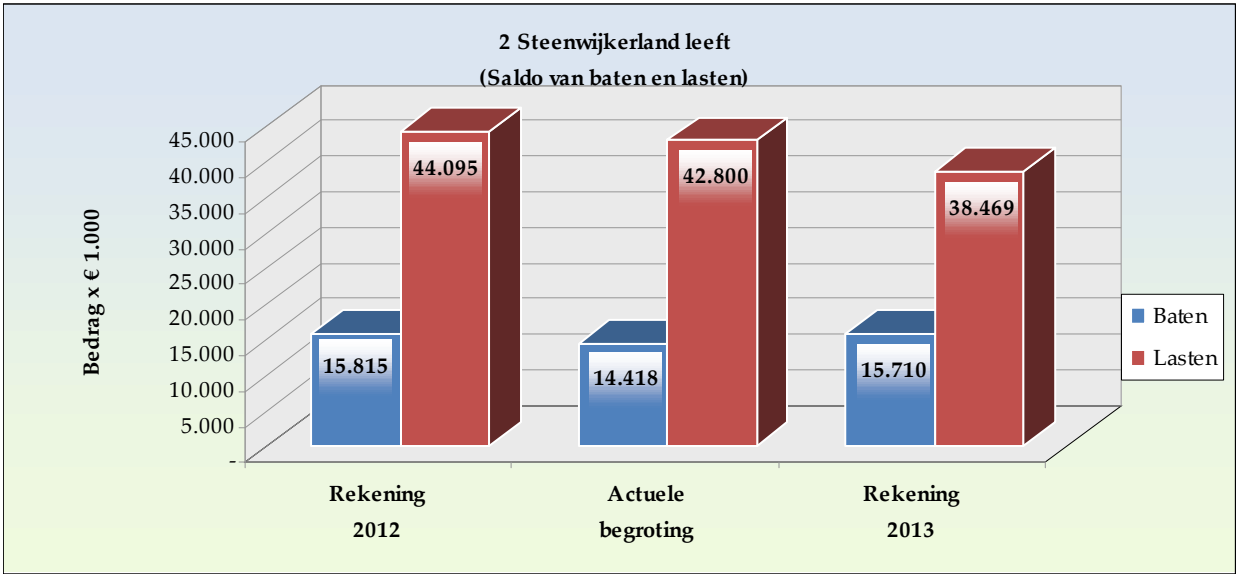
Ontwikkeling doelstellingen

Er is een toename van het aantal opvoeders dat bekend is met het CJG. Aan de bekendheid van het CJG wordt blijvend aandacht besteed door de activiteiten die er worden georganiseerd (in het kader van opvoeden en opgroeien). Mensen met vragen weten over het algemeen heel goed de weg te vinden (eventueel via de verschillende intermediairs).

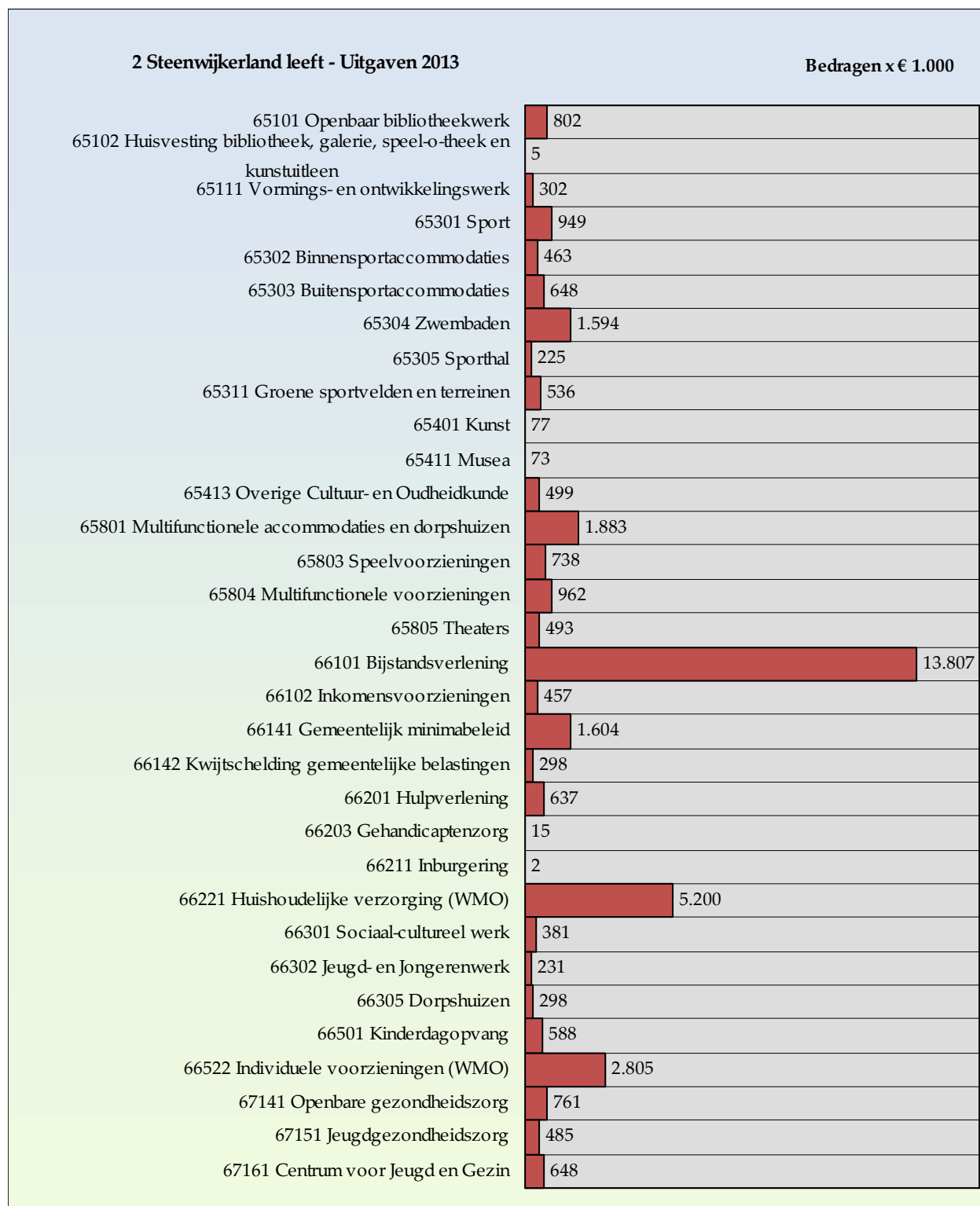
De CJG partners bereiden zich voor op de toegangsfunctie van de jeugdzorg. Daarbij is de betrokkenheid en ervaring van inwoners van belang. Een onderdeel in dit verband is de pilot waarbij opvoeders hun ervaring kunnen inbrengen (ouders aan het woord). De tevredenheid is niet in rapportcijfers gemeten; wel is er een ouderplatform en wordt in de werkwijze het inzicht en de inzet van de "vrager" betrokken.

De pilot "Eigen (veer)Kracht" is uitgevoerd en ingebed in de aanpak. Het organiseren van Eigen Kracht Conferenties blijkt (nog) niet voor de hand liggend voor inwoners met vragen. De participatie van de jongeren zelf ontwikkelt zich in Steenwijkerland onder een andere noemer dan het CJG.

Overzicht baten en lasten programma Steenwijkerland leeft

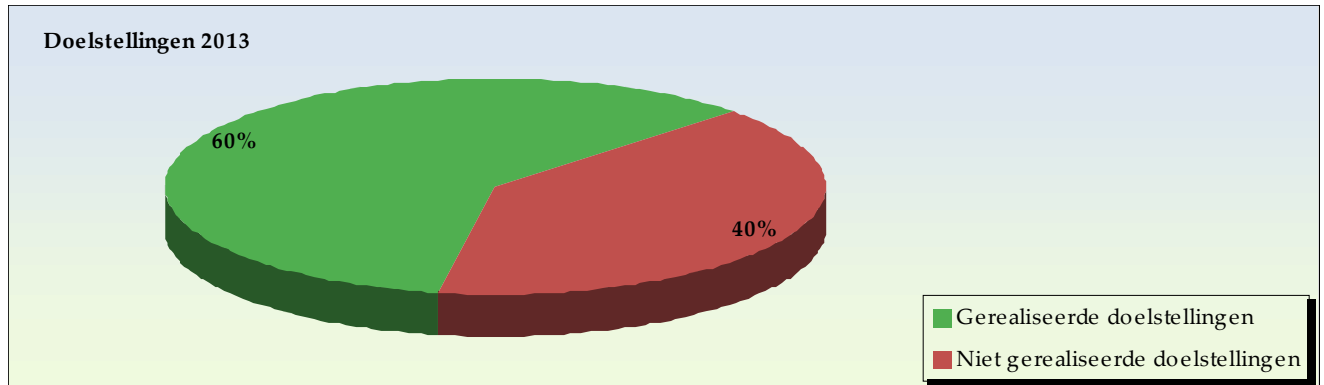
Waarom is het geld besteed?

2.3 Steenwijkerland woont

Waar gaan we voor?

Steenwijkerland is de mooiste plek om te wonen en dit moet zo blijven. We willen inwoners binden aan onze mooie gemeente doordat de kwaliteit van wonen er goed is. Daarvoor moeten we investeren in betaalbare woningen op maat, streekeigen en duurzaam. Daarnaast versterken we onze (historische) steden en dorpen, zodat we de leefbaarheid en het voorzieningenniveau op peil weten te houden.

Trends en ontwikkelingen

- ▲ Aandacht voor kwaliteitsverbetering bestaande bouw groeit als gevolg van afname focus op nieuwbouw
- ▲ Door daling van huizenprijzen kunnen starters en lagere inkomens mogelijk sneller een woning kopen
- ▼ Stagnerende woningmarkt door economische crisis en o.a. hogere eisen aan verkrijgen van hypotheek
- ▼ Dalende huizenprijzen met als gevolg hypotheek die 'onder water' komen te staan en toenemende schuldenproblematiek
- ▼ Minder investeringsruimte bij partijen voor kwaliteitsverbetering bestaande bouw
- ▼ Ontgroening en vergrijzing van de bevolking, huishoudensverdunding en scheiding van wonen en zorg
- ▼ Hogere huren voor sociale huurwoningen door o.a. verhuurdersheffing met toenemende woninglast huurders

Maatschappelijk effect 9: nieuwe woonplannen sluiten aan bij de (toekomstige) behoefte

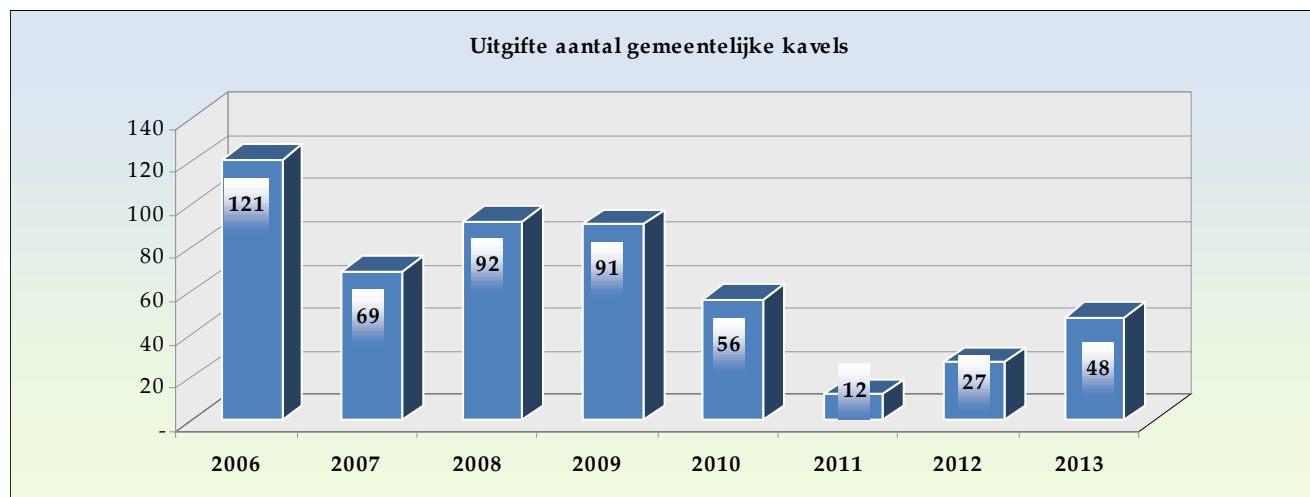
Wat wilden we bereiken in 2013?	Wat is er bereikt in 2013?	Gehaald? ✓ = gehaald x = niet gehaald
De kwaliteit op het gebied van wonen in Steenwijkerland verder vergroten: - Rapportcijfer voor de gemeente om te wonen minimaal een 7,3	In december 2013 is de Omnibusenquête uitgevoerd. Het streven naar een rapportcijfer voor wonen van minimaal 7.3 is helaas niet gehaald. In 2013 was het rapportcijfer een 6.9.	x
Bouwen voor iedereen en specifiek de doelgroepen: - huishouden met een laag inkomen - vitale senioren - starters en jonge gezinnen - zorgvragende senioren	Er zijn in 2013 in totaal 97 woningen gereed gemeld. Daarmee ligt de woningbouwproductie ongeveer 20% lager dan de ambitie van 125 die is vastgesteld in de Visie op Wonen en Leefbaarheid. Er zijn vooral eengezinswoningen gebouwd, waarvan 28 woningen in de sociale huursfeer. In het woonservicegebied de Meentehof e.o. in Steenwijk is daarnaast de bouw van 42 sociale huurwoningen afgerond, 18 verpleeghuisplaatsen, zorgruimten en een recreatieruimte. In 2013 zijn er 19 startersleningen verleend, waarvan 15 in	x

Maatschappelijk effect 9: nieuwe woonplannen sluiten aan bij de (toekomstige) behoefte

Wat wilden we bereiken in 2013?	Wat is er bereikt in 2013?	Gehaald? ✓ = gehaald ✗ = niet gehaald
	Steenwijk, 1 in Willemsoord, 1 in Tuk en 2 in Oldemarkt.	
Vergemakkelijking mogelijkheden voor particulier opdrachtgeverschap Inzicht in locaties waar CPO kan worden uitgevoerd	In Vollenhove (Noordwal) is een project Collectief Particulier Opdrachtgeverschap succesvol afgerond en een vergunning verleend voor een nieuw CPO project. Voor CPO wordt maatwerk geleverd, uiteraard binnen de kaders van het gemeentelijk uitgiftebeleid. Locaties waar CPO kan worden uitgevoerd zijn in beeld.	✓
Minimaal 30% van de woningbouw betreft sociale woningbouw (inclusief verzorgd wonen)	Van de in 2013 gereed gemelde woningen gaat het bij 28 van de 97 woningen om huurwoningen in het sociale segment. Dit is ca. 30%.	✓
Prestatieafspraken met corporaties waardoor acties en uitgangspunten uit de visie op wonen en leefbaarheid worden vertaald in concrete afspraken. Inwoners hebben een keuze uit en toegang tot verschillende vormen van sociale woningbouw	Eind 2013 is het proces om te komen tot prestatieafspraken met de woningcorporaties opnieuw opgestart. Door de impact op de corporaties van de hervormingsagenda van de rijksoverheid was dit eerder niet opportuun. Doelstelling is dat de nieuwe afspraken in 2014 worden opgesteld.	✗

Ontwikkeling doelstellingen

In 2013 zijn er 97 woningen gebouwd, dat is ongeveer 20% minder dan in de Visie op Wonen en Leefbaarheid is vastgesteld. Dit past echter in de landelijke trend dat er, vooral als gevolg van de economische crisis, minder woningen worden opgeleverd dan voorheen. Van de 97 woningen werden 37 woningen gerealiseerd door de corporaties. Er werden 28 huurwoningen gebouwd in het sociale segment, daarmee werd de 30% doelstelling gehaald. In het woonservicegebied rond de Meentehof werden daarnaast 42 sociale huurwoningen voltooid en o.a. 18 verpleeghuisplaatsen. Hiermee wordt invulling gegeven aan de woonwensen van zowel vitale als zorgvragende senioren. De starterslening voldoet aan een behoefte: in 2013 hebben 19 starters een starterslening ontvangen voor de aankoop van hun eerste woning.

Jos van den Nouland:

'Gemeente heeft een reëler en stabiel grondbedrijf'

De economie heeft het zwaar, de woningmarkt zit nog behoorlijk op slot en de prognoses voor kaveluitgifte voor de toekomst zijn daarom bijgesteld. Ook in Steenwijkerland vindt een verschuiving plaats van uitbreidingslocaties naar inbreiding en herontwikkeling. Hierdoor komen de gemeentelijke grondposities in een ander daglicht te staan. 'Continu de vinger aan de pols houden is dan ook noodzakelijk.'

Juist daarom is wethouder Jos van den Nouland zo tevreden met de in 2013 aangenomen nota Grond en Ontwikkelbeleid waarin de kaders tot 2017 vastliggen. 'Ook deze gemeente heeft zorgen over de toekomst. We moeten scherp blijven kijken naar bestaande plannen en grondposities. Ook onze accountant zit daar natuurlijk bovenop.'

Steenwijkerland komt, net als veel andere gemeentes, uit een periode van groei. Het grondbedrijf zorgde zodoende dat landbouwgronden woon- of werkfuncties kregen. 'Maar nu de behoefte aan extra woon- en werklocaties, door allerlei factoren, is gedaald, moeten we sommige plannen herontwikkelen en waar nodig afboeken of afslanken, hetgeen de afgelopen jaren is gebeurd', licht Van den Nouland toe.

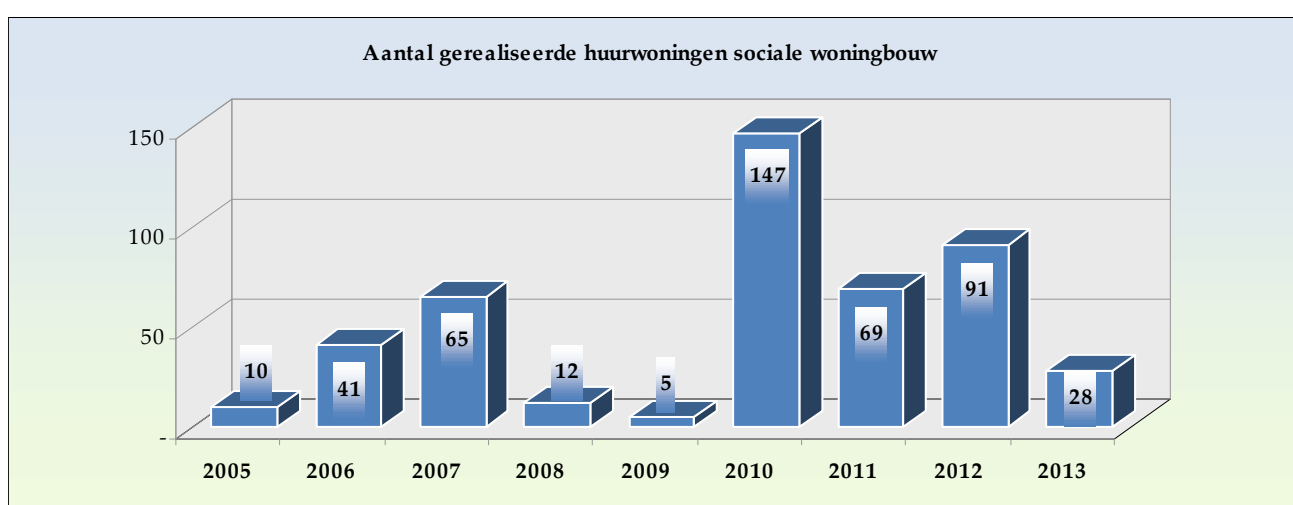
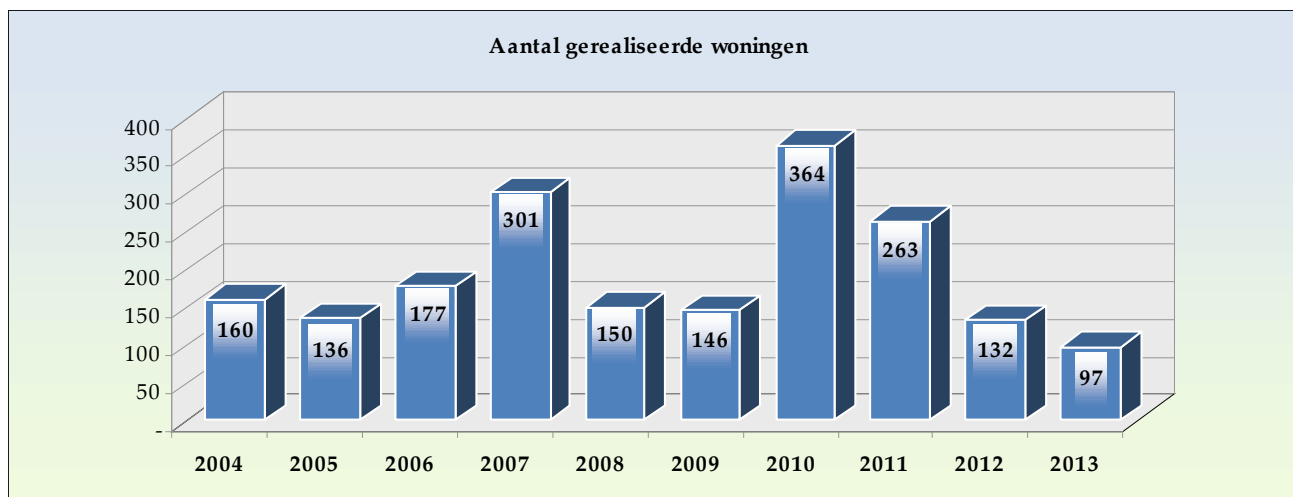
Denk aan ingezette plan van de woningbouw Oosterbroek (Oldemarkt), de ontwikkelingen in het complex Kornputkwartier (Steenwijk) waar mondjesmaat wordt nieuwgebouwd en de Schans (gebied rond de Steenwijker Kamp), die deels is afgeboekt. 'Als blijkt dat sommige plannen niet, of niet in de oorspronkelijke grootte uitvoerbaar zijn, is de status van die gronden bijgesteld. Op dit moment heeft Steenwijkerland een reëel, stabiel grondbedrijf. Dit wordt nog versterkt door de afhankelijkheid van de Algemene Reserve Grondbedrijf te beperken, hetgeen met de vaststelling van de nota Grond en Ontwikkelbeleid tot een bedrag van bijna € 100.000 per jaar is gerealiseerd, een zeer gunstige ontwikkeling.'

Maatschappelijk effect 10: in de woonbehoefte wordt voorzien

Wat wilden we bereiken in 2013?	Wat is er bereikt in 2013?	Gehaald? ✓ = gehaald ✗ = niet gehaald
Positioneren Steenwijkerland als woongemeente. Het aantal inwoners blijft stabiel > = 43.200	In 2013 is een nieuw concept uitvoeringsprogramma 'Wonen met Meerwaarde' opgesteld waarin de positionering van Steenwijkerland als woongemeente een nieuwe impuls krijgt. Het aantal inwoners is in 2013 licht afgenomen van 43.432 naar 43.351 (bron CBS).	✓
Uitvoering nieuwbouwplannen: 125 woningen	In 2013 zijn er 97 woningen gereed gemeld. Daarmee blijft de woningbouw enigszins achter bij de ambitie.	✗

Ontwikkeling doelstellingen

De bevolking van Steenwijkerland is in 2013 met 81 inwoners licht afgenomen van 43.432 naar 43.351 inwoners. Al in 2012 is het woningaantal van de gemeente naar een meer realistisch doel bijgesteld in de Visie op Wonen en Leefbaarheid. Van 175 naar 125 woningen per jaar. Er zijn in 2013, met een aantal van in totaal 97 woningen, iets minder woningen gereed gemeld dan in de ambitie geformuleerd. Positief is dat de woningbouw overwegend plaatsvindt op inbreidingslocaties, waarmee de beschikbare ruimte efficiënt wordt gebruikt.

Luc Greven:
'De vraag naar rijtjeswoningen blijft'

Gedwongen door de economische malaise in de woningbouw is de ambitie van de gemeente Steenwijkerland naar beneden bijgesteld. De aangepaste doelstelling: de bouw van 125 woningen per jaar, 'maar de praktijk is dat het rond de honderd blijft schommelen'. Toch is Luc Greven niet ontevreden. 'Met het oog op de moeizame markt zitten we zeker op een goed niveau. En, belangrijker nog, dat niveau houden we ook wel vast in Steenwijkerland.'

De wethouder stelt dat in 2013 zo'n 100 woningen 'gereed gemeld' zijn, maar dat er voor 2014 al meer dan 125 in de steigers staan. Een, wel meer zorgelijke tendens is dat het zogenaamde vrijstaand zelfbouwen drastisch is gedaald, ten opzichte van vijf tot tien jaar geleden. 'Toen wilden mensen dolgraag een eigen kavel hebben om op te bouwen, nu is juist de meeste vraag naar rijtjeswoningen.'

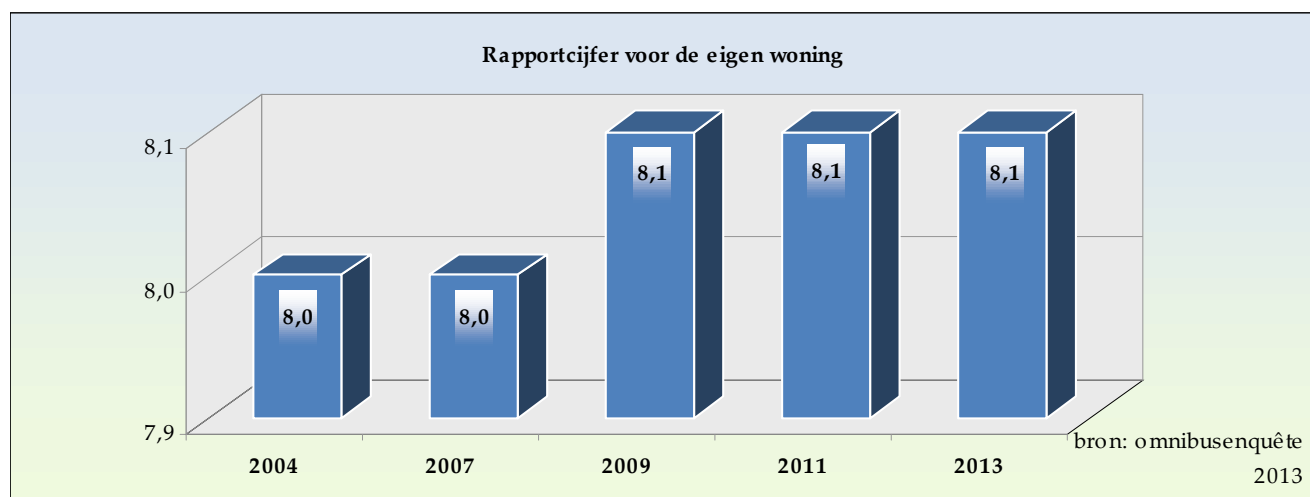
'Die ontwikkeling stelt de gemeente wel voor een lastig dilemma', zegt Greven. 'Het aanbod betaalbare rijtjeshuizen in de sociale koopsector is momenteel al aanzienlijk, en vanuit de startersmarkt blijft de vraag onverminderd groot. Het betekent dat we wel met beleid moeten bouwen.' Van de 100 huizen die in 2013 gereed kwamen zijn de meeste rijtjeswoningen. Met Steenwijk en Vollenhove als uitschieters.

Maatschappelijk effect 11: inwoners zijn tevreden over de kwaliteit van hun woning

Wat wilden we bereiken in 2013?	Wat is er bereikt in 2013?	Gehaald? ✓ = gehaald ✗ = niet gehaald
<ul style="list-style-type: none"> - Verduurzamen van de sociale woningvoorraad (40% van de sociale huurwoningen heeft minimaal energielabel C) - Subsidie voor minimaal 700 particuliere woningen in 2014 - Woningbouweigenaren zijn geïnformeerd over de mogelijkheden van het nemen van preventieve maatregelen om zo lang mogelijk thuis te wonen - Door het voortzetten van de herstructurering Steenwijk-west, Canneveldstraat, Molenbuurt en Nieuwe Buurt is de kwaliteit van de woningvoorraad en de woonomgeving verbeterd - Er is een verkennend onderzoek knelpunten Oostermeenthe uitgevoerd 	<ul style="list-style-type: none"> - Ten minste 40% van de sociale woningvoorraad heeft in 2013 het energielabel C. De voortgang wordt gemonitord en ligt op koers. - In 2013 hebben 121 huizenbezitters gebruik gemaakt van de provinciale regelingen voor het verduurzamen van de eigen woning via het gemeentelijk energieloket. Tot 2014 hebben in totaal 776 Steenwijkerlandse woningeigenaren gebruik gemaakt van de beschikbare gemeentelijke en provinciale regelingen. - De campagne 'Lang zult u wonen' is ook in 2013 voortgezet. - De herstructureringen in Steenwijk-West, Canneveldstraat in Vollenhove, Molenbuurt in Sint Jans klooster en Nieuwe Buurt in Blokzijl zijn in 2013 voortgezet. - Er is geen verkennend onderzoek in de wijk Oostermeenthe uitgevoerd. 	<p>✓</p> <p>✗</p>
<p>Versterken streekeigenheid</p> <ul style="list-style-type: none"> - Daar waar mogelijk opnemen streekeigen kenmerken in bestemmingsplannen 	<p>Streekeigen kenmerken zijn opgenomen in het kader van de actualisatie van bestemmingsplannen.</p>	<p>✓</p>
<p>Inwoners geven de kwaliteit van de cultuurhistorie in de gemeente minimaal een 7,5</p>	<p>Hier zijn geen gegevens over beschikbaar.</p>	<p>✗</p>

Ontwikkeling doelstellingen

In de Omnibusenquête van december 2013 geven de inwoners van Steenwijkerland weer een ruime 8 als rapportcijfer voor hun woning. In verband met de toegenomen druk op de woningcorporaties vanuit de Rijksoverheid om zich te beperken tot haar kerntaken zal de focus naar verwachting meer op de bestaande (sociale huur)voorraad komen te liggen. Het gemeentelijk energieloket en de provinciale regelingen voor het verduurzamen van de eigen woning zullen nog doorlopen tot in de loop van 2015. Tegelijkertijd zullen er ook nieuwe landelijke regelingen worden opgetuigd, onder de vlag van het Nationale Energieakkoord. In de bestemmingsplannen die zijn opgesteld in het kader van de actualisatie, zijn de streekeigen kenmerken vastgelegd. Dit wordt ook gedaan in nieuwe bestemmingsplannen. Bij de nadere uitwerking van plannen, zal hiermee rekening gehouden moeten worden waardoor de streekeigenheid versterkt wordt.

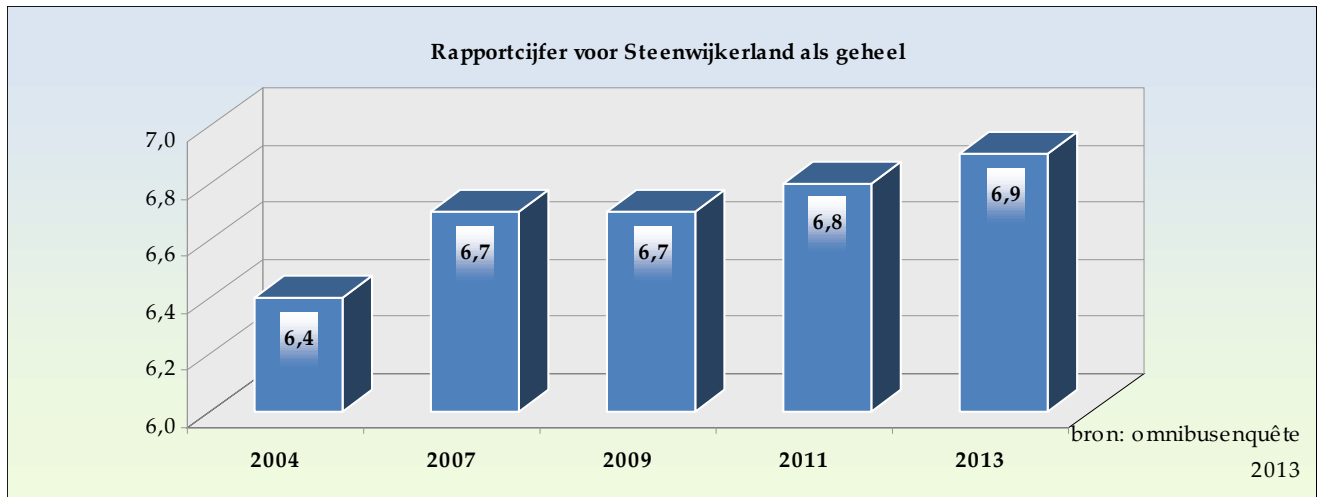
Maatschappelijk effect 12: het voorzieningenniveau wordt versterkt

Wat wilden we bereiken in 2013?	Wat is er bereikt in 2013?	Gehaald? ✓ = gehaald ✗ = niet gehaald
De structuur voor detailhandel, woningbouw en openbare ruimte is verbeterd. Grote structuurversterkende projecten zijn voortgezet. Blijvend investeren in centrumontwikkelingen van Steenwijk, Vollenhove en Oldemarkt	Voor Steenwijk stad is de visie "Streekfunctie Steenwijk stad" opgesteld. De ontwikkeling van de locatie Steenwijkdiep maakt hier onderdeel van uit. In Steenwijk zijn de bibliotheek en galerie verhuisd naar de RABO-locatie. In Oldemarkt wordt gewerkt aan optimalisering en uitbreiding van MFC Dalzicht. In Vollenhove wordt de ontwikkeling Voorpoortgebied voortgezet: o.a. parkeerfaciliteiten, supermarkten, aanpassing omgeving. Verder wordt gewerkt aan een richtinggevende visie voor de stadsranden van Vollenhove en Blokzijl. Woonservicegebieden Oldemarkt, Vollenhove Steenwijk: in Vollenhove vindt verdere uitbouw plaats rond Nieuw Clarenberg, in Oldemarkt rond de Kerspelhof, in Steenwijk wordt gewerkt aan verdere planvorming.	✓
Een helder geformuleerd ruimtelijk beleid (gereed in 2014)	In 2013 is de Startnotitie Omgevingsvisie vastgesteld. In de Startnotitie is aangegeven dat in 2014 een brede integrale visie zal worden opgesteld.	✓
Actuele bestemmingsplannen voor alle kernen op 1 januari 2014	Voor alle kernen zijn bestemmingsplannen dan wel een beheersplan opgesteld. Voor Giethoorn en de recreatiewoningenterreinen moeten de beheersplannen nog worden omgezet in bestemmingsplannen.	✓
Duidelijkheid over ontwikkelingsmogelijkheden in het buitengebied voor wonen en werken	Er is een beleidsnotitie Bestemmingsplan Buitengebied Steenwijkerland opgesteld en tot 1 januari 2015 een beheersverordening, welke daarna gevolgd moet worden door een ontwerpbestemmingsplan.	✓

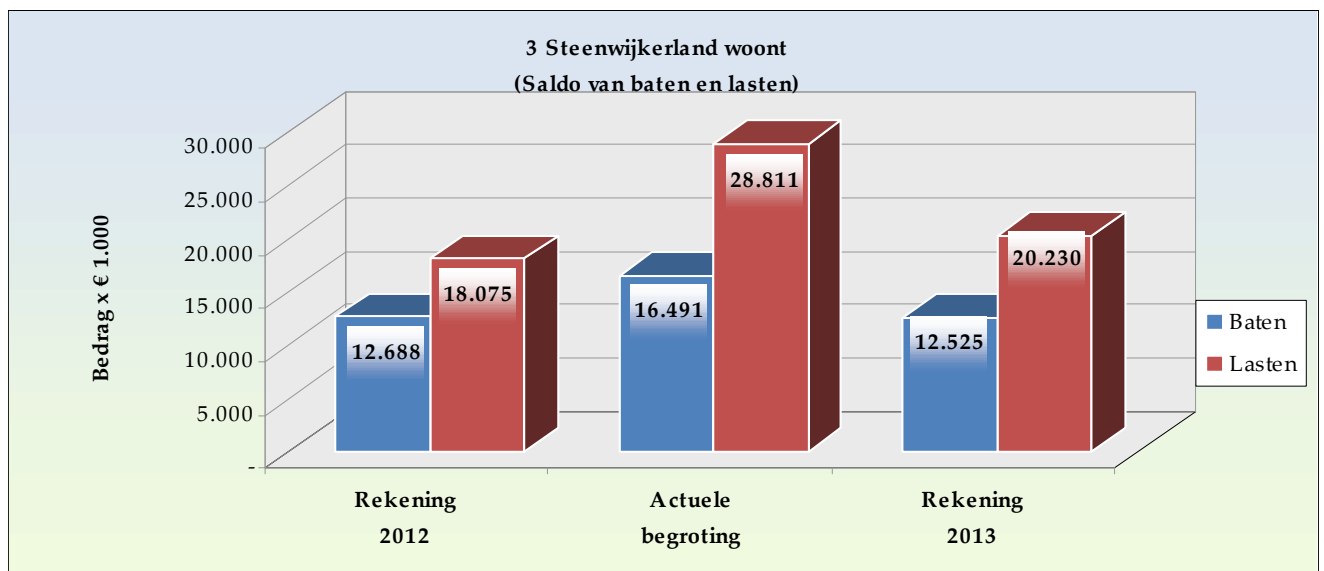
Ontwikkeling doelstellingen

In 2013 is de ontwikkeling van woonservicegebieden in Oldemarkt, Vollenhove en Steenwijk voortgezet. De bestemmingsplannen voor Giethoorn en de recreatiewoningenterreinen moeten nog worden vastgesteld. Voor Giethoorn is dit niet gelukt omdat tijdens de inspraakperiode is gebleken dat er nog een extra verdiepingsslag nodig was om recht te doen aan de karakteristiek van Giethoorn en de huidige situatie. Voor de recreatiewoningenterreinen is gekozen voor een beheersverordening waarin de bestaande planologische rechten zijn vastgelegd. Op termijn zal dit gevolgd worden door een bestemmingsplan. Het achterliggende doel – actuele plannen op 1 juli 2013 om legesderving te voorkomen – is door middel van het inzetten van de beheersverordening wel gehaald.

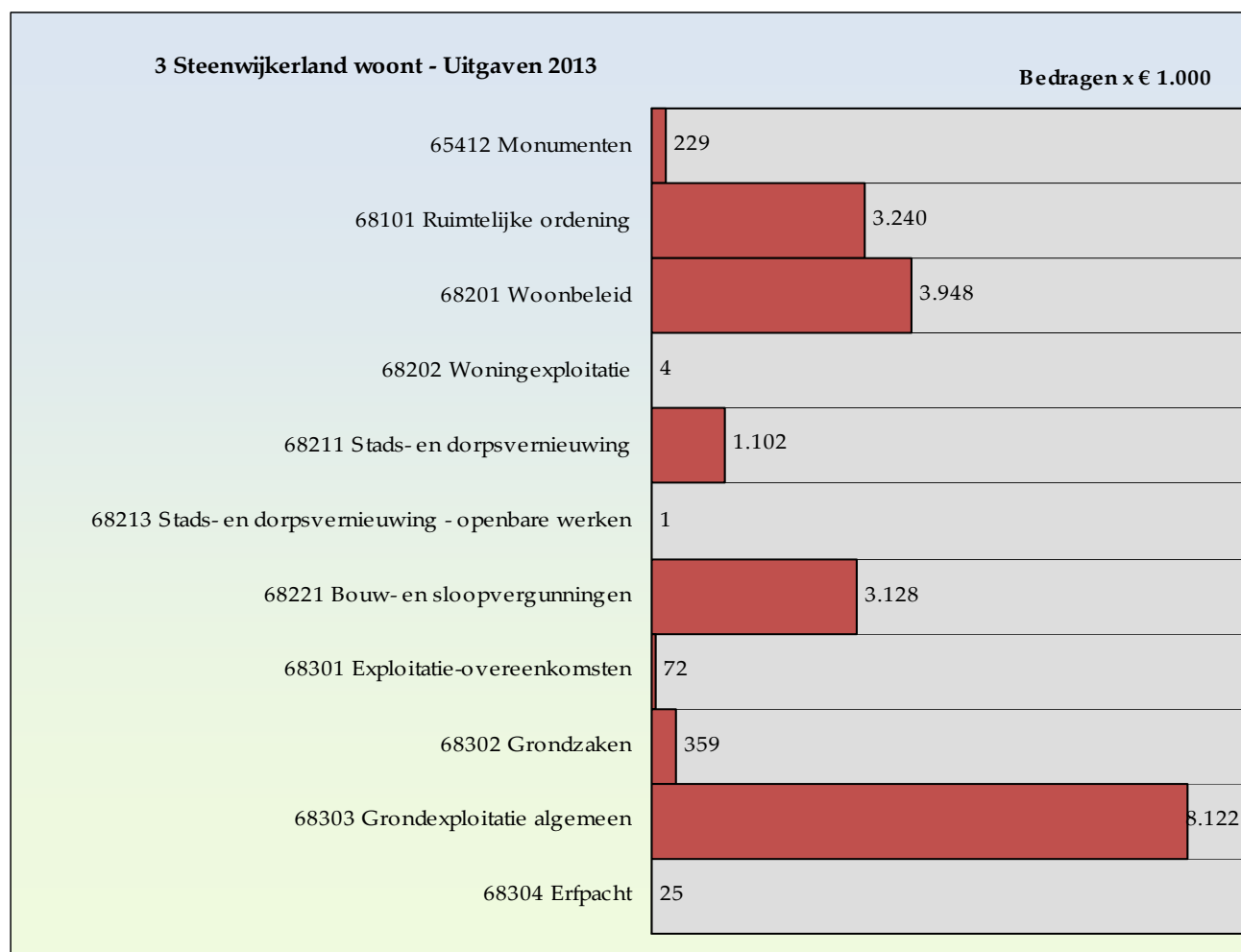
In de beleidsnotitie "Bestemmingsplan Buitengebied Steenwijkerland" is beschreven welke mogelijkheden er zijn in het buitengebied. Door een uitspraak van de Raad van State is dit beleid echter niet als generiek beleid vast te leggen in een bestemmingsplan, maar zal er maatwerk geleverd moeten worden. Op voorhand is de duidelijkheid niet te geven. Om de inwoners en ondernemers voorlopig nog gebruik te kunnen laten maken van hun huidige rechten, is een beheersverordening opgesteld. Deze zal na 1 januari 2015 gevolgd moeten worden door een ontwerpbestemmingsplan.

Overzicht baten en lasten programma Steenwijkerland woont

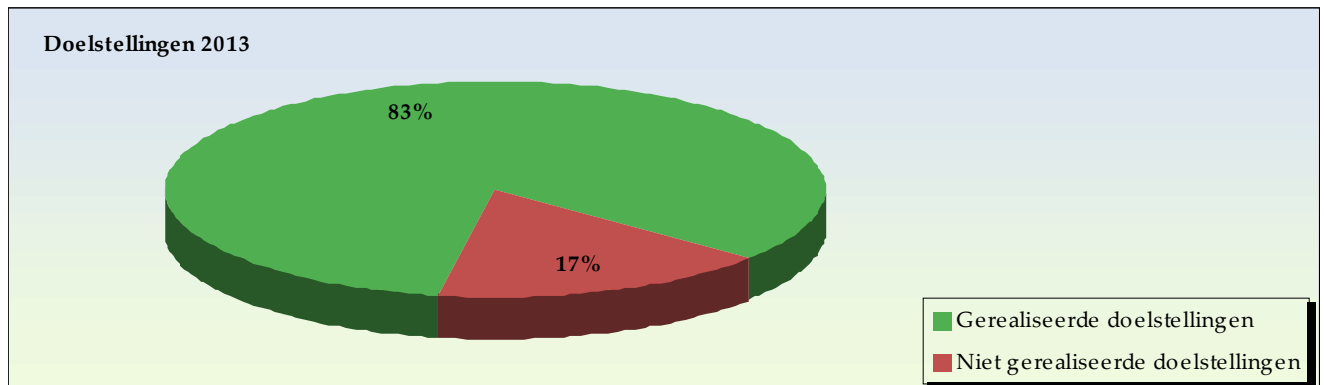
Waarvoor is het geld besteed?

2.4 Steenwijkerland schoon, heel en veilig

Waar gaan we voor?

We willen dat onze inwoners zich thuis voelen in de leefomgeving. Daarvoor is een aantrekkelijke, schone en veilige leefomgeving essentieel. Aan ons de taak daarvoor de randvoorwaarden te creëren. Maar ook vragen wij onze inwoners hun deelname en betrokkenheid om de eigen leefomgeving aantrekkelijk te maken en te houden. Meer en meer wordt samen werken aan kwaliteit en veiligheid belangrijk. Schoon, heel en veilig is en blijft het motto.

Trends en ontwikkelingen

- ▲ De openbare ruimte als katalysator voor sociale cohesie
- ▲ Inwoners betrekken bij de inrichting, het beheer en het onderhoud van de openbare ruimte.
- ▲ Duurzaam inrichten, onderhouden en beheren van de openbare ruimte
- ▲ Integrale aanpak van projecten
- ▲ Samenwerken met andere gemeenten in het kader van efficiënter werken.
- ▼ Door de economische ontwikkelingen staan de onderhoudsbudgetten onder druk

Maatschappelijk effect 13: inwoners voelen zich veilig

Wat wilden we bereiken in 2013?	Wat is er bereikt in 2013?	Gehaald? ✓ = gehaald ✗ = niet gehaald
Het aantal misdrijven ligt blijvend onder het gemiddelde van de politieregio IJsselland	Het aantal misdrijven ligt onder het gemiddelde van de politieregio IJsselland. Het aantal diefstallen uit woningen en voertuigen was nagenoeg gelijk aan 2012. Het aantal bedrijfsinbraken daalde van 71 (2012) naar 53. We signaleren daarentegen een lichte stijging van het aantal geweldsdelicten. Het aantal mishandelingen steeg van 122 naar 133.	✓
Stijging % van de inwoners dat uitgaan in de gemeente veilig vindt t.o.v. de nulmeting in 2011	Het aantal inwoners in Steenwijkerland dat zich onveilig voelt in het uitgaansleven is nagenoeg gelijk gebleven. Uitgaansgerelateerde overlast uit zich vooral in overlast door geluid, overmatig drugs-/alcoholgebruik en wordt vaak veroorzaakt door jongeren. Samen met de politie en de horeca werkt de gemeente aan het veiliger maken van het uitgaansklimaat. De partners verrichten extra toezicht, zetten toezichthouders (fiets) in en bij evenementen worden alleen plastic glazen toegestaan.	✗

Maatschappelijk effect 13: inwoners voelen zich veilig

Wat wilden we bereiken in 2013?	Wat is er bereikt in 2013?	Gehaald? ✓ = gehaald ✗ = niet gehaald
Structurele (woon)overlast in beeld gebracht	De (woon) overlast wordt elk jaar in beeld gebracht. Hier wordt maatwerk voor geleverd. Soms zijn verschillende afdelingen belast met een langdurige burenruzie/handhavingkwestie.	✓
Hulpdiensten zijn beschikbaar en voldoen aan de landelijk gestelde normen	Op die plekken waar we niet voldoen aan de landelijke gestelde normen wordt ingezet op preventie projecten.	✓
Alle inwoners ontvangen informatie over brandveilig leven door informatiebijeenkomsten en een programma op scholen	In 2013 hebben 23 basisscholen (leerlingen van groep 7) deelgenomen aan het programma Brandveilig Leven. Onderdeel van het programma zijn thuisopdrachten. Doel van de thuisopdracht(en) is om brandveiligheid via de kinderen bij de ouders onder de aandacht te krijgen. In 2013 zijn 6 bijeenkomsten bij (buurt)verenigingen e.d. geweest waar een masterclass Brandveilig Leven is gegeven.	✓
Ondertekening van het convenant ten behoeve van de overgang van naar de regionale brandweer	Het convenant is getekend. Per 1 januari 2014 is de brandweer onderdeel van de Veiligheidsregio IJsselland.	✓

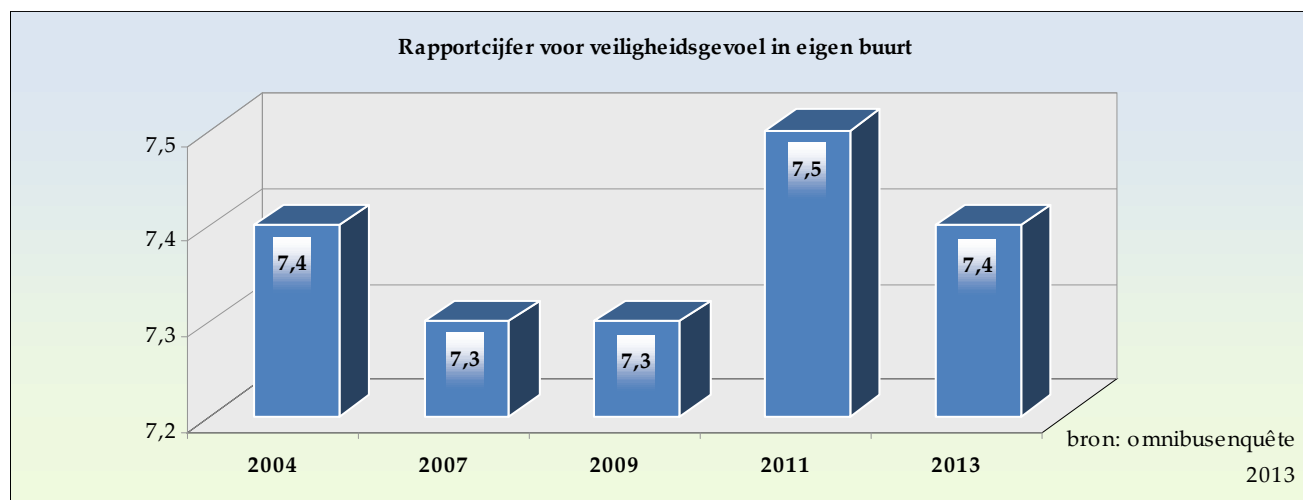
● Ontwikkeling doelstellingen

Inwoners van Steenwijkerland voelen zich in 2013 minder onveilig in de eigen buurt dan in 2011. Ook landelijk is (sinds 2010) sprake van een dalende trend van het optreden van onveiligheidsgevoelens.

In 2013 was er speciale aandacht voor het marktplein in Oldemarkt. Daar bevindt zich één hinderlijke jeugdgroep. Dit betreffen vooral hangjongeren. Voor deze overlastgevende groep wordt in 2014 Halt ingezet, in samenwerking met de politie, gemeente, Timpaan en Verslavingszorg.

De brandweer is per 1 januari 2014 geen onderdeel meer van de gemeentelijke organisatie. Alle gemeentelijke brandweerkorpsen in de regio IJsselland zijn per 1 januari j.l. overgegaan naar de Veiligheidsregio IJsselland.

Per die datum is al het beroepsmatige- en vrijwillige brandweerpersoneel in regionale dienst gekomen. Ook is al het materieel/materiaal mee overgegaan naar de veiligheidsregio. Overigens blijft de brandweezorg wel een verantwoordelijkheid van de gemeente.

Maatschappelijk effect 14: inwoners waarden de verkeersveiligheid

Wat wilden we bereiken in 2013?	Wat is er bereikt in 2013?	Gehaald? ✓ = gehaald ✗ = niet gehaald
Minder dan 17 ernstige verkeersslachtoffers in de periode 2010-2014	De registratiegraad is ernstig afgenomen door andere wijze van registreren. Is landelijk aandachtspunt om de registratiegraad te verbeteren. Met de beschikbare gegevens valt niet meer betrouwbaar te toetsen of we op koers liggen voor de gestelde doelstelling. In 2013 is de ongevallocatie Bramen-Gasthuisdijk opnieuw ingericht.	✓
Maximaal 40% van de inwoners ervaart overlast door te hard rijden in de wijk (2009: 41%)	Uit de omnibusenquête van 2013 blijkt dat 45% van de inwoners overlast ervaart van te hard rijden in de wijk.	✗
Creëren van veilige (brom)fietsroutes: de fietsvriendelijkheid van de gemeente op minimaal 63% (2009: 60%)	Uit de omnibusenquête blijkt dat 66,5% van de inwoners tevreden is over de fietsvriendelijkheid van de gemeente.	✓
Jaarlijkse inzet van € 2,- per inwoner aan verkeerseducatie	In 2013 is € 2,- per inwoner aan verkeerseducatie besteed	✓

Jos van den Nouland:

'Kruisingen overzichtelijker maken'

Het kan altijd veiliger. Op de weg, in je eigen buurt of straat. Reden dat de gemeente Steenwijkerland blij is dat ook de plaatselijke afdeling van Veilig Verkeer Nederland kritisch meekijkt en actief is in de kernen. Met snelheidsmetingen en verkeerseducatieve acties bijvoorbeeld. 'Een vorm van samenwerking waar we blij mee zijn', zegt wethouder Jos van den Nouland. 'Samen zien we meer dan alleen.' Bijvoorbeeld, hoe het met 't onderhoud van de bermen is gesteld of met het overzicht op de kruisingen.

Via de VVN-afdeling Steenwijkerland hebben vrijwilligers ook deelgenomen aan het 'Wegbelevingsonderzoek 2013'. Een gezamenlijk onderzoek door de gemeenten Steenwijkerland, Staphorst en Zwartewaterland, politie en ROVO. Daaruit kwam onder meer de slechte belijning van de wegen naar voren, de kruising Scheerwolderweg/Wetering en de komgrens van Scheerwolde. De herinrichting van deze komgrens wordt meegenomen in het project 'Revitalisering van Scheerwolde'.

In het maatregelenpakket van het verkeers- en verkeersveiligheidsplan 2010 was de kruising ter hoogte van De Klosse opgenomen als een van de ongevallocaties. 'De situatie is hier, in nauw overleg met de bewoners, bekeken en aangepast.' Te denken valt aan een afwijkende kleur asfalt, de verplaatsing van borden en het verwijderen van zicht belemmerende struiken. Er is ook een zitplekje gemaakt. 'De kruising is met al deze maatregelen een stuk overzichtelijker geworden en maakt nu deel uit van het buurtschap De Klosse.'

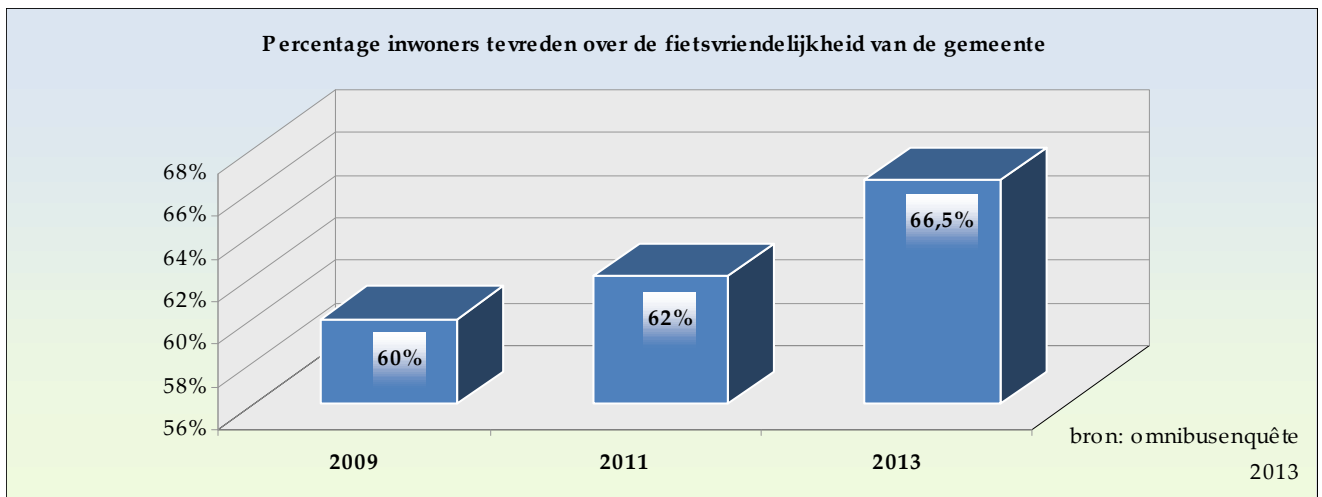
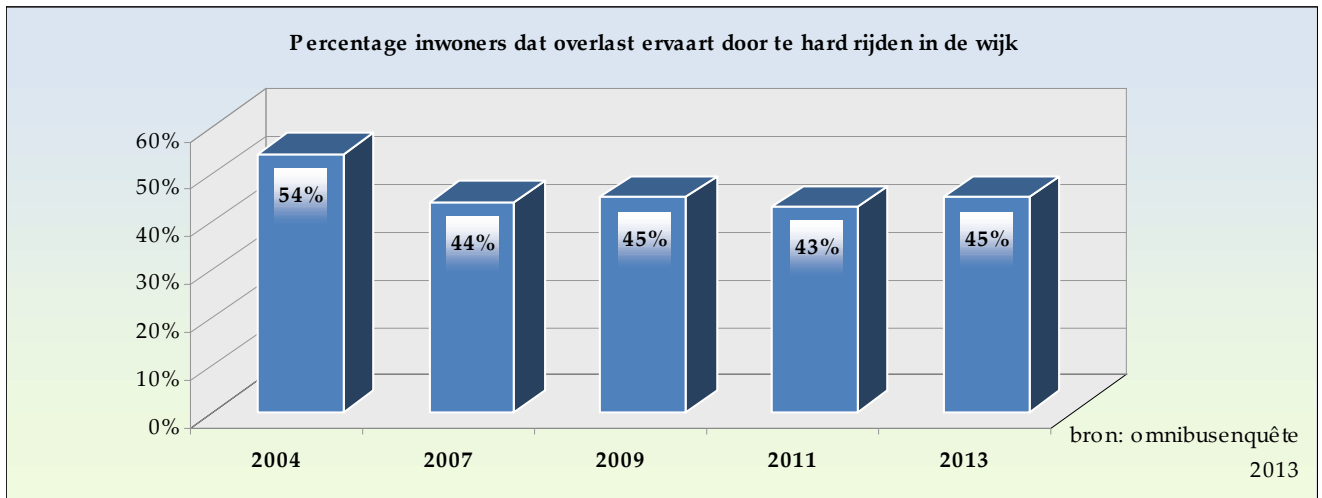
Voor andere, grote verkeersingrepen die nog op stapel staan is in 2013 een motie aangenomen door de gemeenteraad. De aanpak van de Zuidveenseweg (Zuidveen) en aanleg van een rotonde in de Ruxveenseweg-Hooidijk (Steenwijk) worden in 2014 uitgevoerd.

Ontwikkeling doelstellingen

In 2013 zijn een aantal maatregelen uitgevoerd in het kader van de gebiedsgerichte aanpak. Er twee plateaus aangelegd op de Punterweg in Kuinre, het kruispunt Tukseweg-J.H.W. Pasmanweg in Tuk is opnieuw ingericht en in Wanneperveen is het kruispunt Veneweg-Lozedijk heringericht. Daarnaast is het kruispunt Veneweg-Driftlakenseweg opnieuw ingericht.

Naast de infrastructurele maatregelen zijn ook verkeerseducatieprojecten uitgevoerd van jong tot oud. Het gaat om projecten als jongleren op peuterspeelzalen, Dode Hoek bij basisscholen, antislipcursussen voor elke inwoner van Steenwijkerland en scootmobielcursussen voor de oudere inwoners van Steenwijkerland.

In 2013 is het fietsplan Steenwijkerland opgesteld met daarin actiepakket voor de komende jaren. Begin 2014 is het fietsplan door de gemeenteraad vastgesteld. Verder in 2013 een fietsenstalling aangelegd bij de bushalte aan de Veneweg bij Sint-Jansklooster.

Cijfer 2013 is een gemiddelde van het aanbod in fietspaden (75%) en het onderhoud van de fietspaden 58%). Dit omdat de omnibusenquête 2013 de tevredenheid in 2013 niet is gemeten maar is opgegaan in deze twee onderdelen.

Maatschappelijk effect 15: inwoners waarderen de openbare ruimte

Wat wilden we bereiken in 2013?	Wat is er bereikt in 2013?	Gehaald? ✓ = gehaald ✗ = niet gehaald
Inwoners meer betrekken bij de inrichting en het onderhoud van de openbare ruimte: minimaal 50% is tevreden over de betrokkenheid	In 2013 is met veel enthousiasme ingezet op het betrekken van inwoners bij projecten en bij het beheer. Vooral bij de zogenaamde Matrixprojecten is deze inzet duidelijk zichtbaar. De omnibusenquête geeft geen antwoord op deze specifieke vraag. 46% van de inwoners geeft aan voldoende te worden betrokken bij de uitvoering van gemeentelijke plannen (dus gemeentebreed, niet alleen openbare ruimte).	✓
Bij aanleg en onderhoud openbare ruimte 'groen'	Bij de herinrichting van het stationsgebied, de aanleg van	✓

Maatschappelijk effect 15: inwoners waarderen de openbare ruimte

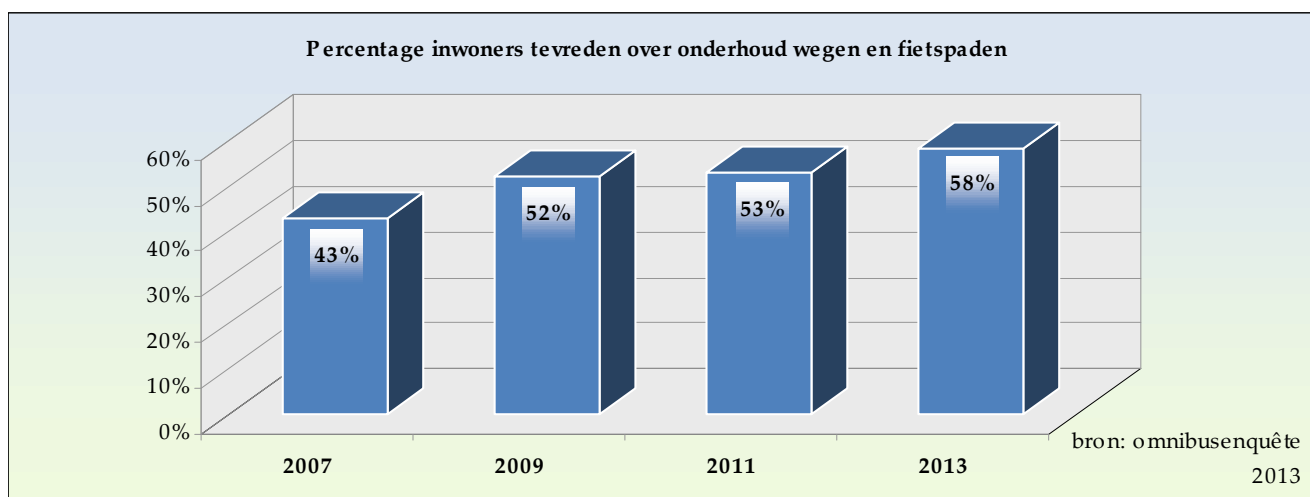
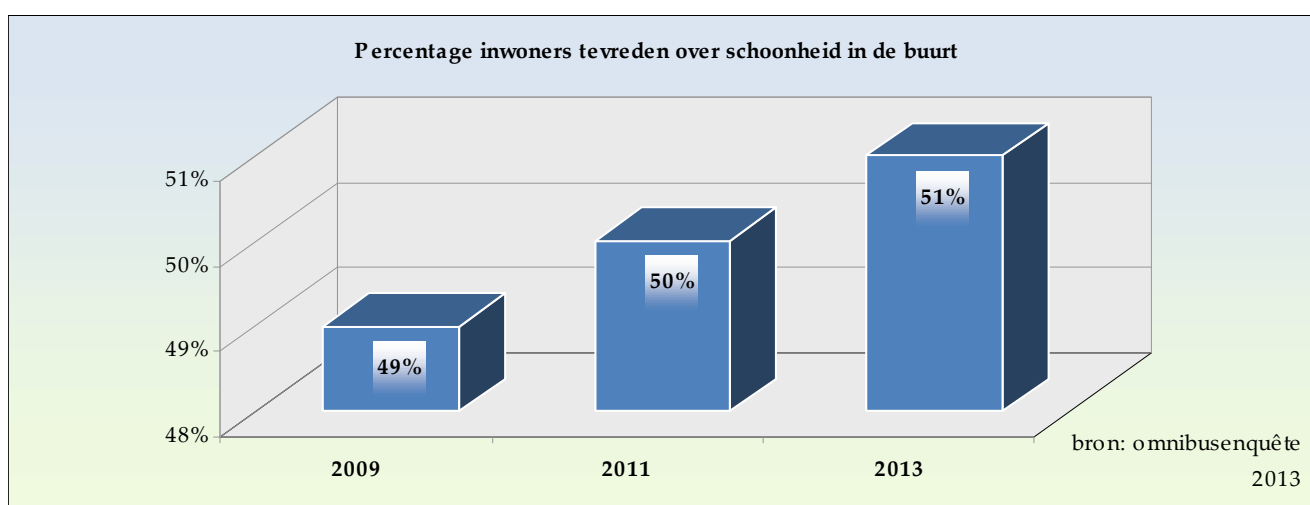
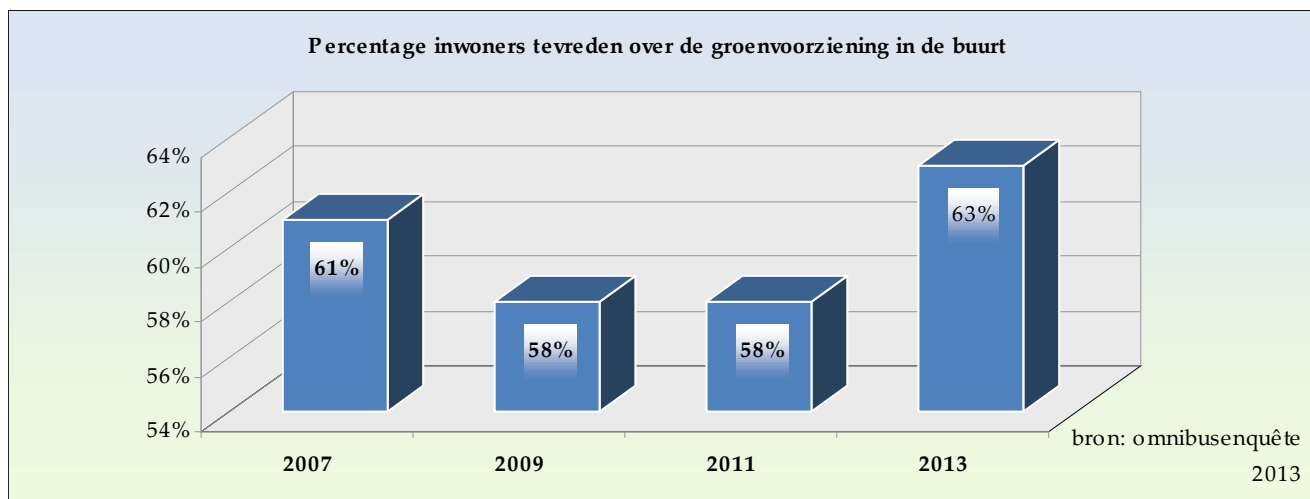
Wat wilden we bereiken in 2013?	Wat is er bereikt in 2013?	Gehaald? ✓ = gehaald ✗ = niet gehaald
prioriteit geven	de Waterwijk en in diverse integrale projecten is er specifiek aandacht gegeven aan een kwalitatieve inrichting van het groen. Ook zijn er, in samenwerking met de inwoners van de kernen Giethoorn, Wanneperveen, Scheerwolde en Kalenberg, renovatieplannen opgesteld voor de renovatie van het groen. Deze renovaties zijn al uitgevoerd of worden in het voorjaar van 2014 uitgevoerd.	
Minder zwerfafval: daling aantal meldingen zwerfafval bij de servicelijn	De hoeveelheid meldingen op het gebied van zwerfafval zit al jaren op hetzelfde niveau. Veel tijd en energie wordt gestoken in het opruimen, door eigen personeel, door personeel van de NoordWestGroep, door de plusteams en door vrijwilligers. Op scholen worden lessen besteed aan dit onderwerp.	✓
Openbare ruimte goed onderhouden: in 2012 minimaal 80% van de meldingen binnen de afgesproken termijn afdoen (2009: 75%)	Van de 4.225 meldingen die in 2013 is binnen gekomen, is 90% afgerond.	✓
Minimaal 5 projecten in de openbare ruimte integraal oppakken en uitvoeren	Vanzelfsprekend zijn projecten in de openbare ruimte ook in 2013 integraal opgepakt. Denk hierbij aan bijvoorbeeld de revitalisering van Scheerwolde of de rioolverandering in Oldemarkt.	✓
Duurzaam beheer openbare ruimte	Bij het beheer van de openbare ruimte, is er aandacht voor duurzame productie en de levensduur van de toegepaste materialen en materieel. Er wordt altijd gezocht naar een evenwichtige logische methode van onderhoud. Ook het ontwerp van de openbare ruimte moet passen in de omgeving en goed te beheren zijn. Waar nodig worden slecht te beheren situaties omgevormd	✓

Ontwikkeling doelstellingen

Bij aanvang van de kwaliteitsverbetering van het groen in de kernen was 58% van onze inwoners tevreden over het groen in de buurt, inmiddels is dit 63%. Het resultaat van de inspanning wordt zichtbaar in de waardering. In de kernen waar we zijn gestart met de renovatie komen we steeds dichterbij het eindbeeld, het onderhoud zal hier mede bepalen of de waardering verder stijgt. We bieden als gemeente een basis onderhoudsniveau, dit is voldoende om de plantsoenen duurzaam in stand te houden.

Op het gebied van het verbeteren van de waterhuishouding zijn weer stappen gezet. Zo is de Paddepoel in Steenwijk gebaggerd waardoor de waterkwaliteit zodanig is verbeterd dat niets de terugkeer van de padden in de weg staat. Daarnaast is gestart met het baggeren en vervangen van beschoeiing in Vollenhove Zuid en Giethoorn e.o. Naast de fysieke aspecten is het afgelopen jaar verder nagedacht over samenwerking in de (afval-)waterketen. Dit hebben we gedaan met de 6 inliggende gemeenten van het waterschap Reest en Wieden. Dit heeft geleid tot bestuurlijke afspraken en het ondertekenen van het Waterakkoord.

Van de 4.225 meldingen die in 2013 zijn binnen werd 42% binnen een week opgelost en 48% had iets meer dan een week tijd nodig voordat het opgelost kon worden. Dat het soms langer dan een week duurt heeft te maken met het feit dat het complexe meldingen zijn of meldingen die tijdens het reguliere onderhoud/planning pas worden uitgevoerd. De scores wijken af ten opzichte van de doelstellingen. Dit heeft te maken met het beter kunnen monitoren in vergelijkende voorgaande jaren door de invoering van het nieuwe MOR zaaksysteem vanaf eind 2012. Naar aanleiding de ervaringen in 2013 ligt in 2014 de focus op het afspreken van haalbare servicelevels.

**Jos van den Nouland:
'Projecten als boost voor openbare ruimte'**

In 2013 is een aantal grote, infrastructurele projecten uitgevoerd. Grote en kleinere 'make overs' in de gemeente die de openbare ruimte een behoorlijke boost hebben gegeven. Wethouder Jos van den Nouland noemt Blokzijl en de Tukseweg (Steenwijk) twee mooie voorbeelden van die operatie.

Het oog wil ook wat. In samenspraak met de wijkbewoners kreeg de Tukseweg daarom een facelift in 2013. 'Het karakter van de weg komt nu veel beter tot z'n recht.' Een bomenrij die het idee van een laan versterkt, meer groen, een wegversmalling 'met een remmend effect'. Zomaar een handvol ingrepen met zichtbaar effect.

Trots is Van den Nouland ook op het project 'herstel cultuurhistorische kwaliteit Blokzijl' dat vorig jaar z'n definitieve vorm kreeg. De voormalige bastions van het Zuiderzeestadje komen beter tot hun recht en een wandeling door het monumentale centrum wordt gestimuleerd nu de parkeermogelijkheden aan de Kanaalweg zijn uitgebreid. 'Blokzijl heeft nu meer de allure van een vestingstad, die sfeer wordt al bij binnenkomst versterkt.' Zo zijn de entree bij de rotonde en het openbare groen aangepakt, zijn lantaarns en nieuwe bankjes geplaatst en is het gebied rond de Havenkolk autoluw gemaakt. Van den Nouland spreekt van een enorme impuls. 'Je moedigt mensen aan om Blokzijl lopend te verkennen en van het decor te genieten, een terrasje te pakken.'

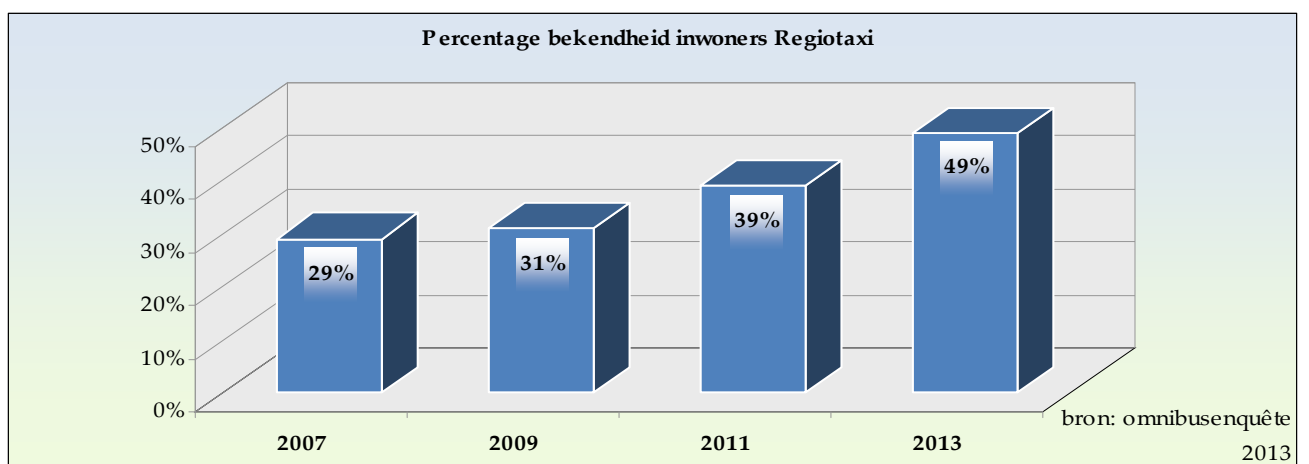
Maatschappelijk effect 16: inwoners zijn tevreden over het openbaar vervoer

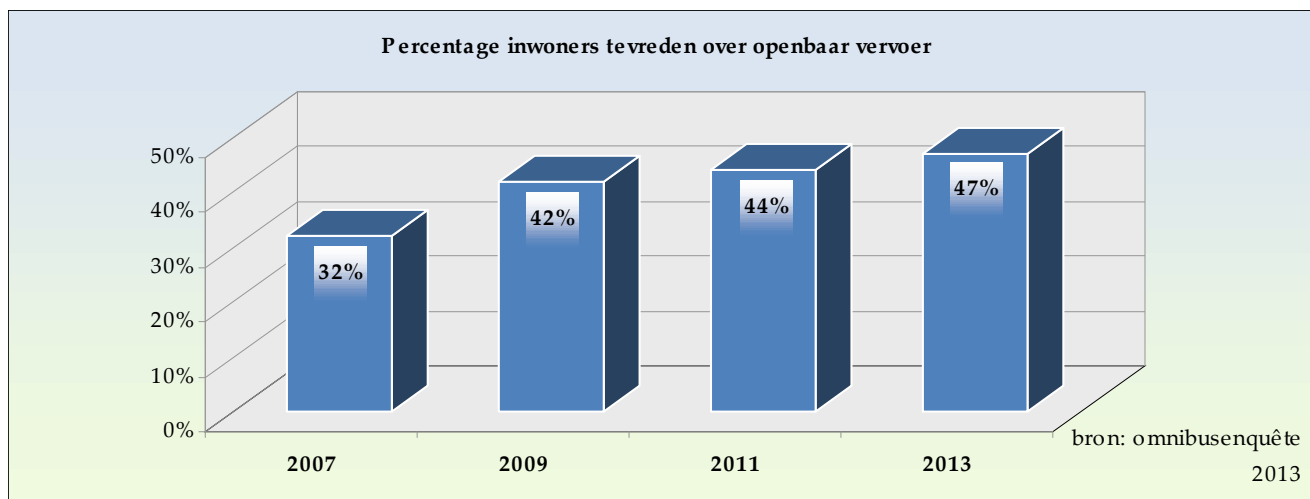
Wat wilden we bereiken in 2013?	Wat is er bereikt in 2013?	Gehaald? ✓ = gehaald ✗ = niet gehaald
Ouderen en inwoners met een beperking voorzien in hun specifieke vervoersbehoefte	De specifieke vervoersbehoefte voor ouderen en inwoners met een beperking wordt verzorgd door de regiotaxi. Uit jaarlijks overleg met vertegenwoordigers vrijwilligersvervoer blijkt dat men tevreden is.	✓
Bekendheid Regiotaxi in 2014 > 35% (2009: 31%)	De bekendheid van de regiotaxi is in 2013 49%. Dit jaar is er een bijeenkomst gehouden in het gemeentehuis van Steenwijk, waar O.V.-ambassadeurs een toelichting hebben gegeven over de verschillende mogelijkheden op het gebied van openbaar vervoer.	✓

Ontwikkeling doelstellingen

De bekendheid van de Regiotaxi neemt nog elk jaar toe. Inmiddels kent 49% van onze inwoners deze vorm van openbaar vervoer. Opvallend is dat vooral de 18-29 jarigen bekend zijn met de Regiotaxi, ruim 60% van de 18-29 jarigen kent de mogelijkheden van de Regiotaxi.

Opmerkelijk is dat de tevredenheid over het openbaar vervoer in onze gemeente nog steeds toeneemt.

Marja van der Tas:
'Veiligheid is een zaak van ons allen'

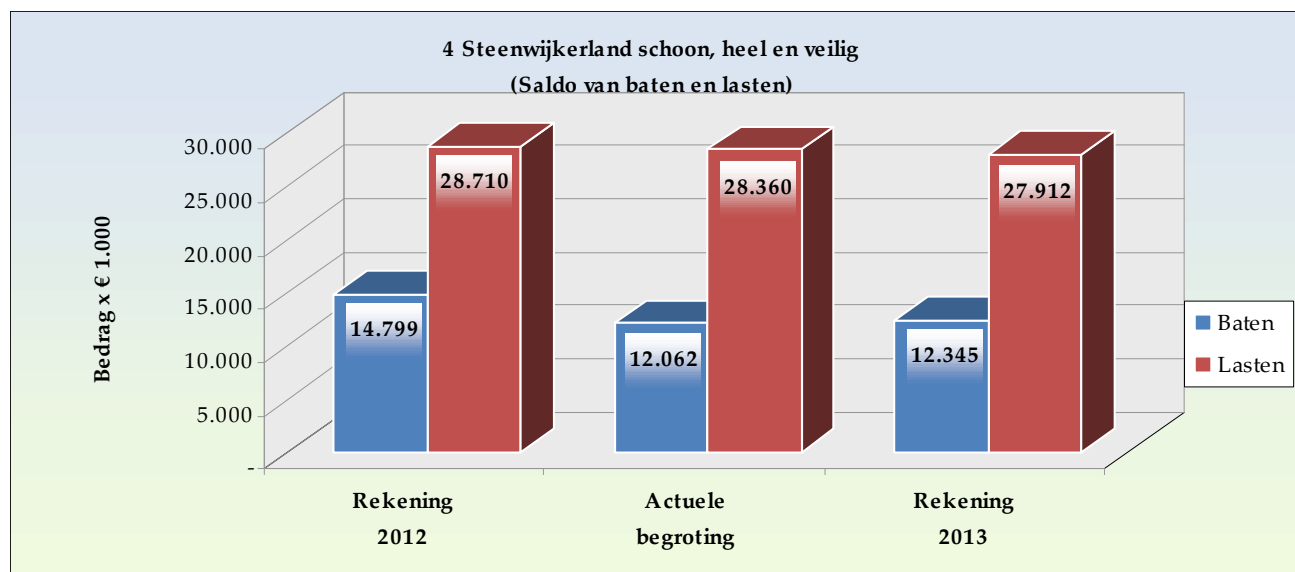
In 2013 is de laatste hand gelegd aan de totstandkoming van de regionale brandweer IJsselland. In december hebben wij symbolisch afscheid genomen van onze eigen brandweerlieden, om ze vervolgens - vanuit dezelfde vertrouwde brandweerposten – opnieuw te verwelkomen voor hun werk in Steenwijkerland.

De nieuwe, nationale politie kreeg ook in onze politieregio verder vorm in 2013. Zo is gestart met de samenwerking vanuit een grotere eenheid, namelijk Kampen, Staphorst, Steenwijkerland en Zwartewaterland. Ook het driehoeksoverleg van burgemeester, politie en openbaar ministerie wordt op dezelfde schaal georganiseerd. 'Een schaalvergroting als deze is gewenst om onze inwoners ook in de toekomst goed van dienst te kunnen zijn', zegt burgemeester Marja van der Tas.

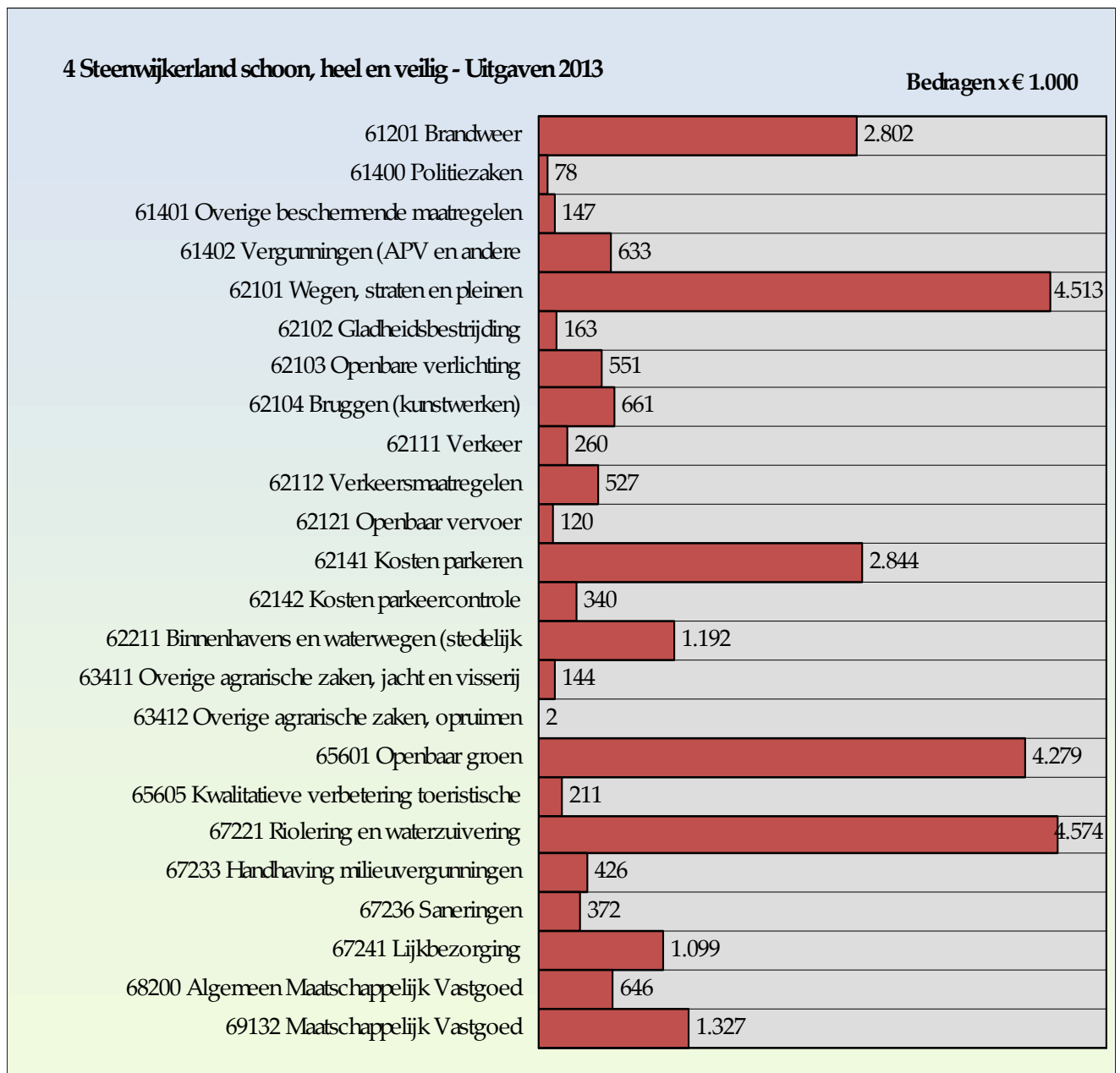
Veiligheid is een belangrijk issue voor burgers. 'Mooi om te kunnen constateren dat in de laatste omnibusenquête de beoordeling licht is gestegen, naar een 7,5.' Marja van der Tas noemt het van groot belang dat al bijna drieduizend inwoners actief meewerken aan Burgernet. 'We kunnen nog veel meer ogen en oren in het veld gebruiken.'

'Aan veiligheid werken we samen. Dat hebben we heel mooi kunnen zien in de winter en tijdens de vele schaatstochten in 2013. Niet alleen bij calamiteiten kunnen we op de inzet van onze hulpdiensten rekenen, maar ook bij ijspret. Inwoners, vele vrijwilligers en de professionals werken samen aan onze veiligheid.'

Overzicht baten en lasten programma Steenwijkerland schoon, heel en veilig

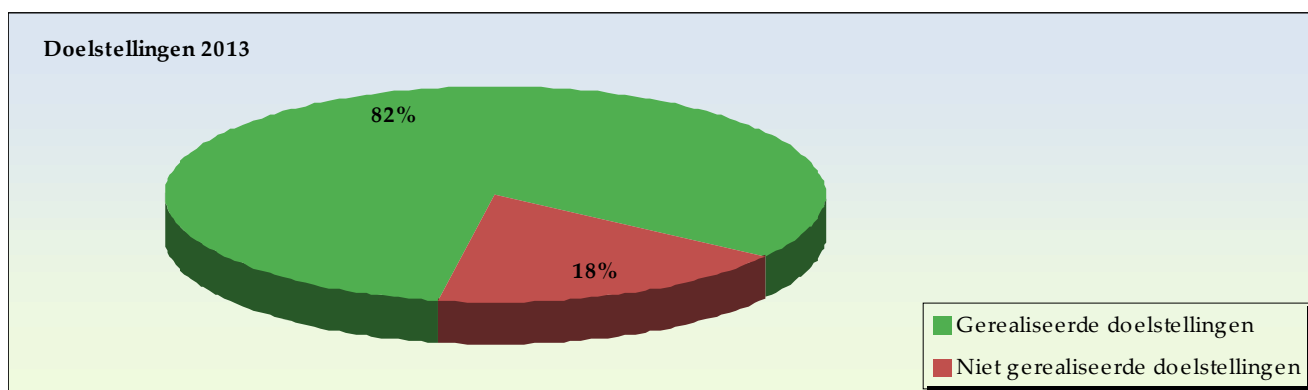
Waaraan is het geld besteed?

2.5 Steenwijkerland duurzaam

Waar gaan we voor?

We stimuleren burgers en bedrijven om hun woning of bedrijfsgebouw energiezuinig te maken. We zien daarbij volop kansen voor duurzaam ondernemen. Wij willen dat een groter aandeel energie duurzaam wordt opgewekt en ook dat reststromen hiervoor worden ingezet. We zetten, samen met andere gemeenten, in op een energieregio waarbinnen in 2020 de huishoudens met hernieuwbare (nieuwe) energie kunnen worden voorzien. Als gemeente vervullen we hierbij zowel een faciliterende als een voorbeeld rol. Van de stichting Natuur en Milieu ontvingen we in 2010 de 'Groene Trui' voor het meest ambitieuze coalitieakkoord binnen Overijssel op het gebied van duurzaamheid. Met die prijs op zak zijn we volop gemotiveerd om onze ambities in de praktijk waar te maken.

Trends en ontwikkelingen

- ▲ Hergebruik van grondstoffen wint aan terrein, zowel overheid als burgers en bedrijven pakken dit op
- ▲ Innovatie, met name ook op het gebied van (nieuwe) energie, wordt gezien als belangrijke economische motor
- ▲ Het nieuwe nationale energieakkoord biedt perspectief, evenals het provinciale energiefonds, ook voor lokale initiatieven
- ▼ De economische crisis heeft een negatieve impact op verduurzaming van de woningvoorraad en bedrijfsgebouwen
- ▼ Door o.a. fluctuerende wereldmarktprijzen verloopt de doorontwikkeling van de bio-energiesector moeizaam

Maatschappelijk effect 17: Burgers en bedrijven passen duurzame maatregelen toe

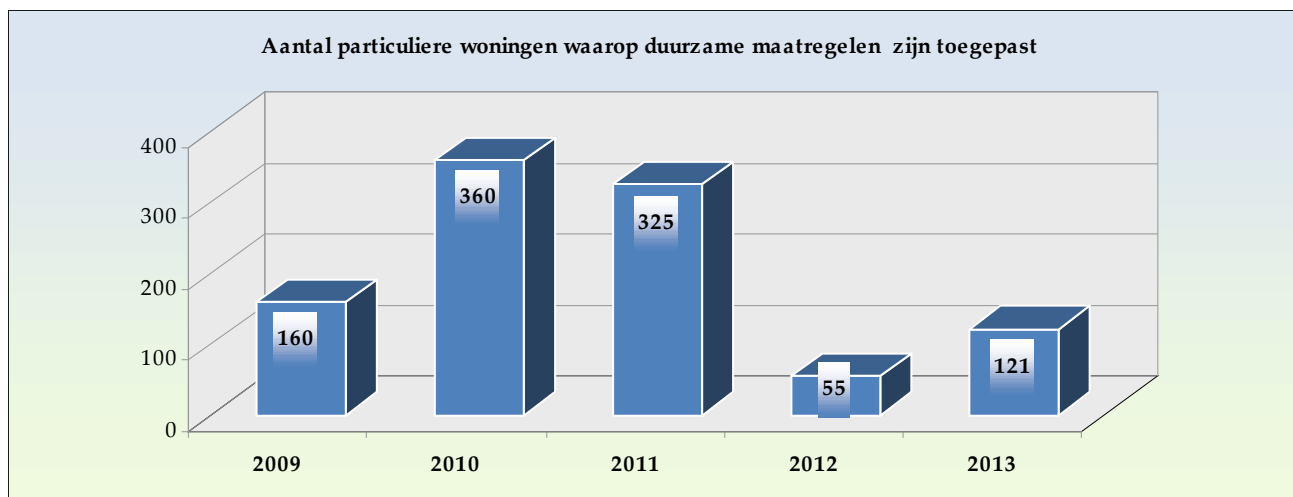
Wat wilden we bereiken in 2013?	Wat is er bereikt in 2013?	Gehaald? ✓ = gehaald ✗ = niet gehaald
Duurzaamheid gemeentelijk beleid: - In al ons beleid en aanbestedingen is duurzaamheid een aandachtspunt - Het verduurzamen van de gemeentelijke gebouwen wordt verankerd in de reguliere onderhoudsplannen - Nieuw aan te schaffen auto's rijden zuinig	- In de handleiding voor B&W voorstellen is de paragraaf duurzaamheid aangescherpt; - Duurzaamheid is een vast aandachtspunt in het aanbestedingsbeleid; - Maatregelen voor verduurzaming van gemeentelijk vastgoed zijn opgenomen in de onderhoudsplannen; - Bij aanschaf van dienstauto's is energiezuinigheid een criterium.	✓
Burgers en bedrijven informeren over duurzaamheid: - Alle huishoudens en bedrijven worden bereikt met communicatie over duurzaamheid - 400 huishoudens worden benaderd in de wijkgerichte aanpak van het energieloket particuliere woningen - 20 a 25 bedrijven laten een energieonderzoek	- In het voor- en najaar is er een duurzaamheidspagina geplaatst in de Steenwijkerland Express, er zijn bijeenkomsten georganiseerd voor woningeigenaren en er is gecommuniceerd via de website www.steenwijkerland.nl - 121 huizenbezitters hebben gebruik gemaakt van de provinciale regelingen via het energieloket	✓

Maatschappelijk effect 17: Burgers en bedrijven passen duurzame maatregelen toe

Wat wilden we bereiken in 2013?	Wat is er bereikt in 2013?	Gehaald? ✓ = gehaald ✗ = niet gehaald
uitvoeren binnen de aanpak van het energieloket bedrijven - Jaarlijks krijgen 10 toeristische bedrijven het label Sustainable Tourism	- In een actie aangestuurd door Parkmanagement en de gemeente hebben 78 bedrijven een energiebesparingsonderzoek laten uitvoeren - Een tiental toeristische bedrijven implementeert maatregelen om in aanmerking te komen voor het label Sustainable Tourism	✗
Stimuleren duurzaam wonen: - 40% van de woningen heeft minimaal energielabel C	Met de woningcorporaties is de afspraak gemaakt dat in 2020 91% van de sociale huurwoningvoorraad energielabel C of beter heeft. De voortgang ligt op koers.	✓
Energiezuinige nieuwbouw: - Woningen in nieuwbouwplannen worden zo energiezuinig mogelijk gebouwd, energieneutraal of energieleverend	In verband met constante landelijke aanscherping van de energienormen van het bouwbesluit (naar energieneutraal in 2020), worden op dit gebied deze normen aangehouden.	✓
Bouwen van minimaal 50% van de woningen op inbreidingslocaties	In 2013 zijn 97 woningen gereed gemeld, waarvan 86 op inbreidingslocaties.	✓
Stimuleren groen varen en rijden: - Uitgifte van 10 beschikkingen voor elektrisch aangedreven rondvaartboten in 2013	In 2013 is 1 beschikking afgegeven voor elektrisch aangedreven rondvaartboten. Inmiddels is de subsidieregeling aangepast, waardoor naar inschatting in de komende periode particuliere eigenaren extra gestimuleerd worden tot aanschaf over te gaan van elektrisch aangedreven boten.	✗
Behoud waardevol landschap	- In 2013 zijn binnen de regeling Groene en Blauwe Diensten 42 nieuwe contracten met particulieren afgesloten voor aanleg, herstel en onderhoud van o.a. poelen, singels, houtwallen en hagen - In 2013 is er 0,8 ha landschapselementen aangelegd, 8,1 ha hersteld en 17,4 ha. onder beheer gebracht voor een periode van 21 jaar.	✓

Ontwikkeling doelstellingen

Zowel het gemeentelijk energieloket als de bedrijvenaankpak voorzag in 2013 in een concrete behoefte. Het aantal bedrijven dat in 2013 een energieonderzoek heeft laten uitvoeren was zelfs meer dan driemaal zo groot als verwacht. De aanpak hiervoor was succesvol, met name door de no-nonsense formule. De samenwerking die tussen bedrijven wordt gerealiseerd vanuit het energieloket komt langzaam op gang. Hieruit moet een lokaal netwerk van bedrijven gaan ontstaan dat particuliere woningeigenaren, maar op termijn ook bedrijven, kan 'ontzorgen' bij het doorvoeren van duurzame maatregelen in woning of bedrijf. De uitgifte van beschikkingen voor elektrische rondvaartboten blijft achter bij de verwachtingen. De doelstelling om alle rondvaartboten elektrisch aan te drijven is naar beneden toe bijgesteld naar 50 rondvaartboten. Per 1 maart 2014 treedt daarnaast een gewijzigde regeling in werking waarbij het subsidiebedrag wordt verhoogd van een bijdrage van 25% naar een bijdrage van 55% van de subsidiabele kosten. De regeling Groene en Blauwe Diensten is opnieuw succesvoller dan het voorgaande jaar, met een hoger aantal contracten en meer hectares landschapselementen aangelegd, hersteld of onder beheer gebracht.

**Luc Greven:
'Onze grootste winst: duurzaam en niet duurder'**

Met het stijgend succes van de gescheiden afvalinzameling schaart Steenwijkerland zich bij de goedkoopste én meest duurzame gemeenten van ons land. Die positieve score is de kroon op de missie die het college van B&W zich vier jaar geleden stelde: 'Duurzaam en niet duurder.' Wethouder Luc Greven legt uit waarom.

De start van kunststofinzameling, in het najaar van 2009, geldt als belangrijkste bijdrage in reductie van de gemeentelijke afvalberg. 'De kosten voor afvalverwerking zijn voor een gemiddeld huishouden met bijna vijftig euro per jaar gedaald.' Vooral de pilot die vorig jaar in De Gagels in Steenwijk werd gelanceerd blijkt bijzonder effectief. 'Meer dan tachtig procent van de huishoudelijke afvalstromen wordt hier intussen gescheiden en hergebruikt', zegt Greven. 'Een fantastisch resultaat.'

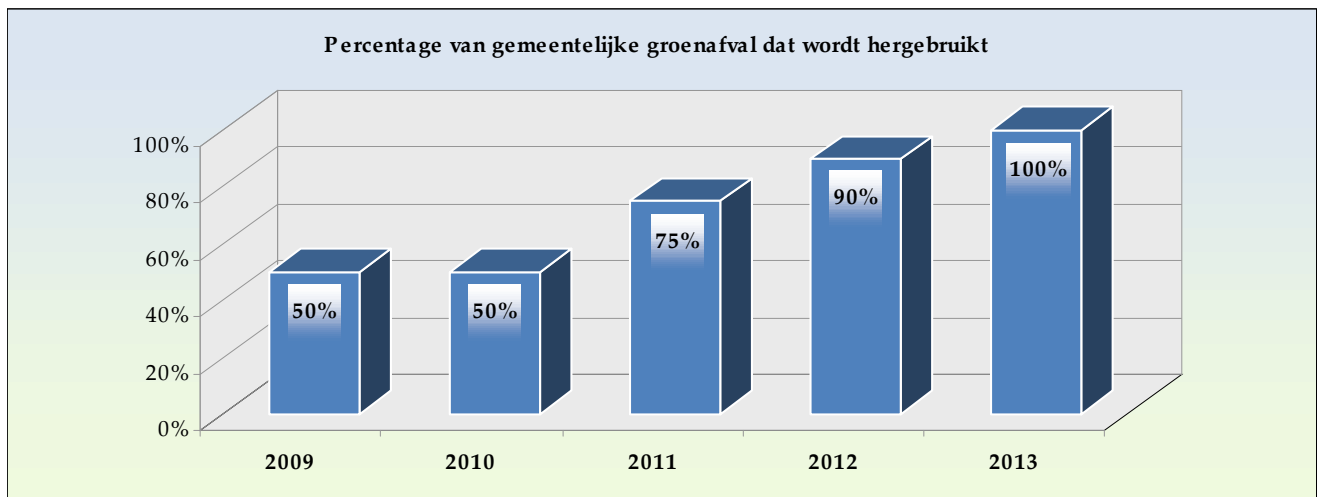
De Gagels is een representatieve buurt. 'Een mooie mix in woningbouw en van bewoners. Jong en oud, alleenstaanden en gezinnen.' Wat de proef hier mede zo geslaagd maakt is dat in de woonwijk ook de sappakken – voorheen restafval - met het plastic meegaan. Dat blijkt een behoorlijke berg waarvoor burgers niet meer hoeven te betalen. 'En dat merk je.' Bovendien is het een product dat uit zowel kunststof als karton bestaat, als afvalstroom goed te scheiden en te recyclen is. 'We bekijken nu of we deze vorm van inzameling voor de hele gemeente kunnen uitspreiden. Dat is het streven.'

Maatschappelijk effect 18: duurzame energie en afvalverwerking

Wat wilden we bereiken in 2013?	Wat is er bereikt in 2013?	Gehaald? ✓ = gehaald ✗ = niet gehaald
Een energieregio die in haar eigen energiebehoefte kan voorzien: - Een groeiend aandeel nieuwe energie wordt lokaal of regionaal opgewekt	- In het voorjaar van 2013 is de Notitie Nieuwe Energie vastgesteld met daarin een concreet uitvoeringspakket tot 2020 - In juli 2013 is de samenwerking 'Nieuwe Energie Noordwest Overijssel getekend', een overeenkomst tussen de gemeenten Zwartewaterland, Staphorst, Steenwijkerland, Dalfsen en ROVA en Rendo, met een concrete uitvoeringsagenda met 8 projecten voor de periode 2013-2014 - Uitvoering project 'Duurzaam Genieten'. Een zonnepanelenactie voor huizenbezitters in de 4 gemeenten door ROVA ism. een landelijke importeur en lokale installateurs.	✓
Beter gebruik biomassa - Het aandeel (publieke) biomassa geschikt voor hergebruik of voor energieopwekking is inzichtelijk - Gestreefd wordt naar volledig hergebruik van gemeentelijk groen	- Het aandeel (publieke) biomassa geschikt voor hergebruik of energieopwekking is inzichtelijk - In 2013 is de regie over alle gemeentelijke groenstromen in handen gelegd van ROVA. Deze zorgt voor volledig hergebruik van het groen.	✓

Maatschappelijk effect 18: duurzame energie en afvalverwerking

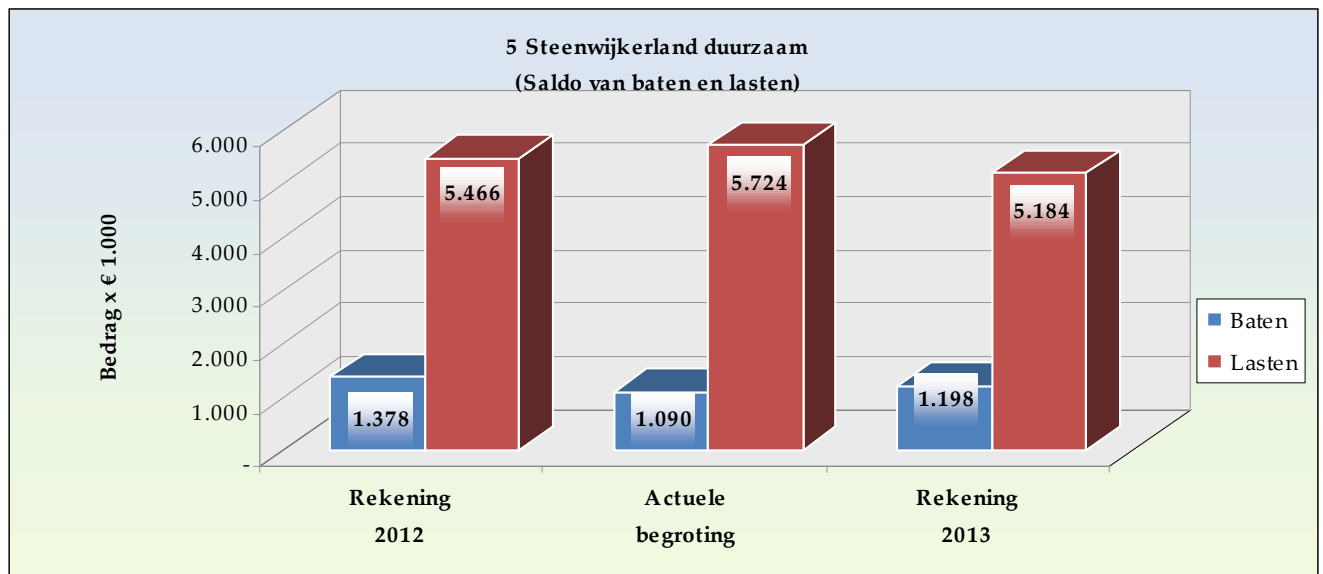
Wat wilden we bereiken in 2013?	Wat is er bereikt in 2013?	Gehaald? ✓ = gehaald ✗ = niet gehaald
<p>Afname van de hoeveelheid restafval met 25% in 2014 of eerder (= 58 kg per inwoner) door:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Respons gft-inzameling te verhogen naar 85 kg gft per inwoner - Respons papierinzameling te verhogen naar 90 kg huishoudelijk papier per inwoner - Respons glaszameling te verhogen naar 23 kg glas per inwoner - Respons grofvuil te verhogen naar een hergebruikpercentage van 75% - Respons kunststofafval te verhogen naar 16 kg per persoon - Het kennisniveau bij inwoners over afvalscheiding te verhogen 	<p>De doelstelling afname van de hoeveelheid restafval met 25% in 2014 is in 2013 al ruimschoots behaald.</p>	<p>✓</p>

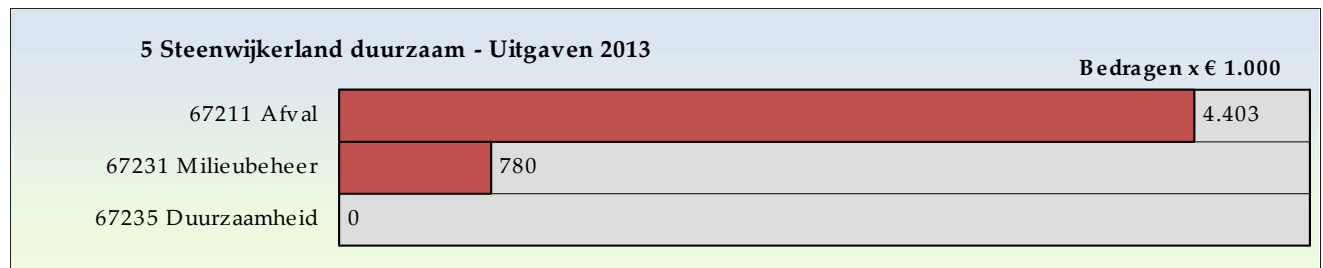
■ Ontwikkeling doelstellingen

In 2013 heeft de gemeente haar rol als facilitator versterkt door een aantal uitvoeringstaken op het gebied van biomassa en nieuwe energie bij externe partijen als ROVA en Rendo weg te zetten. Dit geldt voor de regie over de gemeentelijke groenstromen die bij ROVA is gebracht als ook de projecten voor het plaatsen van zonnepanelen op daken en houtketels, waarvoor ROVA en Rendo kartrekkers zijn. Voor de actie 'Duurzaam Genieten' een zonnepanelenactie voor particuliere woningbezitters in Staphorst, Zwartewaterland, Steenwijkerland en Dalfsen, lagen de resultaten lager dan verwacht. De markt voor gezamenlijke inkoopacties lijkt verzadigd voor deze doelgroep, waardoor voor 2014 de strategie voor het stimuleren van zonnepanelen op woningen van particuliere eigenaren zal worden bijgesteld.

Overzicht baten en lasten programma Steenwijkerland duurzaam

Waarom is het geld besteed?

2.6. Steenwijkerland tot uw dienst

Waar gaan we voor?

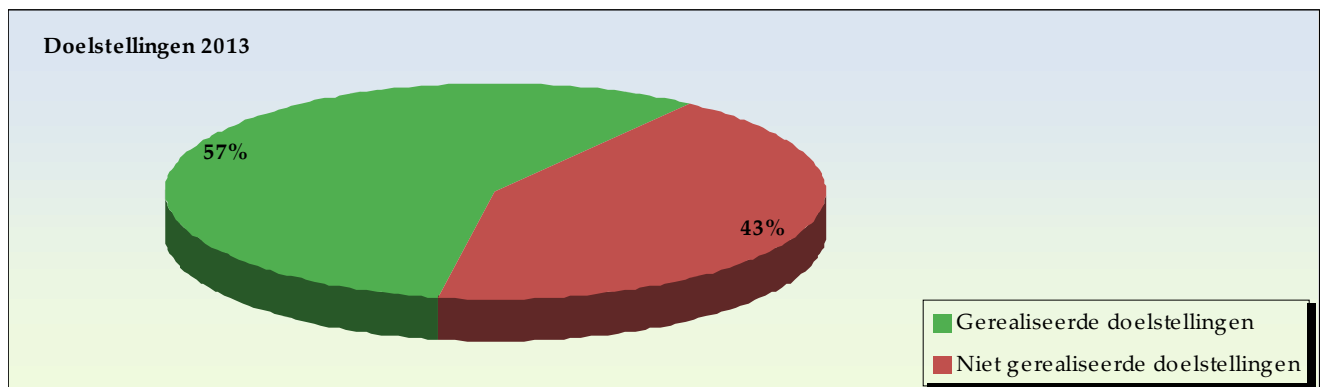
In 2013 is de dienstverlening aan onze inwoners en ondernemers weer verder verbeterd. Door de openingstijden aan te passen en te werken op afspraak is een mooie stap gezet. De wachttijden zijn afgenomen. Dat is natuurlijk fijn voor onze inwoners. Ook in de beantwoording van vragen in het KCC telefonie zijn mooie resultaten behaald. Bijna 50% van de vragen aan de telefoon kunnen direct worden beantwoord zodat niet hoeft te worden doorgeschakeld, of opnieuw te worden gebeld.

De digitale dienstverlening heeft een impuls gekregen met de voorbereiding van 3 nieuwe e-diensten. Deze e-diensten zijn vanaf januari 2014 toegankelijk voor onze inwoners. Ook zijn de voorbereidingen getroffen om de post te digitaliseren.

In 2013 is een nieuw kader opgesteld voor de uitvoering van de taken in het VTH beleidsplan. Hierin zijn kaders aangegeven betreffende de prioriteiten die worden gesteld in het toezicht en handhaven en het gewenste naleef gedrag van onze inwoners en ondernemers.

In 2013 zijn ook nieuwe taken opgepakt. De belangrijkste zijn de taken op gebied van drank en horeca. Een nieuwe verordening heeft tot veel discussie met de raad geleid. Conform de opdracht van het college is de voorbereiding getroffen om de uitvoering in samenwerking met andere gemeenten, zoals Zwolle vorm te geven.

De milieutaken worden sinds 1 januari 2013 uitgevoerd binnen de RUD IJsselland. Een nieuwe manier van samenwerken gericht op kwaliteitsverbetering en efficiency. De uitvoering van de taken staat beschreven in een producten dienstencatalogus

Trends en ontwikkelingen

- ▲ Digitale dienstverlening verder ontwikkelen.
- ▲ RUD ontwikkeling: Wabo breed gaan in netwerk.
- ▲ RUD- evaluatie kan leiden tot fysieke RUD.
- ▼ Om in 2017 met de digitale dienstverlening te voldoen aan de verder ontwikkelingen vraagt dit verregaande investeringen.

Maatschappelijk effect 19: verbeteren 'tot uw dienst' algemeen

Wat wilden we bereiken in 2013?	Wat is er bereikt in 2013?	Gehaald? ✓ = gehaald ✗ = niet gehaald
Burgers hebben invloed op wat de gemeente doet: - rapportcijfer minimaal op landelijk niveau	Behaald rapportcijfer in 2013 is 4,9 (landelijke score 5,1)	✗

Maatschappelijk effect 19: verbeteren 'tot uw dienst' algemeen

Wat wilden we bereiken in 2013?	Wat is er bereikt in 2013?	Gehaald? ✓ = gehaald ✗ = niet gehaald
Beter in beeld brengen van het vraagperspectief. Een onderzoek wordt uitgevoerd om het vraagperspectief en de tevredenheid van inwoners in kaart te brengen	Continu meting klanttevredenheid. Monitoring MOR	✓
Met betere dienstverlening en minder regels meer bereiken: - meer dan 75% vindt dat men weinig tijd kwijt is aan gegevensverstrekking aan de gemeente (2009: 69%)	Scores de afgelopen jaren: 2011: 76% 2013: 79%	✓
Het (digitale) burgerpanel minimaal 2 maal per jaar inzetten	Het afgelopen jaar heeft zich geen geschikt onderwerp voorgedaan, waarbij informatie vanuit het burgerpanel gewenst was.	✗
Rol van plaatselijk belangenorganisaties versterken. 75% van de kernen en wijken hebben een wijk -of dorpsplan	Uit de omnibusenquête blijkt dat de bekendheid van de PBW's hoog is, te weten 77%. En dat 58% van de ondervraagden van mening is dat de PBW's de belangen goed vertegenwoordigen en behartigen.	✓

Ontwikkeling doelstellingen

Het landelijke rapportcijfer voor de mate waarin burgers invloed hebben op wat de gemeente doet is gebaseerd op het gemiddelde van 11 zogenaamde referentiegemeenten (gemeenten met 25.000 – 50.000 inwoners). De scores in de afgelopen jaren zagen er als volgt uit:

- 2009: Steenwijkerland 4,8 en de landelijk gemiddelde score 5,1
- 2011: Steenwijkerland 5,0 en de landelijk gemiddelde score 5,3
- 2013: Steenwijkerland 4,9 en de landelijk gemiddelde score 5,1

We zien dus een stabiel beeld dat we in Steenwijkerland steeds iets onder het gemiddelde van de referentiegemeenten scoren. Een verklaring daarvoor is moeilijk te geven.

Uit de omnibusenquête van december 2013 volgt dat het gemiddelde cijfer voor de tevredenheid van burgers als klant van de gemeente een 7,0 bedraagt. Dit cijfer is lager dan bij de referentiegemeenten (7,25), echter komt dit cijfer wel overeen met de doelstellingen van het bestuursprogramma van 2010.

Uit de omnibus enquête blijkt tevens dat er geoordeeld is over de duidelijkheid van de regels, controle en handhaving op de regels, het eventueel ontbreken van regels of ervaringen met tegenstrijdige gemeentelijke regels.

De PBW's spelen een belangrijke rol in het kernen en wijkenbeleid als intermediair tussen bevolking en overheid.

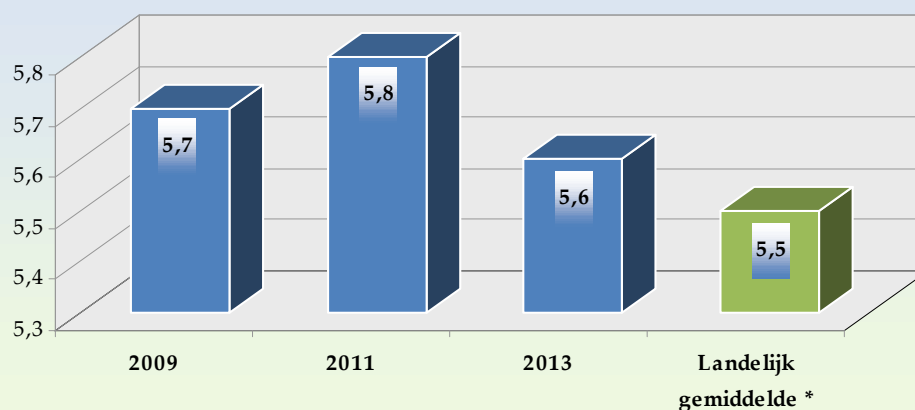
Deze rol van de PBW's werkt bij de inzet van burger en overheidsparticipatie tot op heden bevredigend.

Resultaten die zijn behaald, zijn:

- Alle kernen en wijken beschikken in 2014 over een dorps- of wijkplan. Enkelen zijn nog in ontwikkeling.
- 10 projecten gefaciliteerd door middel van financiële ondersteuning en/of kennis vanuit de gemeentelijke organisatie, waarbij een grote nadruk ligt op zelfwerkzaamheid;
- PBW's worden geconsulteerd. Ook in de communicatie met bewoners spelen PBW's een rol in de voorbereiding en uitvoering. De beheersmatige werkzaamheden bestaan voornamelijk uit greenteams en bij de aanleg van leefbaarheidsvoorzieningen in de openbare ruimte;

Er is een website "kernen en wijken" als sub-site onder www.steenwijkerland.nl. Als kennis- en informatiebron functioneert deze goed en wordt ook goed gelezen door de PBW's. De site is openbaar. Ook kent de website een afgesloten deel. Dit is een digitaal platform waar kennis interactief kan worden gedeeld. Hiervan wordt nauwelijks gebruik gemaakt.

Rapportcijfer voor de mate waarin inwoners worden betrokken bij gemeentelijke plannen

bron:
omnibusenquête
2013

Maatschappelijk effect 20: inwoners als volwaardig partner

Wat wilden we bereiken in 2013?	Wat is er bereikt in 2013?	
<ol style="list-style-type: none"> De invloed van inwoners op al datgene wat de gemeente doet zal worden versterkt. Er is een instrumentarium ontwikkeld in de vorm van sociale netwerk analyse en EKC voor het collectieve domein (onder voorbehoud co-financiering) 	Er wordt nu flink geïnvesteerd ten aanzien van het tweede deel van de participatieladder (2 ^e generatie burgerparticipatie) op het advies vragen en laten (mee) beslissen, maar wordt nog niet volledig benut.	X
De betrokkenheid van de inwoners bij de plannen wordt gevolgd en geëvalueerd	Bewonersinitiatieven zijn welkom en de organisatie denkt en werkt mee. Hiervoor zijn onder andere via het kernen- en wijkenbeleid financiële middelen beschikbaar.	✓
Er is een instrumentarium ontwikkeld voor de informatievoorziening aan inwoners middels de opzet van een communicatieprotocol	Met de PBW's is een traject in gang gezet om hun rol te duiden in de huidige tijd. Het streven is om dit traject in 2014 af te ronden.	X
In geval van belangentegenstellingen wordt in 20% van de primaire processen in het kader van de besluitvorming mediation ingezet	Mediationvaardigheden zijn in tenminste 20% van de gevallen toegepast bij: voornemen tot weigering omgevingsvergunning en APV-vergunning, zienswijze bij bestemmingsplannen en projectbesluiten, voornemen tot handhavingbeschikkingen en aanmeldingen WMO – voorzieningen.	✓
Rol van de plaatselijke belangenorganisaties is versterkt door hen actief en vroegtijdig te betrekken bij de ontwikkelingen. Er is ingezet op het stimuleren van de eigen kracht van de PBW's en het vergroten van de schakelfunctie van de PBW's tussen gemeente en de inwoners	De PBW's worden betrokken bij ontwikkelingen. Met name informeren en inspraak (de zgn. eerste generatie burgerparticipatie) vindt veelvuldig plaats. De doorontwikkeling ligt bij de zogenaamde tweede generatie burgerparticipatie: nog meer interactieve beleidsvorming door advies te vragen, samenwerken of zelfs volledig loslaten. Dit is continu proces.	✓

Ontwikkeling doelstellingen

Mediation:

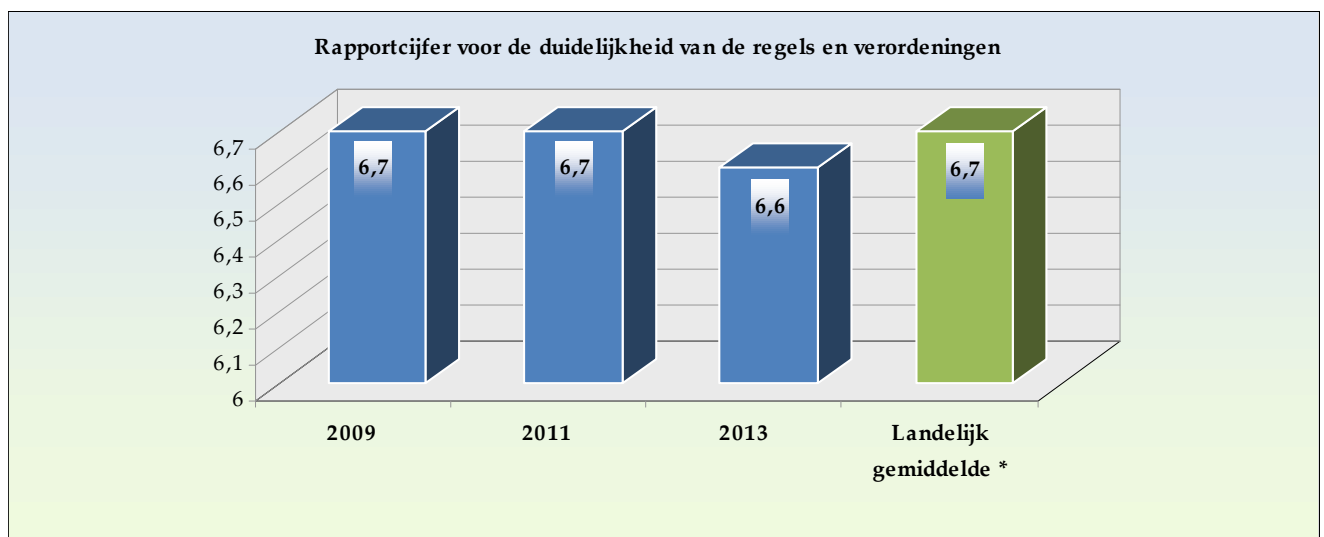
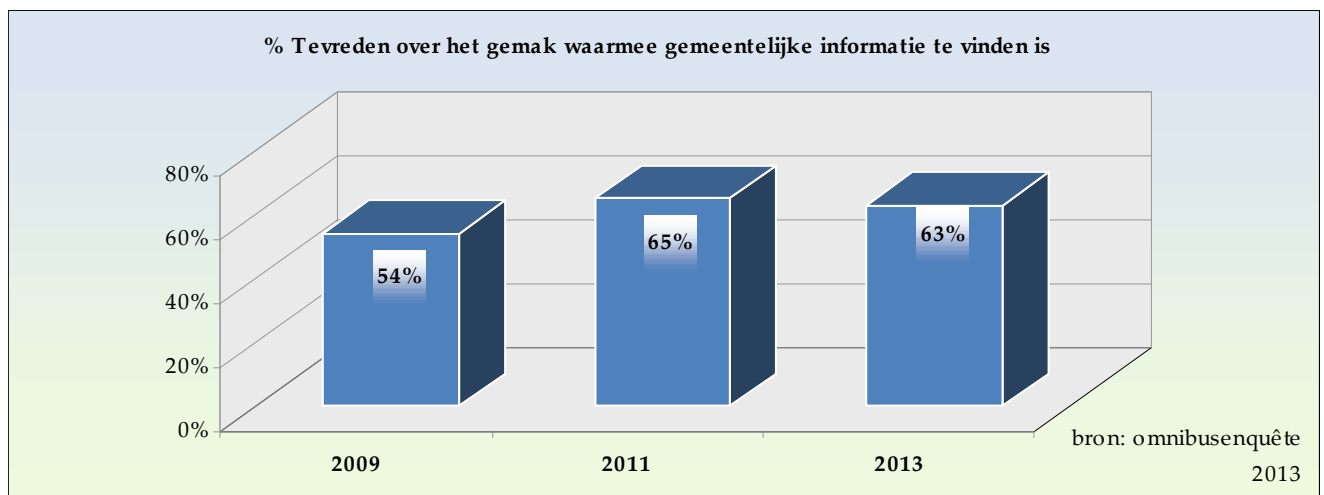
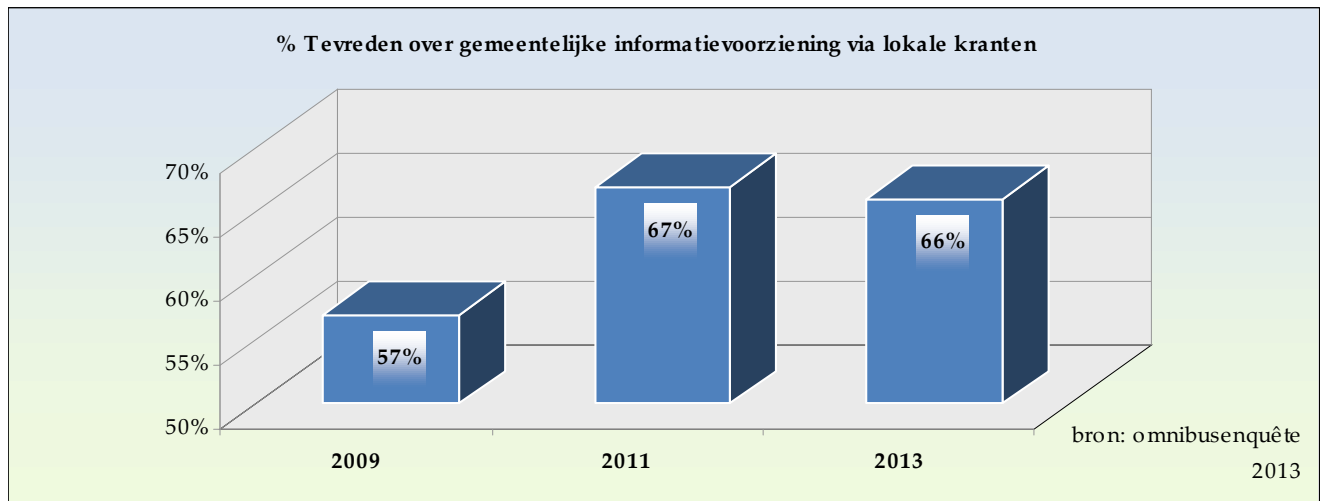
De toepassing van mediationvaardigheden wordt sinds 2009 structureel gehanteerd bij bezwaarzaken. Deze aanpak draagt bij aan een effectieve en efficiënte geschilbehandeling: ongeveer de helft van de zaken wordt ingetrokken, de tijdsbestedingwinst is zo'n 30% en de waardering van burgers is relatief hoog (7,4).

Mediationvaardigheden worden ook in de primaire fase van de besluitvorming toegepast. Inmiddels wordt gemeentelijk samengewerkt in een regionale mediatorspool.

Er is een wetsvoorstel in behandeling om het gebruik van mediation (-vaardigheden) in het bestuursrecht te bevorderen. De hierin opgenomen inspanningsverplichting zal een extra impuls geven aan de informele aanpak.

de PBW's:

De reserve kernen en wijken heeft na verwerking van de dorpsplannen 2013 een saldo van € 134.000,--, vooralsnog wordt hiermee voldaan aan de in de raadsvergadering van 2 juli aangenomen motie om de reserve in stand te houden en te zorgen dat de minimale omvang per 1 januari 2015 minimaal € 100.000,-- is.

Peter van der Terp:
'Alles op afspraak, net als bij de kapper'

Alles op afspraak. Het is de ultieme vorm van dienstverlening die in 2013 is doorgevoerd in de ambtelijke organisatie. Voor een baliebezoek bij de gemeente Steenwijkerland maken burgers nu eenvoudigweg vooraf een afspraak. Online, of telefonisch. 'Zoals je dat ook bij de kapper doet.' Meestal kun je de volgende dag al terecht. 'Lang wachten? Dat hoeft niet meer.'

Wethouder Peter van der Terp heeft positieve ervaringen opgedaan met de verruimde openingstijden van het gemeenteloket in 2013. Hij is er twee collegeperiodes druk mee geweest: 'Per saldo zijn we langer én vaker geopend. Bijvoorbeeld op de donderdagavond tussen zes en acht, gebaseerd op de behoefte van burgers zelf.' Maar steeds vaker wordt gewerkt op afspraak.

Feitelijk is de gemeente 24/7 bereikbaar, omdat steeds meer dienstverlenende processen digitaal worden aangeboden. Uittreksel uit het bevolkingsregister? Een kopie van een bestemmingsplan? Momenteel zijn al ruim zestien producten digitaal verkrijgbaar. Gewoon, thuis, vanuit de luie stoel.

Maar er is meer. 'Straks kun je met je eigen inlogcode de status van je aanvraag volgen. Via mijn gemeente.nl', zegt Van der Terp. 'We hebben het digitale archief, de database, op orde. Nu is het zaak om ook alle post – brieven, mails – digitaal toegankelijk te maken. Het digitaliseren van de dienstverlening is efficiënt, vooral in een grote plattelandsgemeente als Steenwijkerland; wel zo prettig, vanwege de grote afstanden.'

Maatschappelijk effect 21: organiseren eigen kracht inwoners

Wat wilden we bereiken in 2013?	Wat is er bereikt in 2013?	
De dienstverlening wordt verbeterd door de openingstijden te verruimen en aan te passen	De openingstijden in 2013 zijn verruimd. Maandag t/m woensdag van 9.00 tot 18.00 uur; donderdag van 9.00 tot 20.00 uur en vrijdag van 9.00 tot 12.30 uur. Op middagen is er alleen op afspraken gewerkt.	✓
Het verbeteren van de digitale dienstverlening d.m.v. een stijging van het aantal aanvragen van 15% in 2013 ten opzichte van 2012	Het aantal digitale aanvragen in 2013 is iets afgenomen met 28. 2013: 7054 2012: 7082 2011: 7000 2010: 2200	X
Verbetering afhandeling vragen en verzoeken. Doelen in 2013 - minimaal 65 % van alle vragen kan direct afgedaan worden - minimaal 90% van de afspraken heeft een wachttijd van maximaal 5 minuten - 90% van de vrije inloop heeft een wachttijd van maximaal 30 minuten - minimaal 80% van de telefoontjes wordt binnen 30 seconden opgenomen	- In 2013 is 45,7% van de opgenomen telefoontjes in eerste contact afgehandeld. - 80% van de klanten die een afspraak hadden gemaakt, zijn binnen 5 minuten geholpen. - 95,8% van de klanten zijn binnen 30 minuten geholpen. - 72,3% van de telefoontjes is binnen 30 seconden opgenomen.	X
Burgers hebben voldoende invloed op datgene wat de gemeente doet door het nieuwe kanaal sociale media in te schakelen	Twitter is ingezet als social media kanaal. Steenwijkerland werkt met een minimale inzet op het gebied van social media. Burgers krijgen antwoord op belangrijke vragen via dit kanaal.	✓

Ontwikkeling doelstellingen

De Gemeente Steenwijkerland werkt volgens Antwoord©

De gemeente Steenwijkerland heeft het Antwoord© als ontwikkelmodel voor dienstverlening omarmd. Dat houdt in dat de dienstverlening zoveel mogelijk vanuit het klantcontactcentrum (KCC) plaatsvindt via alle beschikbare kanalen. De doelstelling van Antwoord© is dat 80% van alle informatie, producten en diensten aan burgers en bedrijven in één keer wordt afgehandeld.

In 2013 is de bereikbaarheid van de dienstverlening verbeterd door het uitbreiden van de openingstijden waarbij er op de middagen alleen op afspraak is gewerkt. Klanten kunnen zelf bepalen wanneer zij een bezoek willen brengen aan de publieksbalies. De klant kan de afspraak zowel digitaal als telefonisch maken.

Met de digitale dienstverlening is een aanvang gemaakt, enkele e-diensten zijn geïntroduceerd en er worden e-formulieren

aangeboden.

Het aantal digitale aanvragen is licht gedaald. Een tendens die we zien over alle kanalen; het aantal klantcontacten is gedaald o.a . door voorkoming van de herhaalvraag dit omdat in het eerste contact vragen worden afgedaan.

Verdere ontwikkeling van de e-diensten / e-formulieren zal tot aan 2015 voor een verdere daling van de klantcontacten zorgen.

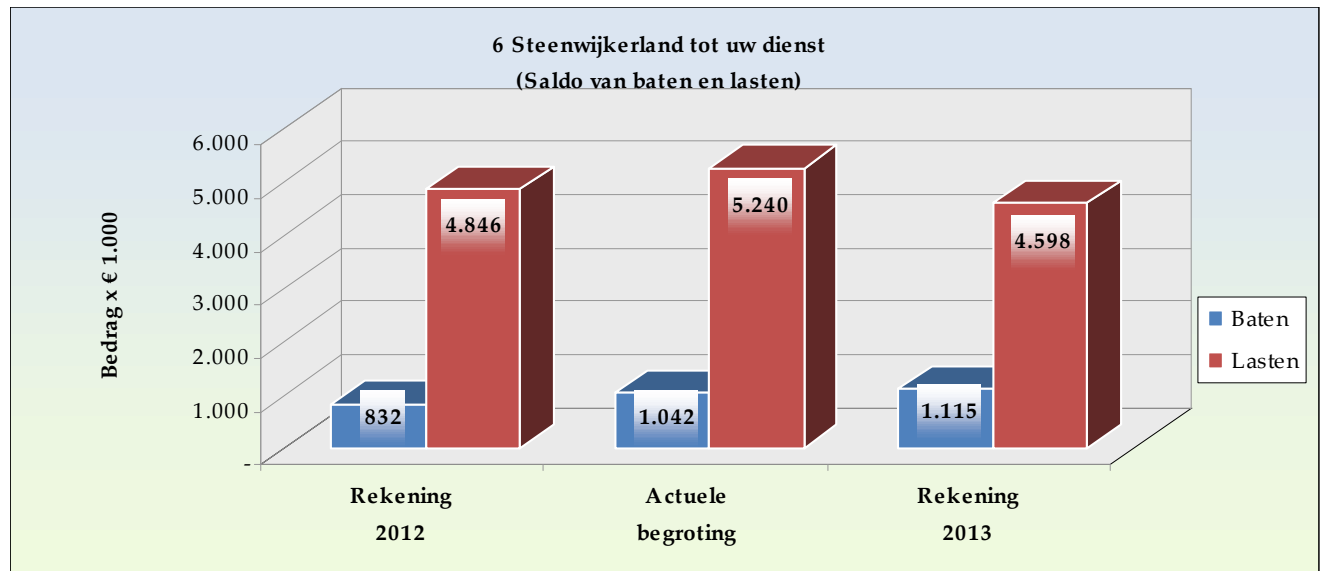
In 2013 is 45,7% van de opgenomen telefoontjes in eerste contact afgehandeld. In het jaar 2012 was dat 44%. Er is dus een stijging waar te nemen. Het totaal afgehandelde klantvragen in eerste contact over de kanalen telefonie en balie is 61,4%.

Het kanaal post wordt in 2014 verder ontwikkeld. Dit wordt samen opgepakt met het project Digitale Postintake.

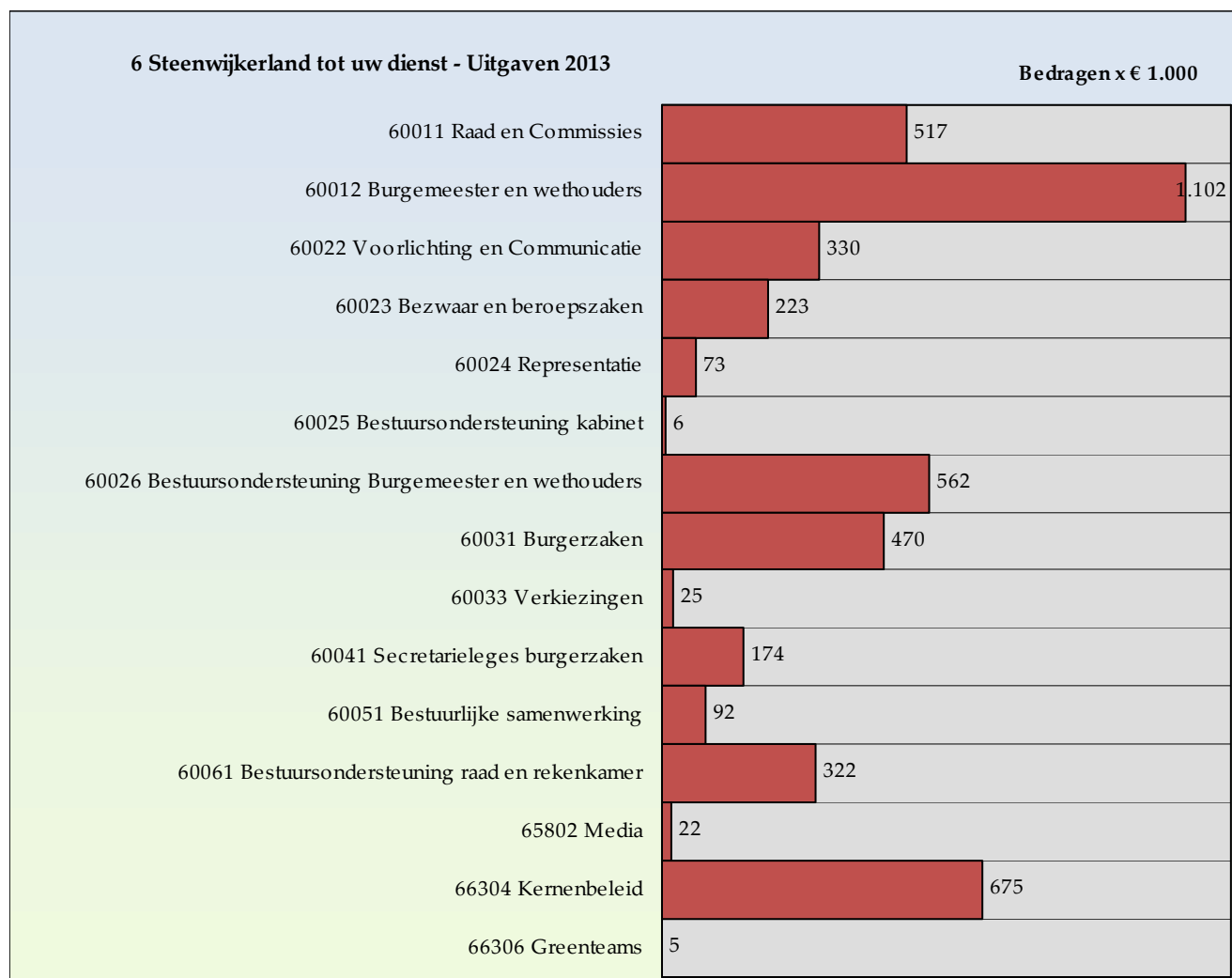
Steenwijkerland heeft twitter succesvol ingezet als social media kanaal. Hierdoor is sprake van een online identiteit die burgers rechtstreeks kunnen benaderen.

Sinds het inzetten van twitter is duidelijk geworden dat de vraag naar interactiviteit stijgt. Op dit moment voorziet team communicatie in het beantwoorden van twitter vragen/klachten.

Overzicht baten en lasten programma Steenwijkerland tot uw dienst

Waarvoor is het geld besteed?

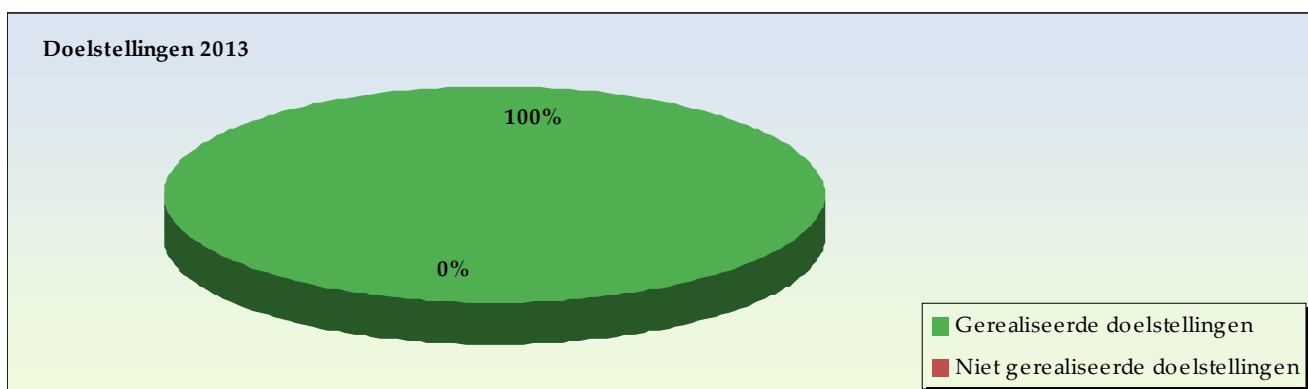

2.7. Steenwijkerland biedt kwaliteit

Waar gaan we voor?

Wij staan voor de opgave de stevige ambities uit het Collegeprogramma te realiseren, ondanks de verminderde financiële ruimte die ons ter beschikking staat. Steenwijkerland biedt kwaliteit is daarmee ondersteunend aan het realiseren van de maatschappelijke effecten in de andere programma's. Daarbij willen we een financieel gezonde gemeente zijn, met acceptabele lasten voor de burger en een goede waardering voor de gemeentelijke organisatie. Wij willen onze ambities verwezenlijken door het benoemen van de volgende drie kwaliteitsnormen:

- We doen het financieel correct.
- We doen het samen.
- We doen het in één keer goed.

Trends en ontwikkelingen

- ▲ Intergemeentelijke samenwerking biedt kansen om de uitvoering en dienstverlening te versterken
- ▲ De snelle ontwikkelingen in de Informatievoorziening bieden kansen voor innovatie en efficiencyverbetering.
- ▼ De drie decentralisaties vanuit het Rijk gaan gepaard met forse bezuinigingen en financiële risico's
- ▼ Beperking investeringsruimte a.g.v. de Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet HOF)
- ▼ Vergrijzing binnen het ambtelijk apparaat treedt op.

Maatschappelijk effect 22: we doen het financieel correct

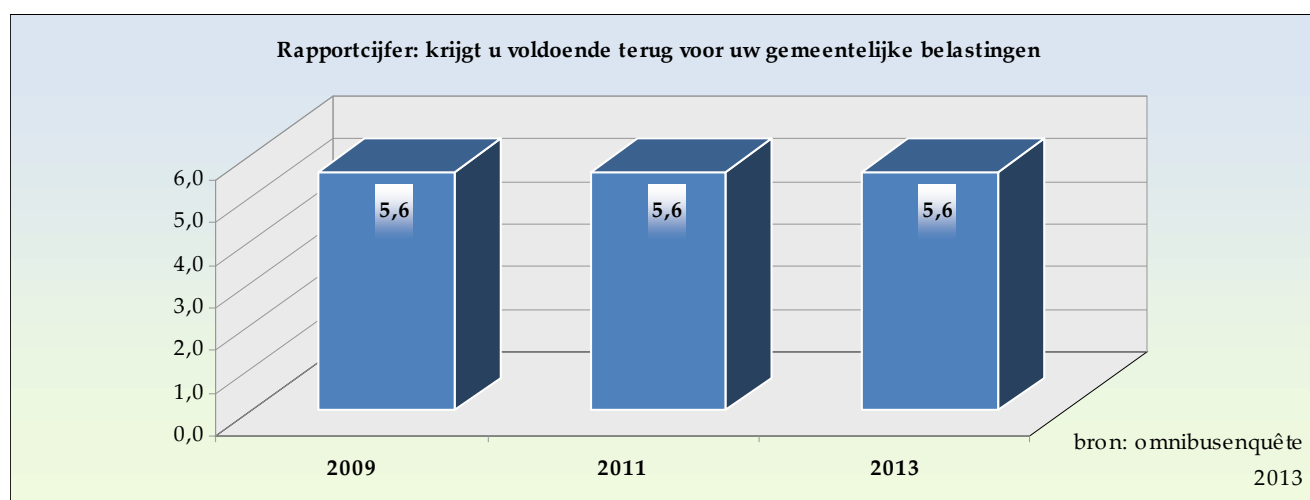
Wat wilden we bereiken in 2013	Wat is er bereikt in 2013	Gehaald? ✓ = gehaald ✗ = niet gehaald
Sluitende meerjarenbegroting 2014 - 2017	In november 2013 is een sluitende meerjarenbegroting 2014 – 2017 vastgesteld. Op basis van deze begroting heeft de provincie besloten dat onze gemeente onder repressief toezicht valt. Dit houdt in dat begrotingswijzigingen geen goedkeuring vooraf behoeven.	✓
Lastendruk in Steenwijkerland bij de goedkoopste helft van allen gemeenten (bij de eerste 225, 2012 plaats 259)	De COELO atlas 2013 geeft een stijging aan van plaats 259 in 2012 naar plaats 224 in 2013	✓
Meerjarenbegroting 2014 – 2017 waarin exploitatielasten 2014 < 2013	De exploitatielasten in de primitieve begroting 2013 en 2014 bedrage resp. € 113,6 en € 105,8 miljoen. De daling is nagenoeg gelijk aan de prognose in de Meerjaren begroting	✓

Maatschappelijk effect 22: we doen het financieel correct

Wat wilden we bereiken in 2013	Wat is er bereikt in 2013	Gehaald? ✓ = gehaald ✗ = niet gehaald
	2013-2016	
Verklaring van getrouwheid bij de jaarstukken van de accountant	De accountant heeft bij de jaarstukken 2012 een goedkeurende verklaring voor zowel de getrouwheid als de rechtsmatigheid afgegeven.	✓

Ontwikkeling doelstellingen

Uit de omnibusenquête 2013 is naar voren gekomen dat het gewenste maatschappelijke effect, namelijk het rapportcijfer over het voldoende terugkrijgen voor de gemeentelijke belastingen niet is behaald, ondanks dat de gewenste resultaten zijn gehaald. De tevredenheid over de hoogte van de gemeentelijke belastingen is blijven steken op een 5,6, gelijk aan 2011, en daarmee onder de doelstelling van 5,8. Via de bijsluiter bij de belastingoplegging en de andere communicatiekanalen is en wordt aandacht besteed aan uitleg. Duidelijk is dat met communicatie alleen de tevredenheid niet kan worden verhoogd. Burgers blijven gemiddeld genomen onvrede houden over de hoogte van de lastendruk. De afgelopen jaren is de inflatiecorrectie consequent toegepast. Verder zijn zowel de toeristenbelasting als de forensenbelasting, belastingen voor niet-inwoners, forsere stijgingen toegepast. Bij de vorming van het nieuwe college in 2014 zal een nieuwe doelstelling moeten worden geformuleerd voor de ontwikkeling van de lastendruk, gekoppeld aan de gewenste tevredenheid van burgers hierover.

Jos van den Nouland: 'Trots op onze sluitende begroting'

Als portefeuillehouder Financiën is wethouder Jos van den Nouland 'ongelofelijk trots' op de sluitende meerjarenbegroting van Steenwijkerland. 'Ondanks de economische toestand van het moment is de gemeente toch in staat plannen te realiseren die behalve reëel ook betaalbaar zijn.'

Steenwijkerland hoort in de middenmoot van alle gemeenten in Nederland. 'De lokale lastendruk is dan ook gemiddeld', zegt Van den Nouland. 'De stijging van de gemeentelijke lasten (afvalstoffenheffing, rioolheffing en onroerende zaakbelasting) is beneden het inflatiepercentage gebleven.' De tot nu toe bekende rijksbezuinigingen zijn verwerkt, de verwachting is dat ook Steenwijkerland straks 'meer met minder middelen' zal moeten doen. 'Deze gemeente is financieel gezond en dat is niet vanzelfsprekend in deze economische tijd.'

Gegeven de omstandigheden heeft de gemeente Steenwijkerland een keurig huishoudboekje, stelt Van den Nouland. 'We zitten in

de zwarte cijfers en hebben de benodigde financiële middelen gereserveerd voor het uitvoeren van nieuwe (rijks)taken. Natuurlijk zijn we wel terughoudender geworden in planvorming, zijn ambities naar beneden bijgesteld.' Ook de provincie Overijssel – wettelijk toezichthouder op de begroting – is positief in de beoordeling. 'We horen bij de top van Overijssel.'

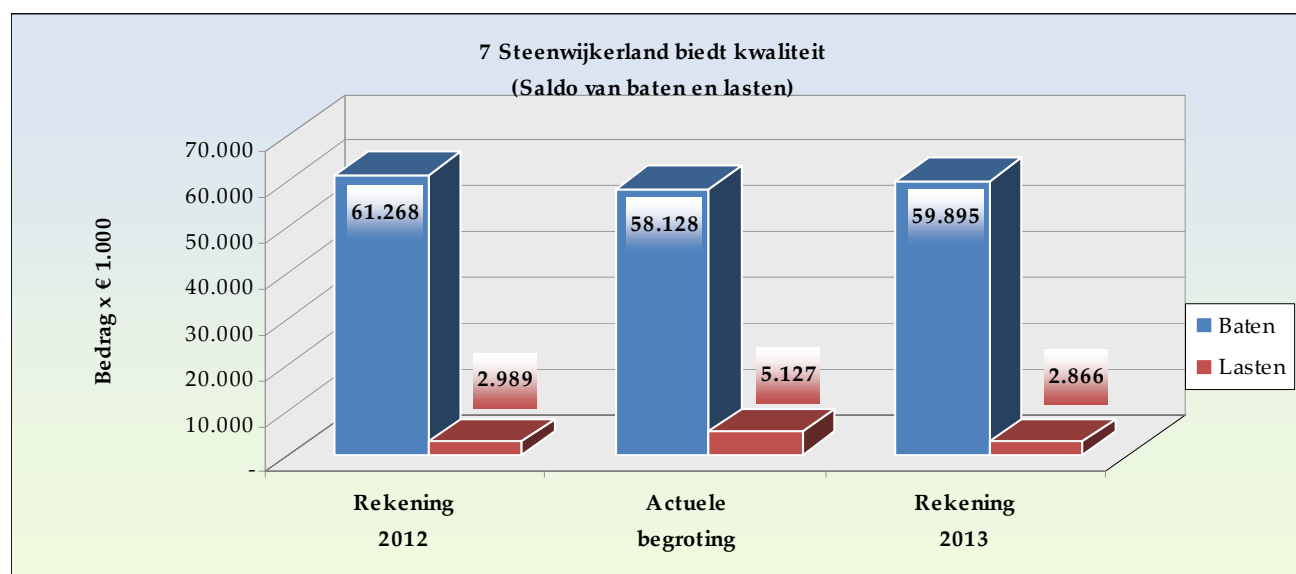
Maatschappelijk effect 23: wij doen het in één keer goed

Wat wilden we bereiken in 2013?	Wat is er bereikt in 2013?	Gehaald? ✓ = gehaald ✗ = niet gehaald
Betrouwbare organisatie: - Uitvoering van de paragraaf bedrijfsvoering	Geen integriteitschendingen of meldingen schending (informatie) beveiliging	✓
Efficiënte organisatie: - uitvoering van de paragraaf bedrijfsvoering	Taakstelling bedrijfsvoering financieel en formatief gerealiseerd, mede door het opstellen van de Strategische Personeelsplanning. Door inzet van informatievoorziening is de bedrijfsvoering verbeterd.	✓
Organisatie van en voor de Steenwijkerlandse samenleving - uitvoering van de paragraaf bedrijfsvoering	Inzet sociale media, vertaling nationale aanbestedingswet en arbeidsmarktprojecten	✓

Ontwikkeling doelstellingen

Op veel terreinen is gewerkt aan de organisatie. Een uitgebreide toelichting is te vinden in de rapportage over de paragraaf bedrijfsvoering. Met de Strategische Personeelsplanning is de sturing op de formatie en daarmee de formatiereductie versterkt. Het project Wendbare organisatie heeft een flinke impuls gegeven aan mobiliteit en ontwikkeling van medewerkers. Met behulp van de informatievoorziening zijn de werkprocessen verder verbeterd. Tegelijkertijd is met volle kracht gewerkt tijdens het laatste volle jaar van het college aan de realisatie van de bestuursprogramma's. De tevredenheid over de gemeentelijke organisatie is licht gedaald, van 6,2 naar 6,1. Daarmee bevindt de tevredenheid zich nog boven de doelstelling en het gemiddelde uit de benchmark.

Overzicht baten en lasten programma Steenwijkerland biedt kwaliteit

Waarvoor is het geld besteed?

7 Steenwijkerland biedt kwaliteit - Uitgaven 2013		Bedragen x € 1.000
60035 Kadaster/vastgoed	256	
63301 Nutsbedrijven	256	
69111 Geldleningen en uitzettingen korter dan 1 jaar	2	
69131 Overige financiële middelen	436	
69141 Geldleningen en uitzettingen >= 1 jaar	0	
69221 Onvoorzien	14	
69301 Uitvoering Wet WOZ	385	
69401 Lasten heffing en invordering gemeentelijke belast	196	
69601 Saldo van kostenplaatsen	1.321	

3. Specifieke paragrafen

3.1 Lokale heffingen

De lokale heffingen zijn in 2013 een belangrijke inkomstenbron voor onze gemeente geweest. Deze inkomsten werden verkregen van burgers en bedrijven, welke gebaseerd zijn op publiekrechtelijke regelingen. Bij het verkrijgen van deze inkomsten is de gemeente aan regels gebonden.

De lokale heffingen zijn dan ook onder te verdelen in twee categorieën:

- de belastingen en
- de rechten.

Belastingen zijn heffingen waar geen aanwijsbare tegenprestatie van de overheid i.c. de gemeente tegenover staat.

Rechten zijn heffingen voor het gebruik van bepaalde werken, diensten of inrichtingen van de overheid. Tegenover de heffing aan de burger staat een tegenprestatie van de overheid i.c. de gemeente. Rechten (rioolrecht, leges) zijn in feite bestemmingsheffingen.

Met betrekking tot de belastingen en heffingen zijn de beleidsuitgangspunten verschillend.

Beleidsuitgangspunt belastingen

De belangrijkste functie van belastingen is de budgettaire functie. Dit houdt in dat de opbrengst van de heffing bedoeld is voor het financieren van collectieve goederen en diensten waarvan de politiek bepaald dat zij algemeen toegankelijk moeten zijn. Te denken valt onder andere aan wegen, onderwijs, politie, etc..

Beleidsuitgangspunt rechten

Door het karakter van de rechten als bestemmingsheffing is er een duidelijke relatie tussen de opbrengst van de rechten en de kosten van de door de gemeente te leveren prestatie. Uitgangspunt is daarom een reden voor kostendekkendheid van de betrokken tegenprestatie. De mate van kostendekkendheid bepaalt in principe het in rekening brengen van het tarief aan de inwoner. Het bepalen van de kostendekkendheid van de diverse producten is geen eenvoudige kwestie omdat de wijze van kostentoekening een belangrijke rol speelt.

Kwijtscheldingsbeleid

Het kwijtscheldingsbeleid is vastgelegd in de Leidraad Invordering Gemeentelijke Belastingen. Kwijtschelding wordt verleend over de onroerende zaakbelastingen, rioolrechten en afvalstoffenheffing (vaste component plus 11 ledigingen grijze container en 4 ledigingen groene container).

In 2013 zijn 1.152 aanvragen binnengekomen, waarvan er 906 deels of volledig zijn gehonoreerd. 244 verzoeken zijn afgewezen. Opgemerkt wordt dat over 2 aanvragen, die in 2013 zijn binnengekomen, nog niet een beslissing was genomen.

bedragen x € 1.000

Kwijtscheldingen	Actuele begroting	Rekening 2013	Vershil	Rekening 2012
Bedrag				
Lasten	- 268	- 245	23 V	- 236
Aantal				
Aantal binnengekomen verzoeken	1.000	1.152	152	1.013
Aantal (deels) gehonoreerde verzoeken	900	844	- 56	864

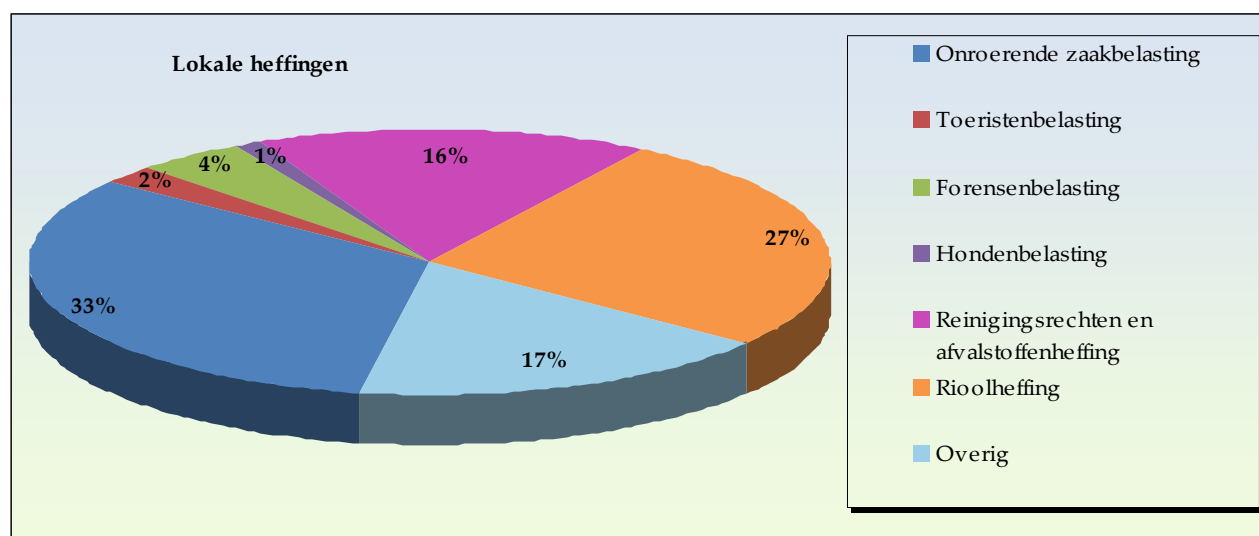
Het totale beeld van de belastingen en heffingen over 2013:

bedragen x € 1.000

Lokale belastingen en heffingen	Actuele begroting	Rekening 2013	Vershil	Rekening 2012
Belastingen				
Forensenbelasting	903	892	- 11 N	759
Hondenbelasting	189	188	- 1 N	188

bedragen x € 1.000

Lokale belastingen en heffingen	Actuele begroting	Rekening 2013	Vershil	Rekening 2012
Onroerende zaakbelasting eigenaren	5.597	5.502	- 95 N	5.399
Onroerende zaakbelasting gebruikers	1.018	1.096	78 V	1.043
Toeristenbelasting	442	452	10 V	457
Totaal Belastingen	8.149	8.130	- 19 N	7.846
Heffingen				
Marktgeden	17	22	4 V	29
Reinigingsrechten en afvalstoffenheffing	3.662	3.250	- 412 N	3.757
Rioolheffing	5.443	5.395	- 48 N	5.599
Totaal Heffingen	9.122	8.666	- 456 N	9.384
Leges en rechten				
Begraafplaatsrechten	453	386	- 67 N	425
Overige leges en rechten	1.944	2.486	542 V	2.187
Secretarieleges burgerzaken	600	578	- 22 N	623
Totaal Leges en rechten	2.996	3.449	453 V	3.235
Totaal Belastingen en heffingen	20.267	20.245	- 22 N	20.465

Woonlasten 2013

In het coalitieakkoord was afgesproken dat de tarieven van de gemeentelijke belastingen alleen maar mogen worden verhoogd met het jaarlijks inflatiepercentage. Een verdere stijging van de tarieven is bespreekbaar, mits de extra middelen worden geïnvesteerd in de kwaliteit van het voorzieningenniveau, c.q. de sociale infrastructuur van de gemeente Steenwijkerland.

De tariefstijgingen 2013 leiden voor wat betreft de belangrijkste tarieven tot het volgende beeld. Op basis van een woningwaarde van € 213.000 (2012) en € 207.000 (2013).

Woonlasten eigenaar en gebruiker	2013	2012	Lasten- stijging (€)	Lasten- stijging (%)
Eigenaar en gebruiker				
OZB eigenaar	€ 202,28	€ 198,51	€ 3,77	1,9%
Afvalstoffenheffing	€ 200,26	€ 204,88	-€ 4,62	-2,3%
Rioolrechten/rioolheffing	€ 252,99	€ 260,27	-€ 7,28	-2,8%
Woonlasten eigenaar en gebruiker	€ 655,53	€ 663,66	-€ 8,13	-1,2%
Gebruiker				
Afvalstoffenheffing	€ 200,26	€ 204,88	-€ 4,62	-2,3%
Rioolrechten/rioolheffing	€ 109,95	€ 112,90	-€ 2,95	-2,6%
Woonlasten gebruiker	€ 310,21	€ 317,78	-€ 7,57	-2,4%

De lokale belastingdruk voor eigenaar en gebruiker is met ruim € 8,- afgenomen. Dit is onder andere een gevolg is van de hertaxatie en verlaging van de vaste component in de afvalstoffenheffing en rioolrechten. Bij de afvalstoffenheffing speelt de invoering van omgekeerd inzamelen een rol. Met ingang van 2013 hanteert de gemeente Steenwijkerland het begrip rioolheffing. Nu worden ook onbebouwde percelen hiervoor aangeslagen. Er is sprake van waterbeheer in de ruimste zin van het woord en niet alleen meer van het afvoeren en verwerken van rioolwater. Verder moet worden opgemerkt dat na vaststelling van de begroting 2013-2016, de tarieven voor de afvalstoffenheffing en rioolheffing nog zijn aangepast als gevolg van moties. Deze zijn in bovenstaand overzicht verwerkt.

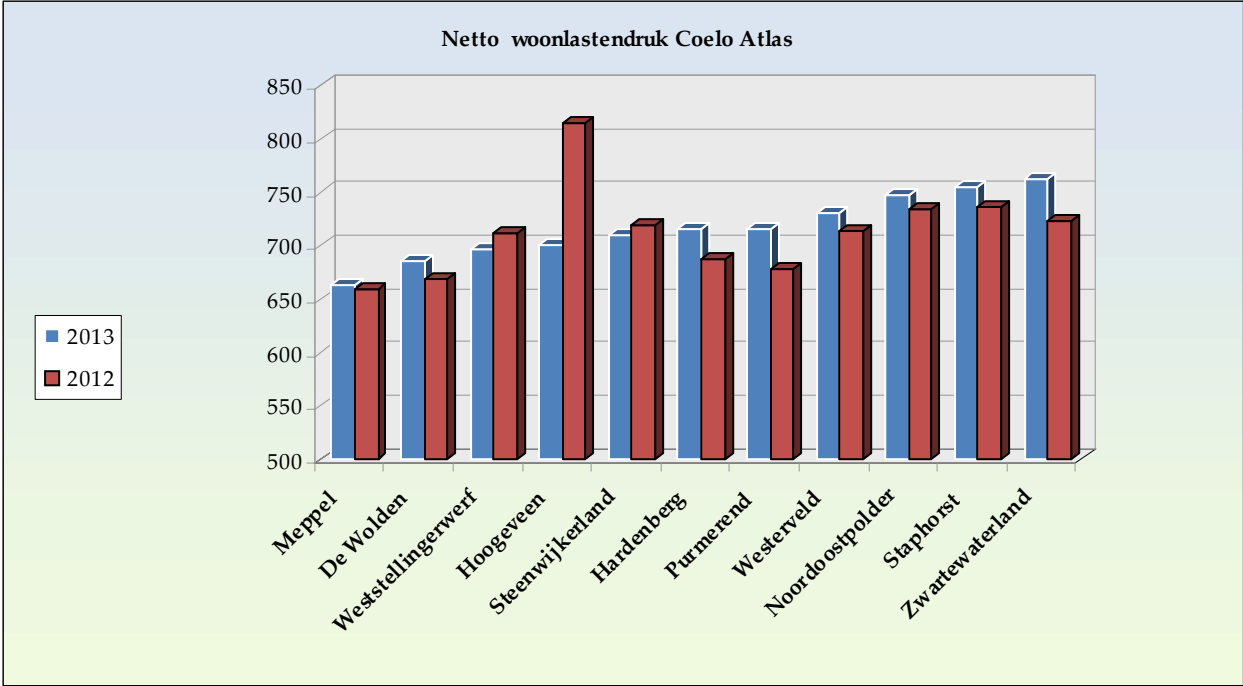
Netto woonlastendruk

In het bestuursprogramma Steenwijkerland biedt kwaliteit is aangegeven dat de gemeente Steenwijkerland voor wat betreft de lastendruk op landelijk niveau bij de eerste 225 gemeenten wil behoren.

Netto woonlastendruk Coelo Atlas	2013	2012	Ranglijst 2013	Ranglijst 2012
Meppel	663	659	132	133
De Wolden	686	669	163	151
Weststellingwerf	696	711	183	235
Hoogeveen	700	815	193	393
Steenwijkerland	709	720	214	259
Hardenberg	715	687	224	183
Purmerend	715	678	225	169
Westerveld	730	713	249	242
Noordoostpolder	747	735	288	299
Staphorst	755	736	306	302
Zwartewaterland	763	723	314	263

We kunnen vaststellen deze doelstelling door stijging van plaats 259 naar 214 is behaald.

Geen duidelijkheid wordt gegeven in de verschillen in ligging, omvang infrastructuur etc. van de verschillende gemeenten. De lastendruk in Steenwijkerland wordt negatief beïnvloed door de niet 100% kostendekkendheid op leges begraafrechten, het op onderdelen aanleggen van riolering op fundering ter voorkoming van verzakkingen, de uitgestrektheid van het gebied etc.

3.2 Verbonden partijen

In 2006 is de "Nota Verbonden partijen" vastgesteld. Het proces van deelnemingen is een dynamisch gebeuren. Daarom treft u hieronder de belangrijkste resultaten en wijzigingen aan welke binnen de kader van de reeds vastgestelde nota passen.

Bij de begroting is aangegeven welke voornemens de gemeente had voor wat het aandelenbezit betreft.

Het doel van ons aandelenbezit bij de diverse nutsbedrijven, Rova en de Bank Nederlandse Gemeenten was het streven om een zo hoog mogelijk rendement in de vorm van dividend te verwerven.

De visie van ons certificatenbezit bij Dataland moet leiden tot het op korte termijn verlagen van de lastendruk bij verzoeken om gebouwgegevens en het verbeteren van de kwaliteit van de eigen vastgoedgegevens.

Landelijke, regionale of plaatselijke ontwikkelingen hebben in 2013 geen aanleiding gegeven dit standpunt los te laten en over te gaan tot vervreemding.

Inmiddels zijn van de BNG, Enexis en Vitens de jaarstukken over 2013 ontvangen, welke in de diverse aandeelhoudersvergaderingen in april 2014 zijn vastgesteld. Van deze verbonden partijen zijn dan ook de laatst bekende cijfers worden opgenomen. Bij de overige verbonden partijen moeten de jaarstukken over 2013 nog worden ontvangen en vastgesteld in de diverse Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders. Daarom zijn bij het onderdeel vermogenspositie en resultaat de gegevens over 2012 vermeld.

In december 2013 is op initiatief van de raad een rekenkameronderzoek gestart naar verbonden partijen. Het onderzoek richt zich op de sturing, controle en de mate waarin informatie de raad helpt om voldoende grip te organiseren op verbonden partijen. De nota verbonden partijen is gebaseerd op artikel 1 van het BBV 2004. De gemeente Steenwijkerland hanteert hierbij de enge definitie. De resultaten van het onderzoek zijn nog niet beschikbaar en deze paragraaf is dan ook op basis van de uitgangspunten weergegeven in de begroting opgesteld.

Verbonden partijen zijn deelnemingen waarbij de gemeente een financieel en bestuurlijk belang heeft.

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten

Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap (niet beursgenoteerd)
Betrokkenen	Nederlandse overheden (50% rijk/50% gemeenten, provincies en waterschappen)
<i>Doelstelling deelname/Openbaar belang</i>	
Programma	Steenwijkerland biedt kwaliteit
Missie/doelstellingen/activiteiten	Door de gespecialiseerde dienstverlening bijdragen aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
<i>Bestuurlijk en financieel belang</i>	
Aantal aandelen	De gemeente Steenwijkerland bezit 129.675 stuks aandelen à € 2,50
Zeggenschap	Het aantal stemmen in het totaal aandelenvermogen betreft 0,2385%.
<i>Vermogen/resultaat verbonden partij</i>	
Vermogenspositie	Eigen vermogen per 1-1-2013 € 2.752 mln. Eigen vermogen per 31-12-2013 € 3.430 mln. Vreemd vermogen per 1-1-2013 € 139.443 mln. Vreemd vermogen per 31-12-2013 € 127.721 mln. Achtergestelde schulden per 1-1-2013 € 33 mln. Achtergestelde schulden per 31-12-2013 € 23 mln.
Resultaat over 2013	€ 283 mln. (na belastingen) € 397 mln. (voor belastingen)
<i>Financiële effecten voor gemeentebegroting2013</i>	
	Ontvangen dividenduitkering over 2012 € 193.215,75.
<i>Veranderingen gedurende het begrotingsjaar</i>	
	In het begrotingsjaar hebben zich geen veranderingen

	voorgedaan in het belang van de aandeelhouders in de BNG bank.
<i>Beleidsontwikkelingen</i>	
	<p>Het aandelenbezit heeft voor de gemeente Steenwijkerland een duurzaam karakter.</p> <p>De BNG heeft het uitkeringspercentage, 50% van de nettowinst met ingang van 2012 naar beneden bijgesteld tot 25%. Een gevolg hiervan is dat de gemeente over 2013 een dividenduitkering ontvangt van € 164.687,25. Met ingang van 2014 zijn de gemeenten verplicht gaan schatkistbankieren.</p> <p>Eind 2013 is duidelijk geworden dat de BNG valt onder direct toezicht van de ECB in het kader van het Single Supervisory Mechanism en onderworpen wordt aan een "comprehensive risk assessment" die wordt uitgevoerd om de kwaliteit van de balans te onderzoeken.</p> <p>Voor 2014 verwacht de BNG dat het resultaat iets lager zal uitvallen dan over 2013.</p>

Enexis N.V.

Vestigingsplaats	Den Bosch
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap (niet beursgenoteerd)
Betrokkenen	Provincies Noord-Brabant, Limburg, Overijssel, Drenthe, Groningen, Flevoland, Friesland en diverse gemeenten in deze provincies.
<i>Doelstelling deelname/openbaar belang</i>	
Programma	Steenwijkerland biedt kwaliteit
Missie/doelstellingen/activiteiten	De vennootschap heeft als doel werkzaam te zijn op het gebied van de energievoorziening, communicatiesystemen en -diensten, de zorg voor een schoon en gezond milieu, de afvalverwijdering en -verwerking en de voorziening in andere goederen of diensten die hiermee samenhangen of daaraan verwant zijn.
<i>Bestuurlijk en financieel belang</i>	
Aantal aandelen	De gemeente Steenwijkerland bezit 290.683 stuks aandelen à € 1,-
Zeggenschap	Het aantal stemmen in het totaal aandelenvermogen betreft 0,1944%.
<i>Vermogen/resultaat verbonden partij</i>	
Vermogenspositie	Eigen vermogen per 31-12-2013 € 3.370,1 mln. Vreemd vermogen per 31-12-2013 € 1.642,7mln.
Resultaat over 2013	€ 239,1 mln. (na belastingen) € 314,6 mln. (voor belastingen)
Solvabiliteit	53,8%
<i>Financiële effecten voor gemeentebegroting 2013</i>	
	<p>Ontvangen rente:</p> <ul style="list-style-type: none"> - verstrekte achtergestelde leningen € 36.756,20; - verstrekte bruglening B € 39.852,11; - verstrekte bruglening C € 45.198,13; - verstrekte bruglening D € 48.989,94. <p>Ontvangen aflossing bruglening B € 973.002,71 en vergoeding in verband met vervroegde aflossing lening B € 23.957,56.</p> <p>Ontvangen dividenduitkering over 2012 € 222.588,62.</p>
<i>Beleidsontwikkelingen</i>	
	Enexis heeft een 4-tal speerpunten benoemd waar zij zich

	de komende jaren op wil concentreren, te weten kosten, klanten, storting en leiderschap.
--	--

N.V. Rendo Holding

Vestigingsplaats	Meppel
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap (niet beursgenoteerd)
Betrokkenen	Gemeenten Hoogeveen, Meppel, Staphorst, Zwartewaterland, Steenwijkerland, Coevorden, Hardenberg, Westerveld en De Wolden.
<i>Doelstelling deelname/openbaar belang</i>	
Programma	Steenwijkerland biedt kwaliteit
Missie/doelstellingen/activiteiten	De vennootschap is bevoegd tot het verrichten van alle handelingen die dienstig kunnen zijn tot de verwezenlijking van haar doel, daaronder begrepen het samenwerken met, het deelnemen in het kapitaal van, het besturen of medebesturen van en het toezicht houden op een rechtspersoon die een nutsbedrijf exploiteert dan wel uit hoofde van haar doel ten behoeve van een openbare nutsvoorziening werkzaam is, alsmede het overnemen van een nutsbedrijf.
<i>Bestuurlijk en financieel belang</i>	
Aantal aandelen	De gemeente Steenwijkerland bezit 198 stuks aandelen à € 453,78.
Zeggenschap	Het aantal stemmen in het totaal aandelenvermogen betreft 19,9%.
<i>Vermogen/resultaat verbonden partij</i>	
Vermogenspositie	Eigen vermogen per 31-12-2012 € 52,1 mln. Vreemd vermogen per 31-12-2012: - 43,1 mln. langlopende leningen; - 45,6 mln. kortlopende leningen en - 3,8 voorzieningen.
Resultaat over 2012	€ 16,7 mln. verlies in verband met bijzondere waardedaling van verstrekte leningen, c.q. faillissement SGI; Resultaat normale bedrijfsvoering over 2012 bedroeg € 12,8 mln. voor belastingen.
<i>Financiële effecten voor gemeentebegroting 2013</i>	
	Ontvangen dividenduitkering €1.718.264,37. (2012)
Solvabiliteit	36%
<i>Beleidsontwikkelingen</i>	
	Voor 2014 is een jaarlijkse dividenduitkering, € 7,5 mln. gegarandeerd. In de 2 ^e helft van 2014 zal het dividendbeleid worden geëvalueerd. Binnenkort zal de rechter zich buigen over de diverse rechtszaken die spelen. Het is nog niet bekend wat voor boete de Autoriteit Consument en Markt de Rendo zal opleggen, omdat zij een aantal zaken niet op orde had. De Rendo maakt gebruik van de zgn. "inkeerregeling". Inmiddels zijn deze zaken geregeld, te weten de compliance, statuten, raad van commissarissen, etc..

Vitens N.V.

Vestigingsplaats	Utrecht
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap (niet beursgenoteerd)
Betrokkenen	Provincies Overijssel, Utrecht, Flevoland, Gelderland, Drenthe en Friesland en gemeenten in deze provincies.
<i>Doelstelling deelname/openbaar belang</i>	

Programma	Steenwijkerland biedt kwaliteit
Missie/doelstellingen/activiteiten	De vennootschap heeft ten doel de uitoefening van een publiek (drink)waterbedrijf, daaronder begrepen de winning, transport, verkoop en distributie van water, alsmede het verrichten van alles wat met de publieke watervoorziening verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord.
<i>Bestuurlijk en financieel belang</i>	
Aantal aandelen	De gemeente Steenwijkerland bezit 60.227 stuks aandelen á € 56,50
Zeggenschap	Het aantal stemmen in het totaal aandelenvermogen betreft 1,042%.
<i>Vermogen/resultaat verbonden partij</i>	
Vermogenspositie	Eigen vermogen per 31-12-2013 € 438,3 mln. Vreemd vermogen per 31-12-2013 € 1.043,4 mln.
Resultaat over 2013 (toe te rekenen aan de aandeelhouders)	€ 39,3 mln.
Solvabiliteit	25,6%
<i>Financiële effecten voor gemeentebegroting 2013</i>	
	Ontvangen dividenduitkering van € 163.817; Ontvangen aflossing € 263.880,-; Ontvangen rentevergoeding € 111.598,37 .
<i>Beleidsontwikkelingen</i>	
	Invoering degressief tarief belasting op leidingwater met ingang van 1 juli 2014 en zal het verbruik van maximaal 300 m3 worden geschrapt.

N.V. Rova Holding

Vestigingsplaats	Zwolle
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap (niet beursgenoteerd)
Betrokkenen	Afvalverwijdering Utrecht, gemeenten in West Overijssel, Amersfoort, Meppel, Apeldoorn, Oost-Gelre, Twenterand, Urk, Aalten, Olst-Wijhe en Winterswijk.
<i>Doelstelling deelname/openbaar belang</i>	
Programma	Duurzaam
Missie/doelstellingen/activiteiten	Het op financieel, milieutechnisch en maatschappelijk verantwoorde wijze exploreren en exploiteren van afvalzorgplicht van gemeenten.
<i>Bestuurlijk en financieel belang</i>	
Aantal aandelen	De gemeente Steenwijkerland bezit 579 stuks aandelen á € 113,45.
Zeggenschap	Op grond van haar aandelenbelang kan de gemeente 6,69% van het totaal aantal stemmen aandelen A uitbrengen.
<i>Vermogen/resultaat verbonden partij</i>	
Vermogenspositie	Eigen vermogen per 31-12-2012 € 22,3 mln. Vreemd vermogen per 31-12-2012: - langlopende achtergestelde leningen € 12,3 mln; - kortlopende schulden € 5,911 mln. en - voorzieningen € 2,826 mln.
Resultaat over 2012	€ 5,204 mln. (na belastingen); € 6,172 mln. (voor belastingen).
<i>Financiële effecten voor gemeentebegroting 2013</i>	
	Ontvangen dividenduitkering van € 276.044,- en rentevergoeding van € 80.885,03. In verband met de verkoop van het onderdeel bedrijfsafval

	aan Remondis Nederland B.V. is in 2013 een bedrag van € 133.626,24 ontvangen in de vorm van interim-dividend.
<i>Beleidsontwikkelingen</i>	
	In 2014 wordt verwacht dat het resterende deel van de verkoopopbrengst van het onderdeel bedrijfsafval aan Remondis Nederland B.V. zal worden uitgekeerd. Uitbreiding aandelenpakket i.v.m. uitbesteding diensten, alsmede invoeren omgekeerd inzamelen van afval. Herijking zal plaatsvinden eens in de vijf jaar.

N.V. Wadinko

Vestigingsplaats	Zwolle
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap (niet beursgenoteerd)
Betrokkenen	Provincie Overijssel en 20 gemeenten in Overijssel plus gemeenten Meppel, Noordoostpolder, Urk en Westerveld.
<i>Doelstelling deelname/openbaar belang</i>	
Programma	Steenwijkerland biedt kwaliteit
Missie/doelstellingen/activiteiten	Het deelnemen in en het directie voeren over andere ondernemingen die bij voorkeur werkzaam zijn in de provincie Overijssel, waaronder bedrijven die werkzaam zijn op het gebied van kunststoffen en milieutechnieken en het bevorderen van de werkgelegenheid in de provincie, één en ander in de ruimste zin van het woord.
<i>Bestuurlijk en financieel belang</i>	
Aantal aandelen	De gemeente Steenwijkerland bezit 130 stuks aandelen à € 100,--.
Zeggenschap	Het nominale aandelenvermogen voor Steenwijkerland bedraagt € 13.000,-- en komt overeen met 5% van het totale aandelenbelang.
<i>Vermogen/resultaat verbonden partij</i>	
Vermogenspositie	Eigen vermogen per 31-12-2012 € 48,7 mln. Vreemd vermogen per 31-12-2012 € 0,029 mln.
Resultaat over 2012	€ 0,793 mln.
<i>Financiële effecten voor gemeentebegroting 2013</i>	
	Ontvangen dividenduitkering € 65.000,--.
<i>Beleidsontwikkelingen</i>	
	Verhoging van de ondergrens van het eigen vermogen tot 60 mln. en instellen van een buffer van 15 mln. aan liquide middelen voordat overgegaan wordt tot een dividenduitkering aan de aandeelhouders. Verdere profilering van Wadinko bij relevante partijen. Afsproken is dat in 2016 een evaluatie van activiteiten van Wadinko zal plaatsvinden. In tegenstelling tot dit besluit wordt nu voorgesteld om voor de jaren 2013 tot en met 2017 een dividenduitkering van € 1.194.500,-- te doen. Voor onze gemeente betekent dit een jaarlijkse dividenduitkering van € 65.000,--.

N.V. Noordwestgroep

Vestigingsplaats	Steenwijk
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap (niet beursgenoteerd)
Betrokkenen	Gemeente Steenwijkerland
<i>Doelstelling deelname/openbaar belang</i>	
Programma	Steenwijkerland werkt en leert
Missie/doelstelling/activiteiten	Het doel van de vennootschap is op sociaal-economisch verantwoorde wijze inwoners van de gemeente Steenwijkerland met een grote afstand tot de

	arbeidsmarkt toe te leiden naar betaalde arbeid.
<i>Bestuurlijk en financieel belang</i>	
Aantal aandelen	De gemeente Steenwijkerland bezit thans 100% van de uitgegeven aandelen, zijnde 1.200 stuks aandelen à € 453,78.
Zeggenschap	Zie boven.
<i>Vermogen/resultaat verbonden partij</i>	
Vermogenspositie	Eigen vermogen per 31-12-2012 € 1,302 mln. Vreemd vermogen per 31-12-2012: - voorzieningen € 0,847 mln.; - langlopende leningen € 0,096 mln.; - kortlopende leningen € 1,906 mln..
Resultaat over 2012	Winst van € 257.000,--.
<i>Financiële effecten voor gemeentebegroting2013</i>	
	Over 2013 is geen dividenduitkering ontvangen. Wel is in 2013 een bedrag betaald van € 9.857.348,25 voor bijdragen en geleverde diensten.
<i>Beleidsontwikkelingen</i>	
	Uitbreiding dienstenpakket door het bezorgen van post. Verlaging subsidiebudget. Op lange termijn zal de sociale werkvoorziening worden teruggebracht tot 30% van het huidige budget. Voor personen die zijn aangewezen op beschermt werken zal dan nog een vergoeding worden ontvangen.

Attero N.V.

Vestigingsplaats	Den Bosch
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap (niet beursgenoteerd)
Betrokkenen	Provincies Noord-Brabant, Limburg, Overijssel, Drenthe, Groningen, Flevoland, Friesland en diverse gemeenten in deze provincies.
<i>Doelstelling deelname/openbaar belang</i>	
Programma	Steenwijkerland biedt kwaliteit
Missie/doelstelling/activiteiten	Het op financieel, milieutechnisch en maatschappelijk verantwoorde wijze exploreren en exploiteren van afval.
<i>Bestuurlijk en financieel belang</i>	
Aantal aandelen	290.683 stuks à € 0,01
Zeggenschap	0,19%
<i>Vermogen/resultaat verbonden partij</i>	
Vermogenspositie	Eigen vermogen per 31-12-2012 € 273,492 mln. Vreemd vermogen per 31-12-2012 € mln.
Resultaat over 2012	€ 8,092 mln. (na belastingen), waarvan toe te rekenen aan de aandeelhouders € 4,092 mln.
Solvabiliteit	35,3%
<i>Financiële effecten voor gemeentebegroting2013</i>	
	Ontvangen dividenduitkering € 14.578,30.
<i>Beleidsontwikkelingen</i>	
	Tot en met 2013 is een garantie afgegeven dat jaarlijks minimaal € 7,5 miljoen aan de aandeelhouders zal worden uitgekeerd in de vorm van dividend. Eind 2013 is het besluit genomen dat Attero zal worden verkocht aan Waterland. Medio mei 2014 zal de afwikkeling van dit proces plaatsvinden. Over 2013 zal de gemeente geen dividenduitkering ontvangen. Dit in tegenstelling tot de afgegeven garantie. In 2014 wordt een verkoopopbrengst van € 307.000,--

	verwacht. Verder wordt in 2015 een bedrag van € 18.500,- - en in 2019 € 7.800,-- verwacht in verband met de afwikkeling van de verkooptransactie.

B.V. Dataland

Vestigingsplaats	Gouda
Rechtsvorm	Besloten vennootschap
Betrokkenen	Gemeenten in ons land
<i>Doelstelling deelname/openbaar belang</i>	
Programma	Steenwijkerland tot uw dienst
Missie/doelstellingen/activiteiten	Het ontsluiten van gemeentelijk vastgoed- en geo- informatie voor marktpartijen en andere overheidsorganisaties.
<i>Bestuurlijk en financieel belang</i>	
Aantal aandelen	De gemeente Steenwijkerland bezit 22.640 certificaten à € 0,10 per certificaat.
Zeggenschap	Participatie geschiedt door de eenmalige aankoop van certificaten naar ratio van het aantal gebouwen in de gemeente. Hiermee krijgt de gemeente zeggenschap over het beleid van Dataland.
<i>Vermogen/resultaat verbonden partij</i>	
Vermogenspositie	Eigen vermogen per 31-12-2012 € 273.158,--. Vreemd vermogen per 31-12-2012 € 327.233,--.
Resultaat over 2012	€ 128.265,--.
<i>Financiële effecten voor gemeentebegroting 2013</i>	
	De gemeente heeft geen financiële uitkering in 2013 ontvangen.
<i>Beleidsontwikkelingen</i>	
	N.v.t.

GGD IJsselland

Vestigingsplaats	Zwolle
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Betrokkenen	Gemeenten in West-Overijssel
<i>Doelstelling deelname/openbaar belang</i>	
Programma	Werk en leert/Leeft/Duurzaam
Missie/doelstellingen/activiteiten	De Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD) bewaakt, beschermt, bevordert de gezondheid van 430.000 inwoners in twaalf gemeenten in de regio IJsselland. De GGD IJsselland is het centrale punt waar bewoners, gemeenten en samenwerkingspartners terecht kunnen met al hun vragen en vraagstukken op het gebied van de openbare gezondheidszorg.
<i>Financiële effecten voor gemeentebegroting 2013</i>	
	Betaalde vaste bijdrage incl. bestuurskosten € 738.758,--. Daarnaast is een bedrag betaald van ruim € 337.000,-- voor diverse projecten, zoals Kind in de kern, preventieve leefstijl, etc..
<i>Beleidsontwikkelingen</i>	
	Transitie jeugdzorg. In deze transitie is sprake van het overdragen van de verantwoordelijkheid voor en financiering van alle jeugdzorg van provincie naar gemeenten. Daarnaast vindt een transformatie plaats om de zorg voor de jeugd en hun opvoeders te veranderen en te verbeteren.

Veiligheidsregio IJsselland

Vestigingsplaats	Zwolle
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Betrokkenen	Gemeenten in West Overijssel
<i>Doelstelling deelname/openbaar belang</i>	
Programma	Leeft/Schoon, heel en veilig
Missie/doelstellingen/activiteiten	De veiligheidsregio is ingesteld om de inwoners van onze regio beter te beschermen tegen de risico's van branden, rampen en crises. Dat gebeurt door samen te werken en te zorgen dat we, steeds beter, voorbereid zijn op het bestrijden van rampen. Op deze manier worden de steeds groter wordende risico's beter onder controle gehouden.
<i>Financiële effecten voor gemeentebegroting 2013</i>	
	In 2013 is een regionale bijdrage van € 348.643,-- betaald. Daarnaast is voor detachering € 67.660,--; auto Kio Sorrento € 70.425,37 en overige kosten (o.a. opleiding/grijpredding-pakken) € 59.325,--betaald.
<i>Beleidsontwikkelingen</i>	
	Geen.

Intergemeentelijke Sociale Dienst Steenwijkerland en Westerveld

Vestigingsplaats	Steenwijk
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Betrokkenen	Gemeenten Steenwijkerland en Westerveld
<i>Doelstelling deelname/openbaar belang</i>	
Programma	Steenwijkerland werkt en leert
Missie/doelstellingen/activiteiten	Het samenwerkingsverband Werk en Inkomen is ingesteld om door middel van vergaande samenwerking op het gebied van de uitvoering van Wet Werk en Bijstand en aanverwante wetten de kwaliteit van de dienstverlening te verbeteren, de kwetsbaarheid te verminderen en de efficiëntie te verhogen.
<i>Financiële effecten voor gemeentebegroting</i>	
	In 2013 is € 16.608.602,-- incl. apparaatskosten betaald. Verder is nog een bedrag betaald voor afrekening 2012 van € 1.029.317,34 en overige kosten € 79.158,--.
<i>Beleidsontwikkelingen</i>	
	Vergaande samenwerking met de Noordwestgroep.

Regionale Uitvoeringsdienst IJsselland (RUD)

Vestigingsplaats	Zwolle
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Betrokkenen	Provincie Overijssel en de gemeenten Dalfsen, Deventer, Hardenberg, Kampen, Olst-Wijhe, Ommen, Raalte, Staphorst, Steenwijkerland, Zwartewaterland en Zwolle.
<i>Doelstelling deelname/openbaar belang</i>	
Programma	Steenwijkerland duurzaam
Missie/doelstellingen/activiteiten	Opheffen kwetsbaarheid van de individuele organisaties en verbetering van een efficiënte kwaliteitsverbetering in de taakuitvoering.
<i>Financiële effecten voor gemeentebegroting</i>	
	In 2013 is een bedrag betaald van €49.953,-- aan de gemeente Ost-Wijhe.
<i>Beleidsontwikkelingen</i>	
	In 2014 zal en totale evaluatie van de

	bestuursovereenkomst plaatsvinden. Uitgangspunt hierbij is de stand van zaken van de samenwerking op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving op 1 januari 2013.
--	--

GovUnited

Vestigingsplaats	Hilversum
Rechtsvorm	Stichting
Betrokkenen	Gemeenten Aa en Hunze, Berkelland, Hilversum, Middelburg, Rheden, Renkum, Steenwijkerland, Terneuzen, Teylingen, Uithoorn, Utrecht, Werkendam, Westerveld, Winterswijk en Zutphen.
<i>Doelstelling deelname/openbaar belang</i>	
Programma	Steenwijkerland tot uw dienst
Missie/doelstellingen/activiteiten	Door de expertise en de slagkracht van afzonderlijke gemeenten te bundelen en samen te werken, worden ambities op het gebied van de e-overheid op een efficiënte wijze gerealiseerd.
<i>Financiële effecten voor gemeentebegroting</i>	
	De gemeente heeft in 2013 een contributie van € 10.000,- betaald. De contributie wordt gebruikt om deelnemende gemeenten te begeleiden bij de implementatie van de iNUP-bouwstenen , om het samenwerkingsplatform te faciliteren, themasessies, gebruikersdagen en workshops te organiseren en voor de ontwikkeling van nieuwe business cases die gemeenten ondersteunen in het leveren van betere dienstverlening tegen lagere kosten. Als een deelnemer gebruik wil maken van bijvoorbeeld de ICT-voorzieningen die zijn ontwikkeld, sluit een gemeente een aanvullende overeenkomst. Daarna betaalt zij een vergoeding voor de (door)ontwikkeling en de hosting van de voorzieningen. Een gemeente betaalt een bedrag per inwoner per jaar. GovUnited heeft daarbij geen winstoogmerk.
<i>Beleidsontwikkelingen</i>	
	Geen.

In verband met overname van Essent N.V. door RWE zijn een aantal kleine B.V. en/of N.V. ontstaan. Te denken valt onder andere aan: CBL Vennootschap B.V., Vordering Enexis B.V., Verkoop Vennootschap B.V., Claim Staat Vennootschap B.V. en Stichting Essent Sustainability Development. Daarnaast is het netwerkbedrijf Enexis Holding N.V. en Attero Holding N.V. opgericht.

Opgemerkt wordt dat een aantal van deze opgerichte B.V.'s een tijdelijk karakter hebben. Dit in verband met financiële afwikkeling van de overname van Essent aan RWE.

3.3 Risicomanagement en weerstandsvermogen

In de nota van aanbidding hebben we gemeld dat het noodzakelijk is dat er een goed inzicht bestaat in de risico's die de gemeente loopt. Op basis hiervan kan gekomen worden tot een juiste analyse, beoordeling en beheersing van de risico's. Het college heeft hierbij de volgende doelstellingen gehanteerd:

- er zorg voor te dragen dat het optreden van risico's geen effect heeft op de uitvoering van bestaand beleid en voorzieningen;
- een koppeling van het risicoprofiel aan de omvang van de weerstandscapaciteit;
- de beheersing van (project)risico's;
- het bewust denken in risico's als onderdeel van de beleidsprocessen.

Risicomanagement

Dit is het identificeren en kwantificeren van risico's en het vaststellen van beheersmaatregelen om dit zoveel als mogelijk te voorkomen. Dit is belangrijk omdat we dan bewust moeten nadenken over de risico's bij onze beleidsprocessen.

Bij het opstellen van de begroting is getracht het instrumentarium risicomanagement verder te verbeteren. Hierbij gaat het om de volgende zaken:

- de processen binnen onze organisatie zodanig in te richten en op te zetten dat risico's kunnen worden voorkomen, c.q. worden weggenomen dan wel in een vroeg stadium worden onderkend en herkend;
- de risico-inventarisatie zo goed mogelijk te voorzien van een plan van aanpak om deze risico's te beheersen. Dit houdt in dat maatregelen worden genomen om risico's weg te nemen.

Overigens kan het ook voorkomen dat voor niet-beïnvloedbare risico's, dus risico's waar de gemeente niets aan kan doen, vooraf geen maatregelen worden getroffen.

Bij de begroting hebben we een inventarisatie gemaakt van de risico's om te komen tot een risicoprofiel voor onze gemeente. Hieronder treft u de diverse beleidsterreinen aan waarbinnen de risico's in de begroting zijn benoemd:

- Minimabeleid;
- WMO beleid;
- Schatkistbankieren;
- Wet HOF (Houdbare Overheidsfinanciën);
- Privaatrechtelijke overeenkomsten;
- Decentralisatie AWBZ en jeugdzorg;
- Wet Werk en Bijstand;
- WMO: huishoudelijke verzorging en individuele voorzieningen;
- RUD's;
- Koloniën van Weldadigheid – Willemsoord;
- Ruimte voor Ruimte regeling – Eeserwold;
- Planschade actualisatie
- Niet tijdig vaststellen bestemmingsplannen i.h.k.v. actualisatie
- Voorpoort;

Hieronder volgt een opsomming of en in welke omvang het ingeschatte risico zich heeft voorgedaan.

<p>Minimabeleid</p>	<p>Uitkeringen bijzondere bijstand en langdurigheidstoelage zijn zogenaamde openeind financieringen. Afhankelijk van het aantal aanvragen en de hoogte van de uitkeringen kunnen er onder- dan wel overschrijdingen plaatsvinden. De uitgaven zijn geraamd op een bedrag van € 730.000 en het eventuele overschrijdingsrisico op 10% (€ 73.000).</p> <p>De overschrijding in de jaarrekening bedraagt € 241.000. De overschrijding is voor een bedrag van € 41.000 toe te schrijven aan een opgelegde korting vanuit de Algemene uitkering en door een toename van het aantal aanvragen.</p>
<p>WMO-beleid</p>	<p>Met het invoeren van de nieuwe verordening WMO per 1 juli 2012 heeft de raad 'vernieuwend' beleid ingevoerd ten aanzien van het begrip 'algemeen gebruikelijk'.</p> <p>Risico van dit beleid is dat de rechter een ander standpunt in kan nemen dan de raad heeft gedaan. Het financiële risico (terugdraaien beleid) is ingeschat op een bedrag van € 350.000.</p> <p>De rechter heeft inmiddels uitspraak gedaan over het vastgestelde beleid, waardoor dit moest worden teruggedraaid. In de jaarrekening is hierdoor rekening gehouden met een nadeel van € 500.000.</p> <p>Het nadeel kon worden opgevangen binnen het bestaande budget.</p>
<p>Schatkistbankieren</p>	<p>Het schatkistbankieren is in 2013 niet ingevoerd, maar per 1 januari 2014 van kracht geworden. Schatkistbankieren houdt in dat tegoeden moeten worden aangehouden in de Nederlandse schatkist.</p>
<p>Wet Hof (Houdbare overheidsfinanciën)</p>	<p>Met de Wet Hof worden lagere overheden onder meer gebonden aan een maximaal begrotingstekort op kasbasis. Voor 2014 is deze voor gemeenten bepaald op 0.32% van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Overigens volgen bij overtreding de eerste jaren geen sancties. Voor 2013 is de Wet Hof dus niet van toepassing.</p>
<p>Privaatrechtelijke overeenkomsten</p>	<p>Het onderhandelen en afsluiten van privaatrechtelijke overeenkomsten herbergt altijd een risicoprofiel in zich.</p> <p>Tevens kan, zeker onder invloed van de huidige economische omstandigheden, een reeds met een projectontwikkelaar gesloten overeenkomst aanpassing behoeven. Bijvoorbeeld met betrekking tot het bouwprogramma en de fasering. Dit kan gevolgen hebben voor de verkoopopbrengsten.</p> <p>In het jaar 2007 is in het kader van het project Hylkemaweg met een ontwikkelaar een overeenkomst gesloten over de ontwikkeling van een tweetal locaties nabij de 'Kop' van de Hylkemaweg te Giethoorn. Door de sterk gewijzigde marktomstandigheden kunnen de plannen niet gerealiseerd worden. De geprognosticeerde grondopbrengst van € 1.126.000 wordt hierdoor ook niet gehaald. Bij de Perspectiefnota 2013 is van genoemd bedrag al € 600.000 afgeraamd. In de jaarrekening is het restantbedrag van € 526.000 afgeraamd.</p>
<p>Decentralisaties Awbz / Jeugdzorg</p>	<p>Ingeschat is dat aan de beide decentralisaties financiële risico's zijn verbonden. Deze inschatting is er nog steeds, maar heeft niet geleid tot financiële tegenvallers in het jaar 2013. De invoeringsdatum van de decentralisaties is gesteld op 1 januari</p>

	<p>2015.</p> <p>Er zijn wel bedragen gereserveerd om eventuele (aanloop) tegenvallers op te vangen.</p>
Wet Werk en Bijstand	<p>Met de inwerkingtreding van de WWB per 1 januari 2004 is de gemeente volledig financieel verantwoordelijk geworden voor het bijstandsgedeelte van de wet. Het in de primitieve begroting opgenomen te ontvangen budget (€ 8,8 mln.) betrof een voorlopige schatting van hetgeen door het rijk toegekend ging worden. De hoogte van het budget is afhankelijk van de conjuncturele ontwikkelingen op landelijk niveau. Bij minder verstrekte uitkeringen dan van te voren is ingeschat wordt het budget naar beneden bijgesteld, bij meer uitkeringen wordt het budget naar boven bijgesteld. In oktober 2013 is het definitieve budget vastgesteld op een bedrag van € 11,2 mln..</p> <p>In de (primitieve) begroting was er verder rekening meegehouden dat er gemiddeld 705 uitkeringen verstrekt zouden worden, tegen een gemiddeld bedrag van € 14.000. Bij de jaarrekening zijn deze gemiddelden uitgekomen op 732, respectievelijk € 14.140.</p>
<p>Wet Maatschappelijke Ondersteuning:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Huishoudelijke verzorging - Individuele voorzieningen 	<p>Per 1 januari 2007 is de Wet Maatschappelijke Ondersteuning in werking getreden. Onderdeel van deze wet is de huishoudelijke verzorging en de individuele voorzieningen. Hierbij is sprake van openeind financieringen. Afhankelijk van het aantal aanvragen en de hoogte van de uitkeringen kunnen er onder- dan wel overschrijdingen plaatsvinden.</p> <p>Over het jaar 2013 resteert in totaal nog een bedrag van € 220.000. In de PPN en de NJN is reeds een voordeel van € 1.300.000 en € 750.000 gemeld , totaal derhalve een bedrag van € 2.270.000.</p>
RUD's	<p>In 2012 was de verwachting dat het WABO breed gaan in 2013 zou plaats vinden. Het voornemen tot een besluit hierover is nu doorgezet naar 2014. Het risico of de RUD als netwerk kan blijven bestaan, is nog steeds aanwezig. In 2014 wordt een evaluatie uitgevoerd op basis waarvan de keuze zal worden gemaakt of de RUD als netwerk kan blijven bestaan.</p>
Koloniën van Weldadigheid - Willemsoord	<p>Het traject om de Koloniën van Weldadigheid op de UNESCO werelderfgoedlijst te plaatsen loopt nu een paar jaren. De koloniën waar het om gaat zijn Frederiksoord, Wilhelminaord, Willemsoord, Oost- en Westvierdeparten, Ommerschans en Veenhuizen (Nederland) en Wortel en Merksplas (België). In het nominatieproces zijn een aantal belangrijke stappen genomen, zo zijn onder andere de Universele Waarden in beeld gebracht. De eerste fase het nominatieproces wordt in 2014 afgerond.</p> <p>In 2015 zal er meer duidelijk zijn welke stappen nog in het nominatietraject ondernomen moeten worden. Dan zal ook duidelijk zijn welke kosten er nog aan deze tweede fase van het nominatietraject zijn verbonden. Conform de systematiek die voor de financiering van de eerste fase van het nominatietraject is gehanteerd, zullen de kosten naar rato worden verdeeld over alle deelnemende partijen (gemeenten en provincies). Dit zal betekenen dat ook Steenwijkerland nog een bijdrage zal moeten leveren aan de tweede fase van het nominatietraject. Omdat we dit op dit moment nog niet weten, is nog niet bekend hoe hoog de kosten van het vervolgtraject zullen zijn. Daarom zal er met € 15.000- € 20.000 euro rekening gehouden moeten worden.</p>
Ruimte voor Ruimteregeling (Eeserwold)	<p>Tot en met 2013 is 25% van de financiële compensatie van € 2.222.000 voldaan. In 2014 is een betaling van € 556.000 voorzien. Afhankelijk van de vorderingen en de omvang van de</p>

	gerealiseerde woningen zal er overleg met de provincie worden gevoerd over de resterende betalingstermijnen.
Planschade actualisatie	Voor 1 juli 2013 moesten alle bestemmingsplannen zijn gedigitaliseerd. In het kader daarvan is het project actualisatie gestart. Dit project heeft als doel dat alle bestemmingsplannen per 1 juli 2013 niet alleen zijn gedigitaliseerd maar ook geactualiseerd. Door het opstellen van nieuwe bestemmingsplannen bestaat er een risico op planschade. Dit risico is opgevangen door de gevormde reserve planschade. Op deze reserve wordt over het jaar 2013 een beroep gedaan ter hoogte van een bedrag van € 31.400.
Niet tijdig vaststellen bestemmingsplannen ihkv actualisatie	De bestemmingsplannen zijn tijdig vastgesteld en derhalve heeft het risico zich niet voorgedaan. Er is wel een tekort ontstaan op de legesinkomsten, maar dit wordt deels veroorzaakt doordat we een te ontvangen bedrag omgevingsvergunning in een voorziening hebben gestort.
Voorpoort	Het project Voorpoort omvat de herontwikkeling van het winkelcentrum van Vollenhove. Het bestaat uit het transformeren van vastgoed en de herinrichting van het openbaar gebied. Hierbij worden financiële risico's gelopen, vooral op het gebied van het verworven vastgoed. Tot nu toe hebben de ingeschatte risico's zich binnen het project niet voorgedaan.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is het vermogen van de gemeente om eenmalige (financiële) tegenvallers op te vangen zodat zij toch haar taken kan uitvoeren. De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen waarover we als gemeente beschikken om niet begrote en verwachte kosten te dekken. De onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte die de gemeente heeft om haar belastingen te verhogen. Bij de berekening van de weerstandscapaciteit wordt de algemene reserve (vaste buffer), de onbenutte belastingcapaciteit en het bedrag voor onvoorzien per inwoners betrokken.

bedragen x € 1

Weerstandscapaciteit	Begroting 1-1-2013	Rekening 2013	Rekening 2012
Weerstandscapaciteit vermogen			
Algemene reserve vaste buffer	4.890.000	5.020.100	4.870.100
Weerstandscapaciteit exploitatie			
Onvoorzien	-	-	-
Totaal weerstandscapaciteit	4.890.000	5.020.100	4.870.100
Aantal inwoners	43.465	43.432	43.437
Weerstandscapaciteit per inwoner	€ 112,50	€ 115,59	€ 112,12

3.4 Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

De kapitaalgoederen van de gemeente zijn voorzieningen in de openbare ruimte waarvoor investeringen zijn gedaan. Het gaat hierbij om voorzieningen zoals wegen, groen, water, riolering en gebouwen. Het onderhoud aan deze voorzieningen is van groot belang voor het optimaal functioneren van de gemeente, bijvoorbeeld op het gebied van leefbaarheid, veiligheid, vervoer en recreatie. Het onderhoud is ook nodig om kapitaalvernietiging te voorkomen.

Voor het goed onderhouden van de kapitaalgoederen is een aantal zaken belangrijk. Allereerst is het van belang dat bekend is wat moet worden onderhouden en wat de huidige staat van onderhoud is. Vervolgens moet eenduidig bekend zijn wat het gewenste kwaliteitsniveau is. Daarna moet dit gewenste kwaliteitsniveau worden vertaald in financiële consequenties en tenslotte moet een match worden gemaakt tussen deze consequenties en de budgetten die via de begroting beschikbaar zijn.

In deze paragraaf zullen bovengenoemde stappen per voorziening worden behandeld.

Wegen

Beleidskader

Voor onze wegen, voet- en fietspaden zijn de kwaliteitsniveaus vastgelegd in de volgende beleidsdocumenten:

- Onderhoudsbeleidsplan wegen 2005-2008, gemeente Steenwijkerland 2004;
- Integrale visie openbare ruimte, gemeente Steenwijkerland 2007;
- Kwaliteitshandboek openbare ruimte, gemeente Steenwijkerland 2011.

In het Onderhoudsbeleidsplan wegen 2005-2008 is gekozen is voor de beleidsrichting 'Houden wat je hebt + beleidskeuzes', waarbij het kwaliteitsniveau van 2004 voor verhardingen gehandhaafd blijft. Voor fietspaden is een veilig & duurzaam kwaliteitsniveau (= comfortabel) het uitgangspunt.

Areaal

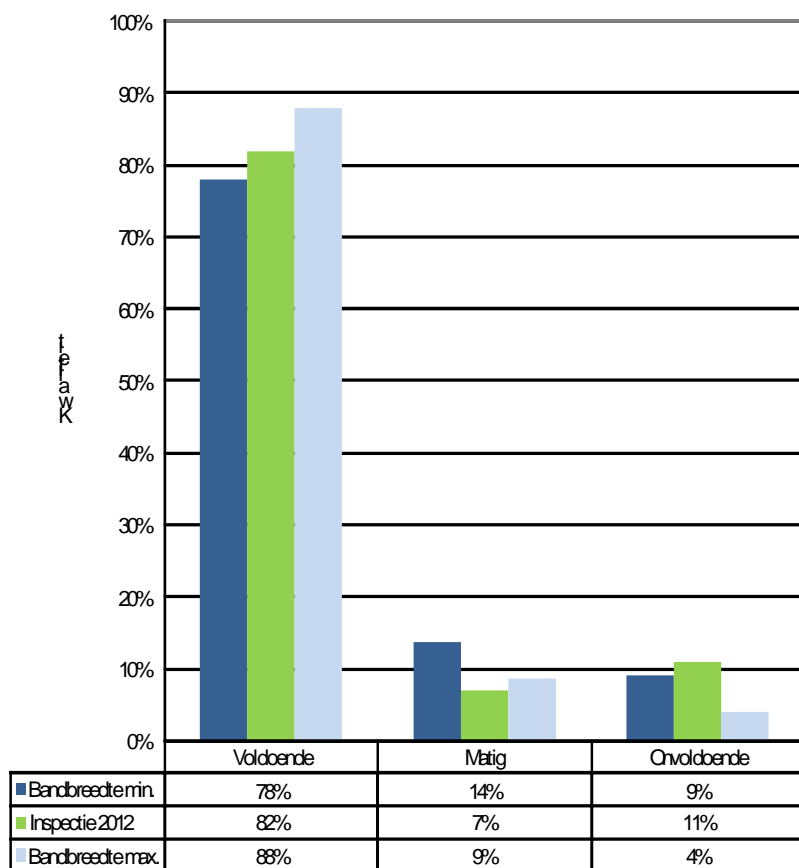
Het wegenareaal bestaat uit:

<i>Verhardingstype</i>	<i>Oppervlak (ha.)</i>	<i>%</i>
Asfalt	173	49
Cementbeton	11	3
Elementen	158	45
Onverhard	12	3
Totaal	354	100

Uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties

Om de financiële consequenties van het vastgestelde beleid in beeld te brengen vinden er jaarlijks inspecties plaats van de wegen en paden. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de wegbeheerssystematiek van de CROW. Iedere weg wordt minimaal eens per twee jaar geïnspecteerd waarbij de wegen worden beoordeeld op verschillende schadebeelden. De inspectiegegevens worden met het geautomatiseerde wegbeheerpakket vertaald naar benodigde maatregelen.

Op basis van de resultaten van de globale visuele inspecties uit 2011 (asfalt) en 2012 (elementen) is de kwaliteit van het wegennet bepaald. Om de actuele kwaliteit te bepalen zijn de in 2011 en 2012 uitgevoerde onderhoudswerkzaamheden, die van invloed zijn op de kwaliteit, verwerkt in de inspectieresultaten. In onderstaande afbeelding is deze kwaliteit weergegeven. Het kwaliteitsoverzicht is afgeleid uit de inspectiebeoordelingen en de geldende onderhoudsrichtlijnen. Op basis van de onderhoudscyclus is een bandbreedte berekend als referentie voor de beoordeling van de kwaliteit ten opzichte van het landelijke streefniveau. De huidige kwaliteit valt binnen de bandbreedtes en de huidige achterstand is beperkt. Van de 11% onvoldoende is 4% achterstallig onderhoud.

Om aan een duurzaam en veilig kwaliteitsniveau voor fietspaden conform het onderhoudsbeleidsplan Wegen 2005-2008 invulling te geven wordt aan de vrij liggende fietspaden in het wegbeheerpakket een hogere prioriteit toegekend. Dit betekent dat deze paden in verhouding zwaarder worden gewogen en eerder voor onderhoud in aanmerking komen.

Vertaling van de financiële consequenties in de begroting

Het beschikbare bedrag is de afgelopen jaren het uitgangspunt geweest voor wat wel en wat niet aangepakt kon worden. Op basis van de waardering bij de maatgevende schadebeelden worden prioriteiten gesteld, waarbij de wegen die er het slechts aan toe zijn het eerste worden aangepakt. Op deze wijze wordt een onderhoudsprogramma opgesteld. Bij onvoldoende budget worden er wegen doorgeschoven naar het volgende jaar. De (meerjaren) onderhoudslijst die daarmee wordt gegenereerd wordt getoetst aan alle plannen binnen de openbare ruimte die een relatie kunnen hebben met het uitvoeren van de opgenomen onderhoudswerkzaamheden. Waar mogelijk worden werkzaamheden op elkaar afgestemd of gecombineerd. In het laatste geval kunnen de geraamde onderhoudskosten als dekking in het project worden aangewend. Op het budget wegen is in 2012 een structurele bezuiniging van € 100.000,- doorgevoerd, die voor 2013 oploopt naar € 150.000,- voor asfaltverhardingen en € 100.000,- voor elementenverhardingen. Om de effecten hiervan te beperken zijn daar waar mogelijk verschillende taken binnen het budget wegen naar beneden bijgesteld. De uiteindelijk gemaakte keuzes zijn vastgelegd in het Uitvoeringplan Wegen 2013.

Naar aanleiding van goede ervaringen in het voorgaande jaar is het onderhoud aan de asfaltwegen in 2013 innovatief aanbesteed. Aannemers konden op basis van het hiervoor beschikbare budget aangeven welke wegen extra konden worden uitgevoerd boven op de basislijst. Het onderhoud aan de elementenverharding is aanbesteed met een open posten bestek. Hiermee is een marktconforme basis gelegd voor aanvullende herstelwerkzaamheden naar aanleiding van meldingen/klachten over de openbare ruimte. Klein onderhoud aan elementenverharding is door het Serviceburo van de gemeente hersteld.

Riolering

Beleidskader

De beleidskaders voor riolering zijn vastgesteld in het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2009-2015 (vGRP). Het beleidskader richt zich op de kenmerken veilig, functioneel, heel en schoon en vertaalt een en ander in een wenselijk onderhoudsscenario voor de komende jaren. In het vGRP is er voor gekozen het 'traditionele rioolbeheer' te verbreden naar

stedelijk waterbeheer. Dit omdat de watergangen in stedelijk gebied een belangrijke bijdrage leveren aan het bergen, vasthouden en afvoeren van overtollig hemel- en grondwater. Daarnaast is er in het vGRP sprake van twee nieuwe (wettelijke) zorgplichten: hemel- en grondwater. Voor de omgang met de hemelwaterinzameling is gekozen voor een basiskwaliteit waarmee de risico's beperkt blijven. Voldoende berging en baggeren van oppervlaktewater in stedelijk gebied maken onderdeel uit van dit scenario. Bij de omgang met grondwater is in de huidige situatie sprake van minimale hinder, wat gelijk staat aan de basiskwaliteit. Ook voor de inzameling en transport van afvalwater naar de zuivering wordt een basiskwaliteit geambieerd, wat aansluit bij wet- en regelgeving.

Areaal

De areaalgegevens van het riool en de watergangen zijn als volgt:

Type	Aantal	
Vrijverval riolering	353	km
Drukriolering	246	km
Gemalen	108	stuks
Randvoorzieningen	12	stuks
Minigemalen	1057	stuks
Watergangen stedelijk gebied	46	km
Niet schouwsloten	119	km
Schouwsloten	207	km
Greppels	100	km
Duikers	1500	stuks

Uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties

In het vGRP is niet alleen het beleidskader vastgelegd, maar zijn ook de financiële consequenties bepaald. Met het vaststellen van het vGRP in 2009 heeft de gemeenteraad ook de benodigde middelen beschikbaar gesteld. Per jaar worden de concrete plannen die gebaseerd zijn op het vGRP opgenomen in een uitvoeringsplan.

Vertaling van de financiële consequenties in de begroting

De financiële consequenties van het vGRP en het daarop gebaseerde uitvoeringsplan zijn één op één doorvertaald in de begroting van 2013. Hiervoor zijn nieuwe rollen aangelegd, zijn onderzoeken opgestart en afgerond en zijn ook maatregelen uitgevoerd.

Hieronder volgt een korte opsomming van de activiteiten uit 2013:

- o Uitvoering deelrenovaties (reparaties) riolering;
- o Reparatie van rioolaansluitleidingen;
- o Reinigen van kolken en lijngoten;
- o Reinigen en onderhoud van mini-gemalen en rioolgemalen;
- o Inspecteren en reinigen hoofdriolering;
- o Riolering Steenwijk, J.v.Riebeeckstraat, fase 3;
- o Ombouwen diverse minigemalen naar hoofdgemalen;
- o Renovatie rioolgemalen Nieuwe Gagels II en Onna;
- o Riolering Vollenhove, Voorpoort ; Clarenberglaan, Doelenstraat en Molenberg (Bijdrage REO);
- o Riolering Scheerwolde, vervanging en revitaliseren openbare ruimte (IVOR-project) fase 1;
- o Riolering Tuk, Tukseweg, vervangen riolering en herinrichten openbare ruimte (IVOR-project);
- o Riolering Wanneperveen Veneweg, relinen riolering;
- o Riolering Steenwijk, Rozenstraat, vervangen riolering aanleg gescheiden stelsel (bijdrage REO);
- o Riolering Oldemarkt omgeving dienstencentrum (IVOR-project) fase 1;
- o Vervangen 88 minigemalen;
- o Vervangen telemetrie gemalen.

Water en kunstwerken

Beleidskader

Het gewenste kwaliteitsniveau van de werken vallend onder de diverse begrotingsposten is vastgelegd in diverse beleidnota's en plannen. De volgende beleidsnota's en plannen liggen ten grondslag aan het nagestreefde kwaliteitsniveau:

- o Beleidsnota kunstwerkenbeheer, DHV 2004;
- o Beleidsnota Stedelijk water, Gemeente Steenwijkerland 2003;
- o Baggerplan gemeente Steenwijkerland, Niebeek milieumanagement B.V. 2004;
- o Integrale visie openbare ruimte, Gemeente Steenwijkerland 2007;
- o Inrichting beheer en onderhoud stedelijk water, Werkgroep Stedelijk Water;
- o Samenwerking Gemeenten en Waterschap Reest en Wieden, 2012.

In de beleidsnota stedelijk water is een drietal streefbeelden gepresenteerd met betrekking tot waterwegen en beschoeiingen, namelijk exclusief, standaard en extensief. De raad heeft mede vanwege de financiële beperkingen gekozen voor een extensief streefbeeld. Bij dit streefbeeld wordt ervan uitgegaan dat de kwaliteit over 10 % van de oeverlengte hoog is, 45 % van de oeverlengte het kwaliteitsniveau midden heeft en 45 % het kwaliteitsniveau laag heeft. In totaal is er ca. 92 km. beschoeiing in beheer bij de gemeente. Binnen het beheer en onderhoud stedelijk water vallen ook de water gebonden recreatieve voorzieningen.

Areaal

Het areaal kunstwerken bestaat uit:

Type	Aantal (stuks)
Kunstwerken (bruggen, steigers en voorzieningen)	355
Havens	11
Loswallen	8

Uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties

De financiële consequenties van het gekozen onderhoudsniveau voor het stedelijk water zijn bepaald in het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP).

Voor de kunstwerken is de beleidsnota Kunstwerkbeheer 2004 vastgesteld. Primair uitgangspunt van deze nota is het sturen op veiligheid in het gebruik van de verschillende kunstwerken. Op basis van de beleidsnota en het beheerpakket wordt het uitvoeringsplan kunstwerken opgesteld. De meerjaren kostenraming uit het beheerpakket laat grote pieken en dalen zien. Door het afvlakken van de meerjarig kostenraming (dat wil zeggen: de benodigde bedragen gelijkmatig verdelen over meerdere jaren) worden de pieken en dalen genivelleerd.

Vertaling van de financiële consequenties in de begroting

Ten aanzien van het beheer van het stedelijk water is door middel van het vaststellen van het vGRP slechts voorzien in een gedeeltelijke dekking van de benodigde middelen. Samen met de andere waterbeheerders in het gebied wordt getracht om door middel van slim en integraal aan te besteden het gekozen onderhoudsniveau te realiseren. Ook ten aanzien van de kunstwerken is het beschikbare budget niet toereikend. Bij het prioriteren van de werkzaamheden wordt vooral gelet op veiligheid.

In 2013 zijn grote en kleine onderhoudsmaatregelen uitgevoerd aan de kunstwerken, waterwegen, havens, recreatieve voorzieningen en stedelijk water. Voorts zijn door de gehele gemeente maaiwerkzaamheden uitgevoerd aan sloten t.b.v. de schouw maar ook het schonen van afwateringssloten en waterpartijen in stedelijk gebied. Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste uitgevoerde maatregelen:

- Onderhoud vaarwegen en watergangen Noord-West Overijssel, samenwerkingsproject gemeente Steenwijkerland, waterschap Reest & Wieden en de provincie Overijssel;
- Vervangen beschoeiing Bovenboerseweg Wanneperveen fase 1;
- Baggeren en vervangen beschoeiing Vollenhove fase 1;
- Onderzoek en rapportages voor onderhoud en reparaties aan de Kooibrug;
- Onderhoud- en herstelmaatregelen uitgevoerd aan de Matenbrug in Blokzijl;
- Groot onderhoud landhoofden brug Belterweg Belt-Schutsloot;
- Renovatie brug De Bramen;
- Vervanging diverse bruggen en vonders in Giethoorn;
- Groot onderhoud camperplaats Giethoorn;
- Nieuw winterpontje in de vaart voor voet-veerverbinding Jonen;
- Onderhoud- en conserveringswerkzaamheden aan diverse bruggen in Kalenberg;
- Kleine reparaties aan bruggen en vonders;
- Vervangen van beschoeiing op diverse locaties in het kader van regulier onderhoud;
- Reguliere onderhoudsmaatregelen voor de jachthavens.

Naast bovengenoemde geplande werkzaamheden zijn ook ad hoc maatregelen uitgevoerd. Het betreft hier voornamelijk noodreparaties aan kunstwerken en beschoeiingen. Deze maatregelen zijn bijna niet te voorzien omdat de schades vaak worden veroorzaakt door aanrijding van het betreffende object (mechanische schade). Ook komt het regelmatig voor dat de oorzaak van de schade zich onder water bevindt en moeilijk zichtbaar is. Dit gebeurt voornamelijk bij beschoeiingen en landhoofden met als gevolg een verzakking van de grond.

Openbaar groen en speelvoorzieningen

Beleidskader

Openbaar groen heeft betrekking op boombeheer, plantsoenbeheer, maaibeheer en dierenweides. Hierbij zijn de volgende nota's en plannen van belang:

- o De Integrale Visie Openbare Ruimte (IVOR);
- o Beleidsnota Groen, 2007;
- o Meerjarenprogramma Groen (MJP Groen), 2011;
- o Landschapsontwikkelingsplan (LOP), 2005;
- o Kwaliteitshandboek onderhoud openbare ruimte gemeente Steenwijkerland.

Groen (2007) en het Meerjarenprogramma groen (2011) vastgesteld door de Raad. In het landschapontwikkelingsplan is aangegeven hoe het landschap ontwikkeld en beheerd kan worden. In de beleidsnota Groen worden de beheerambities met betrekking tot het groen beschreven. Een Basis onderhoudsniveau is daarbij het uitgangspunt. Naast het dagelijks beheer zijn er ambities op het gebied van duurzaamheid, streekeigen beplanting en een schone, hele en veilige omgeving. Het Meerjarenprogramma groen geeft aan hoe we aan deze ambitie de komende jaren invulling gaan geven.

In 2009 heeft de gemeenteraad het speelplekkenbeleid in Steenwijkerland vastgesteld ('Plekken om (mee) te spelen'). In dit plan is vastgesteld dat de gemeente spelen en bewegen stimuleert en dat daarvoor voldoende speelruimte aangeboden wordt. Om het buitenspelen te stimuleren zijn er uitdagende natuurspeelplekken ontwikkeld gericht op beweging en het prikkelen van de fantasie. Bij het ontwerpen van speelplekken wordt rekening gehouden met medegebruik door kinderen met een beperking. Open schoolpleinen dragen bij in de behoefte aan speelruimte. Er zijn daarover met diverse scholen afspraken gemaakt. Bij het ontwerp en onderhoud van de openbare ruimte in het algemeen wordt nagegaan hoe de bespeelbaarheid verhoogd kan worden. Het onderhoud van de speelvoorzieningen zal op het basisniveau van 'schoon heel en veilig' worden uitgevoerd.

Areaal

Het areaal groen en speelvoorzieningen bestaat uit:

Type	Hoeveelheid
Bomen	33.000 stuks
Gazon	90 ha
Extensief beheerd gras	85 ha
Bermen	235 ha
Hagen	2500 m ²
Plantsoen	15,6 ha
Landschappelijk groen (bos en houtwallen)	92,7 ha
Speeltoestellen	600 stuks

Uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties

Op basis van de genoemde plannen en het beheerpakket is voor 2013 het uitvoeringsplan groen en spelen opgesteld. Met behulp van kengetallen uit het beheerpakket en ervaringscijfers worden de benodigde budgetten bepaald.

Om de kwaliteit van het groen te verbeteren en om te komen tot minder onderhoudsintensieve voorzieningen heeft de gemeenteraad door het vaststellen van het MJP Groen een jaarlijkse investering beschikbaar gesteld voor de jaren 2011-2014.

Vertaling van de financiële consequenties in de begroting

In 2012 is het bestek voor het maaien van de berm en sloten in het buitengebied voor drie jaren Europees aanbesteed. Ook is het bestek voor het maaien van het gazon in de diverse kernen van Steenwijkerland voor een periode van twee jaar aanbesteed. Het reguliere groenonderhoud is in 2013 door de Noord West Groep uitgevoerd conform het daarvoor opgestelde onderhoudsbestek 2011-2013.

In 2013 is de stationsomgeving in Steenwijk heringericht waarbij nadrukkelijk aandacht is geweest voor groen en ruimtelijke kwaliteit. Bomen, gras en beplanting zorgen voor verbinding en zorgen voor een aantrekkelijk verblijfs- en verbindinggebied. Ook bij de inrichting van de omgeving, rondom de sporthal De Waterwijk, is er aandacht voor het groen. Met bomen, struiken en gazon wordt de Waterwijk verbonden met het aangrenzende Slingerbos. Het gebouw is daardoor opgenomen in een parkachtige setting. Bijkomend voordeel is dat het Slingerbos toegankelijker is geworden. Zichtlijnen zijn hersteld en enkele nieuwe zichtlijnen zijn aangebracht waardoor het park ruimer oogt en transparanter is geworden.

Naast het groen dat is aangebracht als onderdeel van grotere projecten in onze gemeente is er ook aandacht geweest voor het groen in kernen en wijken. Het Meerjarenprogramma groen is volop in uitvoering. In 2013 is het groen in Blankenham en

Ossenzijl gerenoveerd en is het Sasplein en de Pampus te Kuinre heringericht. Ook zijn in samenwerking met de bewoners van Wanneperveen en Giethoorn-zuid renovatieplannen ontwikkeld voor de renovatie van het groen in deze kernen. De uitvoering van deze plannen is in december 2013 gestart en zal naar verwachting begin 2014 worden afgerond. Voor Giethoorn-noord wordt er momenteel gewerkt een renovatieplan voor het groen. Dit plan zal in samenspraak met de inwoners van Giethoorn worden opgesteld en in het voorjaar van 2014 worden uitgevoerd.

Gebouwen

Beleidskader

Van de gebouwen die de gemeente in onderhoud heeft zijn onderhoudsplannen opgesteld. Hierin is het te verrichten onderhoud voor meerdere jaren vastgelegd inclusief de onderhoudskosten waarmee rekening moet worden gehouden. Uitgegaan wordt van drie categorieën onderhoud. Het klachtenonderhoud betreft dagelijks voorkomende calamiteiten en storingen. Daarnaast is er het onderhoud waarvoor servicecontracten zijn afgesloten. Dit betreft voornamelijk technische installaties. Tenslotte is er het planmatig onderhoud.

Areaal

Hieronder is een overzicht gegeven van de verschillende gebouwen die door de gemeente worden beheerd:

<i>Gebouwtype</i>	<i>Aantal</i>
Binnensport accommodaties	8
Buitensport accommodaties	18
Gemeentelijke panden	2
Werkplaatsen	4
Brandweer	6
Musea	3
Wijkgebouwen	4
Peuterspeelzalen	3
Jeugdhonken	2
Begraafplaatsen	17
Woningen	8
Recreatie	12
Overige panden	40

Uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties

Voor de periode van 2013 – 2022 bedragen de jaarlijkse kosten aan planmatig onderhoud gemiddeld € 660.000,00. Uitbreidingen en duurzame maatregelen vallen buiten het planmatig onderhoud.

Vertaling van de financiële consequenties in de begroting

Naast de reguliere onderhoudswerkzaamheden, voortkomend uit de onderhoudsplannen, zijn in 2013 de volgende accommodaties gerealiseerd of grootschalig gerenoveerd:

- o Sporthal 'De Waterwyck' te Steenwijk;
- o Onderwijs Expertise Centrum (OEC) te Steenwijk;
- o Sportaccommodatie Slingerbos te Steenwijk;
- o Rams Woerthe (buiten en binnen);
- o Vlasschuur te Vollenhove;
- o Kleedaccommodaties v.v. Willemsoord;
- o Gymlokaal Willemsoord.

3.5 Financiering

De financieringsparagraaf bevat informatie over het financieringsgedrag van de gemeente. In het kader van de Wet FIDO (Financiering Decentrale Overheden) zijn regels vastgesteld, die van kracht zijn voor het beheersen van financiële risico's op aangetrokken en uitgezette middelen. De Wet FIDO is een raamwerk die de risico's in het financieringsbeleid van de gemeente binnen de perken moet houden en tegelijkertijd flexibiliteit en transparantie in de financieringsstructuur mogelijk maakt. "De Wet FIDO is nader uitgewerkt door vaststelling van het "Financieringsstatuut gemeente Steenwijkerland".

De gemeenteraad heeft het statuut laatstelijk vastgesteld in de raadsvergadering van 21 juni 2011. De raad heeft met de vaststelling van het statuut de kaders bepaald met betrekking tot het beheren en beheersen van geldstromen.

De financieringsparagraaf geeft informatie over de algemene ontwikkelingen en de concrete beleidsplannen over het risicobeheer, de gemeentefinanciering en het kasbeheer.

Wat wilden we bereiken (beoogd maatschappelijk effect)

Dat de gemeente zorgvuldig (doeltreffend en doelmatig) omgaat met de beschikbare financiële middelen.

We streven er dan ook naar de benodigde leningen tegen zo laag mogelijke kosten aan te trekken en tegelijkertijd de renterisico's te beheersen. Bij het afsluiten van leningen houden we rekening met de bestaande leningenportefeuille, de rentevisie en de renterisiconorm. Het moment van aantrekken van gelden en de hoogte van het bedrag zijn afhankelijk van de geldstromen.

Risicobeheer

Het kernonderdeel van de financieringsparagraaf is wel het risicoprofiel. Onder risico's wordt hier verstaan:

- renterisico
- koersrisico
- kredietrisico
- (intern) liquiditeitsrisico
- valutarisico

Renterisiconorm

Het doel van de renterisiconorm is om tot een zodanige opbouw van de leningenportefeuille te komen dat het renterisico door renteaanpassing en herfinanciering van leningen in voldoende mate worden beperkt. Als de leningenportefeuille gelijkmatig is opgebouwd, zal ook het renterisico over de vaste schuld gelijkmatig in de tijd zijn gespreid. Als bovengrens wordt een bedrag van 20% van het begrotingstotaal per 1 januari 2013 gehanteerd. Indien de jaarlijks te herfinancieren bedragen onder deze norm blijven is er sprake van een beheerste en overzienbare situatie. Zoals uit onderstaande tabel blijkt bedraagt in 2013 de ruimte onder de risiconorm ruim € 16 miljoen.

In 2013 heeft voor één lening renteherziening plaatsgevonden. Het betrof hier een lening, die wordt doorgesluisd naar woningcorporatie Wetland Wonen. Daarnaast zijn 6 leningen vervroegd afgelost. Hiervan waren 3 leningen doorgesluisd naar woningcorporatie Wetland Wonen.

bedragen x € 1.000

Renterisiconorm		Rekening 2013	Rekening 2012
(1)	Renteherzieningen o/g	900	3.125
(2)	Betaalde aflossingen	6.483	15.079
(3)	Renterisico (1+2)	7.383	18.204
(4) = (4a*4b)	Renterisiconorm	23.564	23.132
(5a) = (4>3)	Ruimte onder renterisiconorm	16.181	4.928
(5b) = (3>4)	Overschrijding renterisiconorm		

bedragen x € 1.000

Renterisiconorm		Rekening 2013	Rekening 2012
Renterisico norm			
(4a)	Begrotingstotaal	117.822	115.659
(4b)	Percentage regeling	20%	20%
(4 = (4a*4b)	Toegestane renterisiconorm	23.564	23.132

Kasgeldlimiet

Ieder kwartaal wordt een opgave gedaan aan het CBS via Informatieverstrekking derden (IV3). Uit deze gegevens kunnen gegevens worden gehaald met betrekking tot de gemiddelde netto vlottende schuld. Dit bedrag mag de kasgeldlimiet –dit is de maximaal toegestane netto vlottende schuld- niet overschrijden. De kasgeldlimiet is vastgesteld op 8,5% van € 117,8 miljoen, zijnde het begrotingstotaal bij aanvang van het dienstjaar en bedraagt afgerond € 10 miljoen

bedragen x € 1.000

Toets kasgeldlimiet	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Netto vlottende schuld	13.688	9.653	8.811	4.718
kasgeldlimiet	10.015	10.015	10.015	10.015
Over- (+)/onderschrijding (-)	- 3.673	362	1.204	5.297
Netto vlottende middelen	27	1.189	30	23
Ruimte (+)/onderschrijding (-)	- 3.646	1.551	1.234	5.320

Opgemerkt wordt dat de bedragen per kwartaal bij de netto vlottende middelen het gemiddelde bedrag per kwartaal is. Zoals u ziet is alleen in het 1^e kwartaal de kasgeldlimiet overschreden. Om binnen de kasgeldlimiet te blijven zijn in 2013 twee langlopende geldleningen aangetrokken van respectievelijk €16 en €8 miljoen.

Koersrisico

Daar de gemeente over 2013 niet kon beschikken over overtollige financiële middelen heeft zij ook geen gebruik gemaakt van financiële producten met koers risico's

Kasbeheer

Het kasbeheer bestaat uit het saldo- en liquiditeitenbeheer en het beheer van de geldstromen van de debiteuren en crediteuren. Er wordt dagelijks op toegezien dat de liquiditeitspositie van voldoende omvang is om te garanderen dat de verplichtingen tijdig worden nagekomen. Het betalingsverkeer wordt elektronisch uitgevoerd door de NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG).

Naast de rekening bij de BNG heeft de gemeente nog een betaalrekening bij de Rabobank. In verband met effectief saldobehoor en ter voorkoming van extra rentelasten worden positieve saldi regelmatig gestort naar de BNG.

Toegestane instrumenten bij het aantrekken van kortlopende middelen zijn daggeld, kasgeldleningen en kredietlimiet op rekening courant. Voordat middelen worden aangetrokken met een looptijd korter dan 1 jaar, maar langer dan een maand wordt bij minimaal 2 ondernemingen een offerte gevraagd. Kasgeldleningen met een looptijd korter dan een maand worden uit praktische overwegingen meestal bij de huisbankier (BNG) afgesloten.

Het kasbeheer bestaat naast het liquiditeitenbeheer tevens uit het beheer van de geldstromen van de debiteuren en crediteuren. De wettelijke betaaltermijn voor inkomende facturen bedraagt 30 dagen na dagtekening van de factuur, tenzij er redenen zijn om af te wijken. Over het tweede halfjaar is 85% van de facturen voldaan binnen de wettelijke termijn.

Het debiteurenbeheer omvat het zorg dragen voor een tijdige ontvangst van betalingen. De betaaltermijn van uitgaande facturen bedraagt standaard 30 dagen na dagtekening van de factuur, tenzij anders is aangegeven.

De inning van belastingdebiteuren geschiedt zoveel mogelijk door middel van automatische incasso. Gemiddeld maakt 56% van de belastingdebiteuren gebruik van automatische incasso. In 2012 was het 60%. In 2013 zijn er meer automatische incasso's ingetrokken wegens onvoldoende saldo bij de belastingdebiteuren.

Met ingang van 1 februari 2014 kunnen de automatische incasso's tot 1 dag voordat tot daadwerkelijke inning wordt overgegaan worden ingetrokken. Verder wordt met ingang van 1 februari 2014 de terugboekingstermijn verlengd van 30 dagen naar 56 dagen.

Financieringspositie

Net als in het bedrijfsleven is het bij de gemeente belangrijk om te weten of zij haar kortlopende en langlopende verplichtingen na kan komen. Hierbij wordt gekeken naar de stand van de investeringen enerzijds en aanwezige financieringsmiddelen anderzijds. Als de boekwaarde van de investeringen de aanwezige financieringsmiddelen Van een financieringsoverschot is sprake als er minder is geïnvesteerd dan het totaal van de reserves en voorzieningen en de opgenomen langlopende geldleningen. Bij een financieringstekort is er meer geïnvesteerd.

bedragen x € 1.000

Financieringsbehoefte	Begroting	Rekening	Rekening	Verschil
	01-01-2013	01-01-2013	31-12-2013	
Boekwaarde				
Boekwaarde vaste activa incl. voorraden	132.900	112.525	118.023	5.498
Boekwaarde leningen u/g	33.519	33.503	28.979	- 4.524
Totaal boekwaarde	166.419	146.028	147.002	974
Aanwezige financieringsmiddelen				
Eigen vermogen				
Algemene reserves	23.979	31.564	30.249	- 1.315
Bestemmingsreserves	23.393	35.219	31.723	- 3.496
Totaal eigen vermogen	47.372	66.783	61.972	- 4.811
Vreemd vermogen				
Voorzieningen	8.218	7.068	5.865	- 1.203
Langlopende leningen	58.431	58.431	75.948	17.517
Totaal vreemd vermogen	66.649	65.499	81.813	16.314
Totaal financieringsmiddelen	114.021	132.282	143.785	11.503
Financieringstekort (-/-) c.q. overschot (+/+)	- 52.398	- 13.746	- 3.217	10.529

Zoals uit vorenstaande tabel blijkt is het financieringstekort ultimo 2013 met € 11 miljoen afgenomen. Deze afname wordt voornamelijk veroorzaakt door het aantrekken van twee langlopende geldleningen van in totaal € 24 miljoen. Daarnaast zijn er uiteraard nog diverse investeringen gedaan. Verwezen wordt naar onderstaande opsomming.

Realisering fietspaden Kallenkote/Eesveen, Noordwal, Vloddervaart, herinrichting Eesveenseweg, revitalisering bedrijventerreinen, bijdrage faunapassage, diverse sportaccommodaties, streekcentrum De Wielewaal, parkeerterrein De Meenthe, wijkvisie Steenwijk-West, riolering (o.a. Steenwijk, Wanneperveen, Scheerwolde, Oldemarkt, Blokzijl en vervanging (mini) gemalen (drukriolering/bouwkundig), aanleg fietspad Steenwijk-Meppel, realisatie-overeenkomst Steenwijk-West, aankoop wijkgebouw De Oerthe en kavels M. Kiersstraat, investeringen voor de brandweer, zoals aanschaf 2 watertankwagens en een hulpverleningsvoertuig, bouwkundige aanpassingen aan diverse scholen, nieuwbouw van het Onderwijs Expertise Centrum, Brede school, de Ambelt en de sporthal.

Ook zijn er investeringen ten behoeve van de bedrijfsvoering gedaan, zoals werkstations, software beheerpakketten, vervanging telefooncentrale, programmatuur/apparatuur, aanschaf diverse tractiemiddelen (trekker en (vracht-)auto('s), tandemasser(s), zoutstrooier, klepelmaaier en grafdeelfmachine).

Schuldpositie.

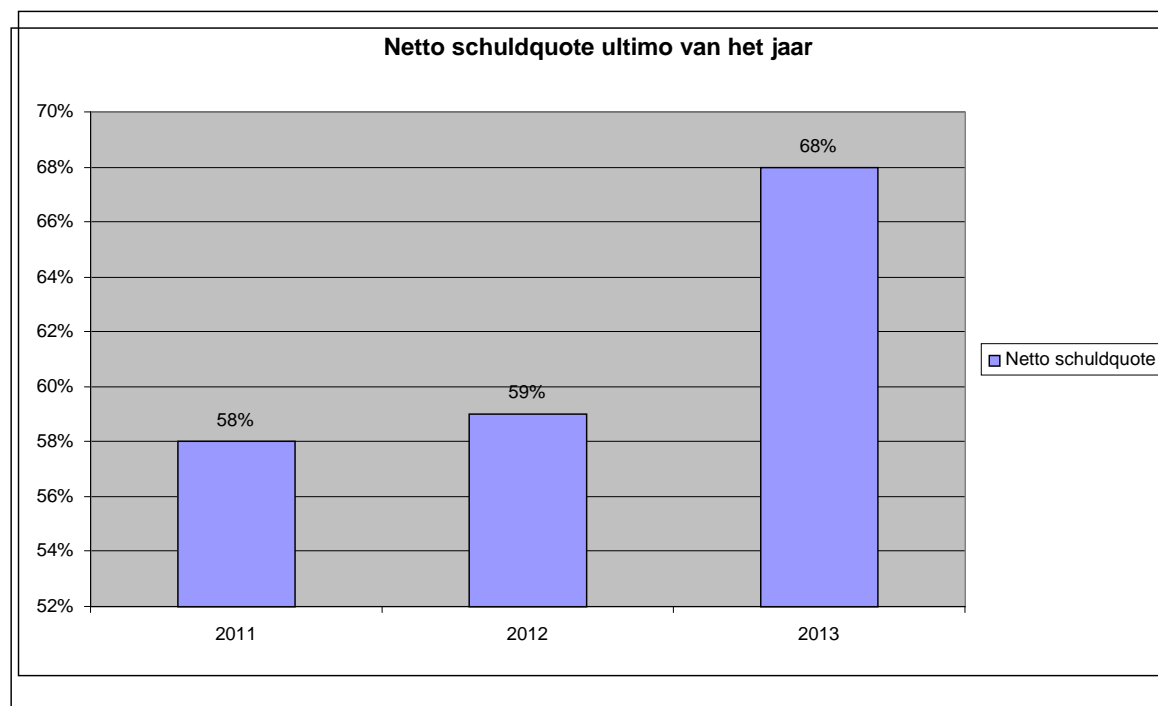
Eind 2013 is de Wet HOF in het Staatsblad afgekondigd. In deze wet zijn de afspraken tussen de deelnemende landen aan de Europese Monetaire Unie (EMU) in nationale wetgeving verankerd.

De lidstaten zijn onder meer een maximaal schuldenplafond en EMU tekort overeengekomen.

Het EMU tekort betreft de totale overheid, dus ook de gemeente. Voor 2014 bedraagt het maximum toelaatbare tekort voor de gehele overheid 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Voor de gemeenten is het tekort bepaald op 0,32% van het BBP.

Het maximale schuldenplafond is ingevoerd om de landen te behoeden voor te hoge overheidsschulden. Te hoge schulden hebben een remmende werking op de economie en kunnen zelfs uit de bocht vliegen bij blijvende krimp van de economie.

In de komende jaren zal dan ook steeds meer aandacht moeten zijn voor de ontwikkeling van de schuldenlast van de gemeente. De netto schuldquote¹ biedt inzicht in deze ontwikkeling. Voor de gemeente Steenwijkerland is een stijgende tendens van deze schuldquote waar te nemen zoals uit onderstaande grafiek blijkt.

De stijging van de schuldquote is het gevolg van het aantrekken van een tweetal langlopende geldleningen (€ 24 miljoen). Deze leningen zijn aangetrokken om te kunnen voldoen aan de kasgeldlimiet. De gemeente mag maar voor een beperkte periode rood staan boven deze limiet en moet vervolgens om dit te voorkomen een langlopende geldlening aantrekken.

¹ Netto schuldquote = (Langlopende leningen + kortlopende geldleningen + crediteuren + overlopende passiva) – (kortlopende vorderingen + liquide middelen + overlopende activa) gedeeld door 1% van de inkomsten voor bestemming reserves.

3.6 Bedrijfsvoering

De gemeentelijke organisatie wil zich onderscheiden als betrouwbaar, efficiënt en van en voor de Steenwijkerlandse samenleving. De voorgenomen resultaten zijn behaald. De meeste voorgenomen acties zijn uitgevoerd. Ten opzichte van hetgeen was voorgenomen is veel tijd gestoken in het opstellen van een Strategische Personeelsplanning en het sturen op een Wendbare Organisatie. Aanvullend heeft de organisatie zich ook vergeleken met de landelijke benchmark Vensters op bedrijfsvoering. Mede daardoor schuiven enkele acties door naar 2014.

Wij zijn een betrouwbare organisatie

Dit resultaat willen wij behalen		Dit gaan we concreet doen in 2013		Toelichting
Geen integriteitschendingen	✓	Bevorderen bekendheid en gebruik aanwezige integriteitsinstrumenten	X	Doorgeschoven naar voorjaar 2014
Geen meldingen schending (informatie) beveiliging	✓	Uitvoeren campagne integriteit en beveiliging	X	Geen specifieke campagne gevoerd, wel incidenteel via intranet gecommuniceerd
		Ontwikkelen integraal risicomanagement	X	Integraal risicomanagement staat nog in kinderschoenen. Wel risicobeheersing op projecten ontwikkeld en uitgerold (prescan), zie ook hieronder.
Rechtmatig handelen	✓	Uitvoeren activiteitenprogramma juridische kwaliteitszorg 2013-2014	X	Activiteitenprogramma is niet volledig uitgevoerd. (Nog) niet gerealiseerd zijn: - aanschaf contract-beheersysteem; - legal audits: omgevingsvergunning 'bouwen' en Wmo-beschikkingen; - checklist/modellen 'horen'.
		Uitvoeren audit meerjarenprogramma, jaarschijf 2013	✓	

Wij zijn een efficiënte organisatie

Dit resultaat willen wij behalen		Dit gaan we concreet doen in 2013		Toelichting
Optimalisatie productiviteit	✓	Uitvoeren doelmatigheidsonderzoek op het gebied van bankgaranties	✓	
		Intensiveren ziekteverzuimmanagement (onder 4,5 %)	✓	
		Terughoudend inhuurbeleid (onder 10% loonsom)	✓	
		Investeren in medewerkers	✓	
		Uitvoeren management ontwikkeltraject	X	Doorgeschoven naar voorjaar 2014. Zal in de pas lopen met formuleren Toekomstagenda organisatie.
Gerealiseerde taakstelling bedrijfsvoering (formatief en financieel)	✓	Ontwikkelen sourcingstrategie	X	In 2013 gericht op SWOT-analyses organisatie en kwantitatief SPP. In 2014 formuleren we een visie op de organisatie voor de komende jaren met daaraan gekoppeld een sourcingstrategie (o.a. welke taken hebben we en welke functies nodig (kwalitatief).
		Ontwikkelen strategisch personeelsmanagement	✓	
Een integraal werkende organisatie	✓	Impuls programmasturing / multidisciplinair werken: evalueren en doorontwikkeling programmasturing	✓	
Efficiënte bedrijfsvoering met informatievoorziening	✓	Ontwikkelen bedrijfsarchitectuur	X	Start gemaakt, wordt komende jaren verder uitgewerkt
		Invoeren basisregistraties	✓	

Wij zijn een organisatie van en voor de Steenwijkerlandse samenleving

Dit resultaat willen wij behalen		Dit gaan we concreet doen in 2013		Toelichting
Een open organisatie met oog voor de lokale samenleving	✓	Communiceren resultaten omnibusenquête en inzetten burgerpanel	✓	
		Inzet van sociale media	✓	
Een MKB vriendelijk aanbestedingsbeleid dat aansluit bij de nieuwe aanbestedingsregels	✓	Vertaling nationale aanbestedingswet	✓	
Een lokaal betrokken organisatie	✓	Investeren in arbeidsmarktprojecten	✓	
		Interne communicatie verbeteren	✓	
Goed werkgeverschap	✓	Eind 2013 een medewerkertevredenheidsonderzoek uitvoeren	X	Wordt 2014
De medewerkers zijn verbonden met de maatschappelijke opdracht	✓	Verbinding organisatie aan collegeprogramma door middel van programmabegroting, productenraming, afdelingsplan en individueel werkplan	✓	

Risicobeheersing op projecten

Uit het raadsonderzoek in 2012 naar de procesgang van het project de Meenthe is naar voren gekomen dat voor een goede interne projectbeheersing er ruimte ligt voor professionalisering. De huisaccountant van de gemeente Steenwijkerland (Ernst & Young) heeft hierop verdiepingsonderzoek gedaan en in maart 2013 haar eindrapport gepresenteerd. In dit rapport staan diverse verbetervoorstellen en een implementatieplan voor de korte en lange termijn.

Een werkgroep is met de verbetervoorstellen voor de korte termijn aan de slag gegaan. Er is gestart met het voorstel om risicomanagement te verscherpen met behulp van een "op maat gesneden" gradatiemethode. Dit is een instrument dat helpt bij vooraf identificeren en inschatten van risico's.

Deze opdracht is afgerond. Het instrument is passend gemaakt voor de organisatie van Steenwijkerland. Met ingang van het tweede kwartaal van 2014 zal het worden gebruikt als "prescan" op projecten (> € 50.000).

Dit betekent dat aan het begin van een project (bij bekend worden van de projectdefinitie) met behulp van deze prescan de risico's die met het project samengaan zo goed mogelijk inzichtelijk worden gemaakt en waar nodig van beheersmaatregelen worden voorzien.

Medio 2014 zal de werkgroep de gebruikersgroep uitnodigen en bevragen op hun ervaringen. Daarnaast zal steekproefsgewijs worden bekeken in hoeverre projectdossiers een prescan bevatten.

Op de basis van de prescan methodiek wordt verder gebouwd. Wanneer nodig wordt projectcontrol toegepast. Ook zal bij lopende projecten worden bezien in welke gevallen projectcontrol noodzakelijk is. Tot slot is er aandacht voor 'lessons learned' in projecten.

3.7 Uitvoering grondbeleid 2013

Het jaar 2012 was een jaar van stagnerende kavelverkoop door de aanhoudende economische crisis. In 2013 lijken de kavelverkoop in het lage en middensegment te verbeteren, het hogere segment blijft nog achter. Al met al heeft het grondbedrijf van de gemeente qua grondverkoop meer gronden verkocht dan begroot.

Definitie grondbeleid

Het grondbeleid van de gemeente Steenwijkerland is als volgt gedefinieerd:

Het op verantwoorde wijze handhaven dan wel wijzigen van het bestaande grondgebruik ten behoeve van gebiedsontwikkeling (het ontwikkelen van nieuwe gebieden om in te wonen, werken en recreëren) en onroerende zaken (tijdelijk beheer), dan wel het op een actieve manier realiseren van gewenste veranderingen in het grondgebruik, waarbij het steeds meer gaat om het stimuleren van derden om te investeren in onroerend goed en openbare ruimte tegen een goede prijs/kwaliteit verhouding, binnen de daarvoor te stellen termijnen en tegen maatschappelijk aanvaardbare offers, opdat dit past in de door de gemeente geformuleerde doelstellingen op het gebied van het ruimtelijk beleid, gebaseerd op de behoefte aan woon-, werk- en utiliteitsvoorzieningen met bijbehorende infrastructuur en leefomgeving.

Grondverwerving

Er is in 2013 grond toegevoegd aan de voorraad, hetgeen voort is gekomen uit afspraken die in het verleden zijn gemaakt. In het project Kornputkwartier is grond aangekocht van het dierenasiel. In Scheerwolde is bouwrijpe grond gekocht van een ontwikkelaar. De gemeente heeft tevens een kavel op de Woldmeenthe teruggekocht van Woonconcept.

Programma Woningbouw

In 2013 zijn er in totaal 47 woningbouw kavels verkocht, terwijl er 34 kavels begroot waren. De uitgefaseerde projecten in de kern Steenwijk komen nu in lijn met de gerealiseerde verkoop. De kavelverkoop in de overige kernen verloopt ook conform de planning. Er zijn in 2013 twintig kavels meer verkocht dan in 2012. Het herstel lijkt hiermee voorzichtig te worden ingezet. Van belang is om de projecten goed aan te laten sluiten op de vraag uit de markt, zodat de verkoop van kavels op niveau blijft.

Voor De Schans zal moeten worden bekeken welk aantal woningen binnen een termijn van 10 jaar, vanaf de start van het project, kan worden ontwikkeld. De gronden die na deze periode worden ontwikkeld, vallen in de zogenaamde zachte plannen. Deze gronden zullen in principe moeten worden afgewaardeerd tot een reële waarde. Dit laat onverlet dat de oorspronkelijke 420 woningen in de toekomst kunnen worden ontwikkeld.

Programma Bedrijventerreinen

Voor het te realiseren programma bedrijventerreinen was voor 2013 uitgegaan van een totale opbrengst van € 400.000,-. In 2013 zijn echter geen kavels voorbedrijven uitgegeven (exclusief Eeserwold). De belangrijkste oorzaak hiervan is de huidige economische situatie, welke het voor bedrijven moeilijk maakt om te investeren in nieuwe huisvesting. Voor 2014 wordt rekening gehouden met een vergelijkbare opbrengst. De verwachting is dat na langdurige stagnatie, investeringen in huisvesting mondjesmaat zal aantrekken.

Resultaten

De prognose van het gezamenlijk resultaat 2013 tot en met 2035 van de onderhanden grondexploitaties was per ultimo 2012 € 7,99 miljoen positief. In 2013 is conform Besluit Begroting en Verantwoording per saldo circa € 2.221.000,- verlies genomen. Het verwachte resultaat van de diverse grondexploitaties verbetert met € 1.104.000,-. De prognose van het gezamenlijk resultaat tot en met 2035 van de onderhanden grondexploitaties is per ultimo 2013 € 9.100.000,- positief. Bij het bepalen van dit gezamenlijk resultaat is uitgegaan van marktconforme prijsniveaus.

Door de veranderingen in de grondexploitaties kunnen er in verschillende projecten winsten genomen worden en moeten in andere projecten verliezen worden genomen. Per saldo betekent dit voor 2013 een verlies binnen het grondbedrijf. Dit verlies wordt verrekend met de Algemene Reserve Grondexploitatie (ARG). De ARG zakt hiermee onder de minimaal gewenste buffer van € 4.000.000,-. Bij de begroting is reeds rekening gehouden met een aanvulling van € 800.000,-. Het tekort op de ARG voor de jaarrekening 2013 zal worden aangevuld door de Algemene Dienst met € 372.748,-, om zo een minimale omvang van de risicobuffer van € 4.000.000,- te waarborgen.